

NACIONALNI PROGRAM

ZA MLADE

za razdoblje
2023. do 2025.

SREDIŠNJI DRŽAVNI URED
ZA DEMOGRAFIJU I MLADE

NACIONALNI PROGRAM

ZA MLADE

SREDIŠNJI DRŽAVNI URED
ZA DEMOGRAFIJU I MLADE

IMPRESSUM

Glavna urednica:

Željka Josić, dr. med.

Autori:

Središnji državni ured za demografiju i mlade

Lektura i prijevod na engleski jezik:

TRANSLECTOR J.D.O.O. Martićeva 67, 10000
Zagreb

Dizajn:

Zo Dizajn obrt za usluge, Zagreb

Ilustracija i fotografija:

Shutterstock i Freepik

Tisak:

SADRŽAJ

PREDGOVOR Andrej Plenković, predsjednik Vlade

PREDGOVOR Željka Josić, državna tajnica

1. UVOD

2. VIZIJA I MISIJA NACIONALNOG PROGRAMA

3. IZAZOVI I POTREBE MLADIH

● 3.1. Rad s mladima

● 3.2. Participacija mladih u društvu

● 3.3. Obrazovanje mladih

● 3.4. Mladi i Europska unija

● 3.5. Mladi u ruralnim područjima

● 3.6. Zdravlje i kriza uzrokovana pandemijom koronavirusa

4. USKLAĐENOST S CILJEVIMA NRS2030 I PROGRAMOM VLADE RH 2020.-2024.

5. KLJUČNI POKAZATELJI S CILJANIM VRIJEDNOSTIMA

6. OPIS OKVIRA ZA PRAĆENJE PROVEDBE

7. ANEKS – POSTOJEĆE MJERE ZA MLADE VLADE REPUBLIKE HRVATSKE OD 2016. GODINE

6

8

10

13

15

17

21

27

32

35

40

44

46

51

53

PREDGOVOR

Andrej Plenković
predsjednik Vlade

Dragi mladi, nakon što smo 2016. na izborima za Hrvatski sabor dobili povjerenje hrvatskih građana da preuzmemo odgovornost vođenja hrvatske Vlade, među kojima i mnogih mladih, jedan od naših ciljeva bio je da poboljšamo kvalitetu vašeg života u Hrvatskoj u svim aspektima.

Danas vam je Vlada iskreni partner te vam brojnim mjerama nastojimo pomoći da se ekonomski lakše osamostalite, da imate sigurnije uvjete rada i jednake prilike u svim dijelovima Hrvatske. Tim ciljevima pridonosi i Nacionalni program za mlade do 2025. godine koji upotpunjuje naše dosadašnje mjere i ulaganja u mlade koja premašuju 2,4 milijarde eura. Uz vaše aktivno uključivanje za doprinos uspješnijoj Hrvatskoj, njime ćemo nastaviti razvijati poticajno okruženje za sve vas.

Vašem kvalitetnijem životu pridonosi i ostvarenje strateških nacionalnih ciljeva kao što su ulazak Hrvatske u europodručje i Schengenski prostor, kao i gospodarski rast Hrvatske, osobito rast plaća i zaposlenosti. Osim toga, Hrvatska od prošle godine više nije gospodarstvo s tržištem u nastajanju, već je prvi put uvrštena među napredna gospodarstva, u skupini koja broji svega 38 država svijeta, što je naročito važno za vašu budućnost. Istodobno, čuvamo naše prirodne resurse za buduće generacije o čemu svjedoči visoko 12. mjesto u svijetu među 193 zemlje svijeta prema ispunjavanju ciljeva Ujedinjenih naroda za održiv razvoj. Isto tako, zahvaljujući našem 8. mjestu u Europskoj uniji prema udjelu obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji te činjenici da dvije trećine naše struje dolazi iz obnovljivih izvora, Hrvatska daje nadprosječni doprinos u

borbi protiv klimatskih promjena. Istodobno, ostvarujemo ciljeve Europskog zelenog plana kako bi naš kontinent do 2050. postao klimatski neutralan.

Povećali smo ulaganja u obrazovanje, udvostručili iznos minimalne studentske satnice i uložili u četrnaest studentskih domova u Hrvatskoj. Kontinuirano jačamo politike stipendiranja i stvaramo preduvjete za inovacije i karijere u Hrvatskoj. Uključili smo preko 100 tisuća mladih u mjere (samo)zapošljavanja u proteklih sedam godina zahvaljujući čemu smo povećali broj mladih koji su zaposleni na neodređeno vrijeme za 71 tisuću (58%), sa 122 tisuće na 194 tisuće.

Prije sedam godina, svaka četvrta mlada osoba bila je nezaposlena. Značajno smo povećali zaposlenost kod mladih i danas je nezaposlena svaka sedma mlada osoba (13,7%), čime smo se gotovo spustili na europski prosjek. Nastavljamo s mjerama koje potiču zapošljavanje mladih, osobito na neodređeno vrijeme. Ove smo godine već treći put zaredom osigurali da 180 tisuća mladih ostvari pravo na povrat poreza, što je u prosjeku 611 eura po osobi. Pomažemo u rješavanju stambenog pitanja mladih obitelji. Za 34 tisuća mladih obitelji odobreni su subvencionirani stambeni krediti, a još je preko tisuću obitelji riješilo svoje stambeno pitanje kroz program Društveno poticane stanogradnje. U izradi je i novi Nacionalni plan stambene politike do 2030. godine.

Pozivam vas da svojim svježim pogledom i novim idejama pridonese pokretanju kvalitetnih promjena u sredinama u kojima živite te da budete nositelji razvoja uspješne Hrvatske, svjesne svog identiteta i okrenute budućnosti!

PREDGOVOR

Željka Josić, dr. med
Državna tajnica Središnjeg državnog
ureda za demografiju i mlade

Poštovani čitatelji, dragi mladi,

Središnji državni ured za demografiju i mlade prepoznao je od svog osnutka važnost stvaranja poticajnog okruženja za razvoj potencijala mladih i njihov kvalitetniji život te je, u suradnji s predstavnicima tijela državne uprave, akademske zajednice i organizacija civilnog društva u području mladih, izradio novi Nacionalni program za mlade, od 2023. do 2025. godine koji se nalazi pred vama.

Utvrđena prioritetna područja i mjere Nacionalnog programa za mlade pridonijet će tome da mladi u Hrvatskoj razvijaju i što bolje iskoriste životne vještine potrebne za konstruktivan odgovor na izazove s kojima se suočavaju te da se stvore uvjeti za izjednačavanje mogućnosti svih mladih, a posebno mladih u ruralnim sredinama.

Važno nam je da svoje reforme i dalje donosimo u suradnji s mladim ljudima u Hrvatskoj, ali i ostalim ključnim dionicima u području mladih jer samo na taj način možemo zajedno stvoriti okvir za njihov bolji život. Želimo afirmativnim pristupom prema mladima doprinijeti da se mlade percipira kao vrijedan resurs ovog društva te kao važne partnere u kreiranju zajedničke bolje budućnosti.

Promatrajući mlade kroz demografski aspekt, Središnji državni ured za demografiju i mlade će nastaviti proaktivno djelovati u smjeru stvaranja pozitivne, sveobuhvatne i inkluzivne politike za mlade, u skladu s Programom Vlade Republike Hrvatske 2020. - 2024. U želji da okvir za kvalitetniji život mladih stvaramo u suradnji s mladim ljudima i organizacijama mladih, poticat ćemo aktivno uključivanje mladih u unaprjeđenje hrvatske politike za mlade, ali i njihovo daljnje uključivanje u razvoj europske politike za mlade.

Zaključno, bolja
budućnost mladih,
znači i bolju
budućnost cijele
Hrvatske.

Mi u Središnjem državnom uredu za demografiju i mlade bit ćemo i dalje svakodnevna potpora mladima i suradnik donositeljima odluka koje se tiču mladih.

Svi zajedno imamo
odgovornost pružiti
mladima uvjete, mogućnosti
i iskustva kako bi mogli
napredovati, ali i doprinosti
pozitivnim društvenim
promjenama.

01 UVOD

Mladi u Hrvatskoj osobe su od navršениh 15 do 30 godina života. Heterogena su, no iznimno značajna skupina društva, koja čini 15,8% ukupnog stanovništva.¹ Obilježava ih specifična dinamika različitosti koje ih ujedinjuje u naporima da budu aktivni, odgovorni i punopravni članovi društva u kojem žive. Mladi se suočavaju s brojnim i brzim promjenama i izazovima suvremenog društva.

Odgovornost je društva osigurati podršku i resurse koji će mladima omogućiti i olakšati uključivanje u društvo i te razumijevanje i sukreiranje vlastite uloge u zajednici u kojoj žive i čijem razvoju i napretku pridonose. U tom pogledu, pravodobno prepoznavanje globalnih trendova, kao i vlastitih prednosti i slabosti, ključno je za pretvaranje izazova i novih mogućnosti u razvojne prilike, ali i za jačanje otpornosti mladih i njihove spremnosti za suočavanje s potencijalnim preprekama u ostvarivanju njihovih aspiracija.

Kako bi se prilagodili spomenutim izazovima i iskoristili svi potencijali, Središnji državni ured za demografiju i mlade 2021. godine započeo je s izradom Nacionalnog programa za mlade za razdoblje 2023. do 2025. (dalje u tekstu: Nacionalni program) kao krovnog dokumenta i sveobuhvatnog akta strateškog planiranja kojim se usmjeravaju politike za mlade.

Nacionalni program temelji se na prepoznatim potencijalima, potrebama i težnjama mladih te na prepoznatim razvojnim izazovima na lokalnoj, nacionalnoj i europskoj razini. Nacionalni program rezultat je uključivog i konstruktivnog dijaloga ključnih dionika u području politika za mlade.

U svrhu izrade Nacionalnog programa te uvažavajući značaj međusektorske suradnje u području mladih, Središnji državni ured za demografiju i mlade osnovao je Radnu skupinu koju su činili predstavnici tijela državne uprave, znanstvenih i/ili stručnih institucija te udruga mladih i za mlade.

Ključni dionici i partneri u procesu izrade Nacionalnog programa, uz Središnji državni ured za demografiju i mlade, bili su: Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine, Ministarstvo financija, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo turizma i sporta, Agencija za mobilnost i programe EU, Ured UNICEF-a za Hrvatsku, Institut za društvena

istraživanja u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti, Udruga IKS, Udruga za promicanje informatike, kulture i suživota, Svjetski savez mladih Hrvatska i Koordinacija županijskih savjeta mladih Republike Hrvatske.

Prema Zakonu o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske, a s obzirom na činjenicu da se na nacionalnoj razini provode mjere koje se tiču mladih, pri izradi Nacionalnog programa predložene su isključivo one mjere koje nisu obuhvaćene već postojećim strateškim dokumentima. Izdvojene mjere koje se provode nalaze se u Aneksu Nacionalnog programa.

Pojedine mjere za mlade bit će sadržane i u drugim aktima strateškog planiranja koji podržavaju provedbu strateškog okvira Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine.²

Nacionalni program sadrži 6 prioriteta područja s 28 mjera, za čiju je provedbu zaduženo 5 tijela državne uprave. Predloženim mjerama i zadacima unutar svakog područja prethodi analitički okvir kao ishodište za njihovo koncipiranje.

02

VIZIJA I MISIJA NACIONALNOG PROGRAMA

Nacionalni program temelji se na rezultatima Analize stanja u sektoru mladih u Republici Hrvatskoj izrađene u prosincu 2021. , koja je obuhvatila pregled postojeće literature temeljem ključnih pojmova iz područja znanstvenih i stručnih istraživanja mladih, javnih baza podataka o mladima te dokumenata o javnim politikama za mlade. Analiza je obuhvatila i prioriteta područja koja se odnose na zapošljavanje, stambeno zbrinjavanje, mlade u turizmu (podršku deficitarnim zanimanjima) i financijsku pismenost mladih. Brojne su mjere koje se već provode u ovim područjima i zastupljene su u strateškim dokumentima tijela državne uprave ili su obuhvaćene nacrtima strateških dokumenata koji su u fazi izrade i usvajanja. Isto tako, na temelju analize stanja identificirane su potrebe te su osmišljene nove mjere koje sadrži ovaj Nacionalni program.

Nacionalni program predstavlja kratkoročni provedbeni strateški dokument vrlo visoke razine fokusiranosti i operativnosti, a područja su usklađena s ciljevima Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030., Programom Vlade Republike Hrvatske 2020.-2024., kao i s načelima i smjernicama Strategije EU-a za mlade (2019.-2027.) Ujedno, pojedine mjere bit će ostvarene kroz realizaciju reformi i ulaganja u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026. koje imaju demografske učinke, uključujući i na položaj i kvalitetu života mladih.

Tijekom izrade uzeti su u obzir i Europski ciljevi za mlade, koji su dio Strategije EU-a za mlade (2019.-2027.) i obuhvaćaju jedanaest tema od značaja za mlade koje su prepoznali sami mladih na europskoj razini.

Za postizanje svih mjera važno je u središte staviti mlade te da svi ključni dionici u društvu, uključujući i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (JLPRS), zajednički djeluju kako bi se ostvarila vizija za mlade u Hrvatskoj do 2025. godine. Nacionalni program komplementaran je mjerama za mlade koje se provode na temelju programa za mlade na razini općina, gradova i županija.

Slika željene, ali i ostvarive budućnosti za mlade u Hrvatskoj, koja služi kao smjernica u kojoj uporište i motivaciju mogu pronaći svi mladi:

Mladi u Hrvatskoj osnaženi su za nošenje s izazovima suvremenog društva, za aktivno i odgovorno sudjelovanje u njegovom razvoju te razvijanje vlastitih potencijala za samoostvarenje i sudjelovanje u društvenim aktivnostima.

Vođeni vizijom za mlade, svi ključni dionici u društvu djelovat će ciljano kako bi se mladima u Hrvatskoj osiguralo okruženje u kojemu se provodi kvalitetan rad s mladima i uključuje ih se u aktivnosti kojima se jača njihova snaga promjene u društvu i društvenu participaciju.

³ Analiza stanja u sektoru mladih koju je izradio Institut za društvena istraživanja obuhvaća pregled literature i istraživanja iz razdoblja od 2013. do 2018. godine, a većinom se odnose na razdoblje primjene prethodnog Nacionalnog programa za mlade za razdoblje od 2014. do 2017. godine.

OSTVARENJU VIZIJE
I MISIJE PRIDONIJET
ĆE USKLAĐENA
PROVEDBA MJERA U

6

PRIORITETNIH
PODRUČJA.

Na definiranje prioritetnih područja utjecale su i krize uzrokovane pandemijom koronavirusa i potresima te posljedicama ruske agresije na Ukrajinu, što je imalo velik utjecaj na sve segmente društva, osobito na mlade.

Utvrđena prioritetna područja imaju za cilj pridonijeti tome da mladi u Hrvatskoj razvijaju i što bolje iskoriste svoje potencijale, da steknu otpornost i životne vještine potrebne za konstruktivan odgovor na izazove s kojima se suočavaju. Također, žele stvoriti uvjete za izjednačavanje mogućnosti svih mladih, a posebno mladih u ruralnim sredinama te onih s manje mogućnosti poput mladih osoba s invaliditetom i mladih u riziku od siromaštva te socijalne isključenosti. U razdoblju istovremenih kriza, mlade je potrebno opremiti znanjima i vještinama te poticati njihovo ekonomsko osamostaljivanje od obitelji, uključujući i kroz kvalitetnije prvo zaposlenje, poticajne uvjete za razvoj karijere i veću financijsku stabilnost (kreditnu sposobnost) mladih za rješavanje stambenog pitanja i zasnivanje vlastite obitelji.

Politika za mlade i prioritete utvrđeni Nacionalnim programom provodit će se s ciljem daljnjeg promicanja ravnopravnosti i jednakih mogućnosti, uz stvaranje poticajnog okruženja za razvoj potencijala mladih i njihov kvalitetniji život. Komplementarnim naporima u jačanju mladih omogućit će se da i sami postanu nositelji održivog razvoja Hrvatske.

03 IZAZOVI I POTREBE MLADIH

Mladi se, tijekom svog odrastanja, susreću s mnogim izazovima koji prate proces preuzimanja trajnih društvenih uloga. Uspješno preuzimanje društvenih uloga ovisi s jedne strane o mladima, njihovim vrijednostima, potencijalima i aspiracijama i, s druge strane, o društvu u kojem žive.

Tranzicija iz mladosti u odraslost oblikovana je i društvenim očekivanjem da mladi uspješno usvoje društvene vrijednosti i ponašanja kojima će pridonijeti društvenoj stabilnosti i kontinuitetu, ali i povećanju razvojnih i drugih kapaciteta društva. Često su društveno uvjetovane okolnosti one koje određuju brzinu i kvalitetu uključivanja u svijet odraslih.

Mladi u Hrvatskoj pogođeni su posljedicama nastalim uslijed ruske agresije na Ukrajinu i pandemije koronavirusa. Također, dio mladih i njihovih obitelji živi i radi na potresom pogođenom području što utječe na kvalitetu života mladih.

Bez obzira na brojne izazove uzrokovane globalnim krizama, a zahvaljujući raznim horizontalnim mjerama koje mladima olakšavaju suočavanje s posljedicama kriza, stopa teške materijalne i socijalne oskudice među mladima iznosi manje od 3% u Hrvatskoj, dok je prosječna stopa EU-a 7%. Time se Hrvatska svrstava među države članice s najmanjom stopom teške materijalne i socijalne oskudice među mladima uz nastavak trenda smanjenja (2022).⁴ Uz stvaranje jednakih prilika za mlade i djelotvornu borbu protiv siromaštva, Vladi je prioritet poduzimati ciljne mjere za kvalitetniji životni standard svih mladih, i to u sinergiji s općinama, gradovima i županijama.⁵

Dinamične promjene karakteristične za sva suvremena društva, pa tako i hrvatsko, pogoduju stvaranju novih izazova za optimalno društveno

uključivanje. Te društvene promjene ostavljaju snažan trag upravo na populaciji koja je u procesu učenja i savladavanja načina snalaženja i osobnog ostvarivanja u kompetitivnom svijetu odraslih.

Prema istraživanjima, obiteljski i individualni resursi prepoznati su kao najpouzdaniji oslonac mladima u suočavanju s izazovima, pri čemu se od društvenih dionika, čija je zadaća osigurati adekvatne uvjete za uspješnu tranziciju iz mladosti u odraslost, očekuje veći i kvalitetniji angažman.

Dosadašnja istraživanja pokazala su da su mladi heterogena skupina te da je osobito važno raditi na njihovom obrazovanju koje im često utječe na položaj u društvu te na obrasce ponašanja, vrijednosti i stavove. Tranzicija mladih u svijet odraslih obilježena je ključnim događajima, kao što su završetak školovanja, zapošljavanje i zasnivanje vlastite obitelji, a s obzirom na životne okolnosti. Prema pojedinim istraživanjima većini mladih ključni tranzicijski životni događaji tek predstoje, što je u skladu s fenomenom produžene mladosti.

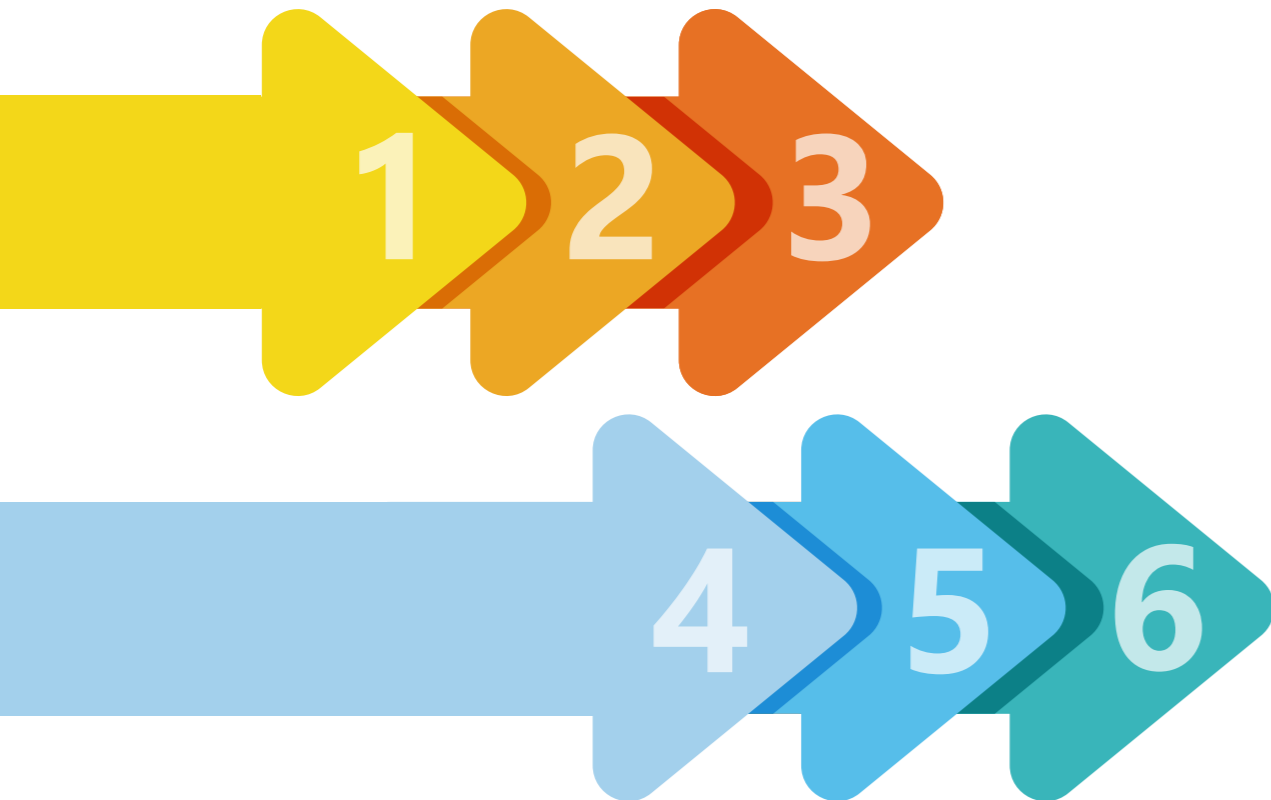
⁴ Youths: 7% severely materially and socially deprived – Products Eurostat News (<https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/-/edn-20220210-1>)

⁵ U okviru Nacionalnog plana borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine djeca i mladi navedeni su kao ranjive skupine.

Kako bi se sustavno analizirali stanje i potrebe mladih, u okviru međunarodnog demografskog istraživanja, važno je istaknuti da je Hrvatska uključena u Generations & Gender Programme (GGP), odnosno longitudinalno istraživanje namijenjeno praćenju pojedinaca tijekom čitavoga njihovog života ili tijekom duljeg razdoblja. Doprinos GGP-ja posebno će biti vidljiv u istraživačkim područjima vrlo niskog fertiliteta, tranzicije mladih u odraslu dob, obiteljske dinamike, spolnih uloga, mobilnosti i migracije. Provedba ovakvog velikog europskog demografskog istraživanja koje stavlja naglasak na mlađu populaciju i populaciju u reproduktivnoj dobi (18-59) od osobite je važnosti za petnaestak država članica Europske unije koje su poput Hrvatske suočene s demografskim izazovima.

Uzimajući u obzir brojne mjere za mlade koje su poduzete od 2016. godine do danas u tijelima državne uprave ovim Nacionalnim programom obuhvaćena su ključna područja za poboljšanje položaja i kvalitete života mladih u Hrvatskoj, bez obzira na njihovu dob, spol, mjesto rođenja i stanovanja, profesionalni ili obiteljski status.

Na temelju analiza i istraživanja utvrđeno je **šest ključnih područja** važnih za mlade.

3.1. RAD S MLADIMA

Unatoč praksi rada s mladima u Hrvatskoj, ne postoji službena i široko prihvaćena definicija ovog područja, odnosno djelatnosti. Rad s mladima širok je pojam i obuhvaća velik raspon društvenih, kulturnih, obrazovnih, ekoloških i/ili političkih aktivnosti koje se provode s mladima i za mlade, u skupinama ili pojedinačno.⁶ Osobe koje rade s mladima plaćene su ili volontiraju, a njihov se rad temelji na neformalnim i informalnim procesima učenja usmjerenim prema mladima i dobrovoljnom sudjelovanju. Rad s mladima društvena je praksa koja podrazumijeva rad s njima i društvima u kojima žive te im olakšava aktivno sudjelovanje i uključivanje u njihove zajednice i donošenje odluka.

Rezultati u radu s mladima postižu se osnaživanjem i uključivanjem mladih u aktivnu izradu, pripremu, provedbu i procjenu inicijativa i aktivnosti koje izražavaju njihove potrebe, interese, ideje i iskustva. Kroz procese neformalnog i informalnog učenja, mladi stječu znanja, vještine, stajališta i vrijednosti potrebne za uspješan život.

Rad s mladima jedna je od tri glavne domene Strategije EU-a za mlade (2019.-2027.)⁷ te je stavljen visoko na listu prioriteta europske politike za mlade s ciljem osnaživanja mladih. Rezolucijom Vijeća, Europska unija i države članice u čijoj je nadležnosti rad s mladima, definirale su prioritet rada na stvaranju poticajnog okruženja za njegovo kvalitetno provođenje.

Rezultati projekta „Podrška razvoju i širenju rada s mladima u Hrvatskoj“ iz 2020. godine⁸, pokazuju da u Hrvatskoj postoji relativno visoka razina kvalitete rada s mladima, kao i da postoji potreba za dodatnim informiranjem mladih o mogućnostima sudjelovanja u pripadajućim aktivnostima. Rezultati ukazuju na izazove u uvjetima rada i volontiranja osoba koje provode aktivnosti s mladima, pri čemu se ističu pitanja financiranja, stanje fizičke infrastrukture, dostupnosti programa obrazovanja, osposobljavanja osoba koje rade s mladima te unaprjeđenja rada s mladima. Infrastruktura za

aktivnosti za rad s mladima odnosi se na fizičke prostore, organizacije mladih i za mlade, državna i javna tijela koja se bave radom s mladima te dokumente takve tematike.

Rad s mladima u Hrvatskoj većinom provode udruge mladih i za mlade. Razlikuju se prema upravljačkoj strukturi, pa su tako udruge za mlade one koje provode programe usmjerene mladima, a udruge mladih moraju u svom upravljačkom tijelu imati više od polovine mladih osoba ispod 30 godina (50%).

Mladi u Hrvatskoj najviše sudjeluju u sportskim i rekreativnim aktivnostima kao obliku rada s mladima. To je razumljivo, s obzirom na prevalenciju sportskih klubova koji su, uz kulturno-umjetnička društva, najbrojnije organizacije civilnog društva zastupljene u svim županijama.

Osim sportskih aktivnosti, mladi sudjeluju i u aktivnostima strukturiranog provođenja slobodnog vremena te u različitim oblicima civilnog i/ili političkog aktivizma. Brojni su mehanizmi uključivanja mladih, poput vijeća učenika, studentskih zborova, studentskih udruga, udruga za mlade, udruga mladih, savjeta mladih, kao i rastući broj projekata mladih i za mlade financiranih iz nacionalnih i europskih sredstava.

⁶ Preporuka CM/Rec (2017) 4. Odbora ministara Vijeća Europe usvojena 31. svibnja 2017. godine.

⁷ Strategija EU-a za mlade (2019.-2027.): [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:42018Y1218\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:42018Y1218(01)&from=EN)

⁸ <https://demografijaimladi.gov.hr/UserDocsImages/Dokumenti/Analiza%20postojeceg%20stanja%20rada%20mladima%20u%20RH%20te%20izrada%20preporuka%20i%20smjernica%20za%20njegov%20razvoj.pdf>

Klubovi i centri za mlade, kao i organizacije mladih ishodišna su točka rada s mladima u Hrvatskoj. Riječ je o fizičkim prostorima ili programima organizacija mladih i za mlade u kojima je važan faktor sudjelovanje mladih u kreiranju sadržaja. Svi sadržaji utemeljeni su na potrebama zajednice, besplatni su za krajnje korisnike i otvoreni za sve zainteresirane. Što se sadržaja tiče, uglavnom je riječ o aktivnostima provođenja slobodnog vremena. Da bi klub mladih odgovarao svojoj uskoj definiciji, nužno je da na raspolaganju ima vlastiti prostor koji je specifično namijenjen za aktivnosti kluba za mlade.

Centar za mlade širi je pojam od kluba jer obuhvaća više usluga. Program je temeljen na istraživanjima i lokalnim potrebama, otvoren je za sve mlade te njeguje profesionalan pristup radu svih zaposlenih.

Budući da je distribucija klubova i centara za mlade uglavnom u urbanijim sredinama jer prati osnovane organizacije mladih, potrebno je raditi na geografski ravnomjernijem osnivanju klubova, centara za mlade te udruga mladih i za mlade.

Informativni centar za mlade program je koji provode udruge mladih i za mlade, a u sklopu programa pružaju usluge informiranja i savjetovanja mladih iz različitih područja od interesa za mlade. U Hrvatskoj, Zajednica informativnih centara za mlade u Hrvatskoj obavlja ulogu krovne organizacije informativnih centara.

Središnji državni ured za demografiju i mlade nacionalno je tijelo za politiku za mlade u Hrvatskoj koje obavlja upravne i stručne poslove koji se odnose na poboljšanje i unapređenje kvalitete života mladih i izgradnju cjelovite, sveobuhvatne i međuresorne politike za mlade.

U kontekstu rada s mladima, Središnji državni ured za demografiju i mlade financira organizacije mladih i za mlade. Tako je od 2016. do 2022. za projekte usmjerene mladima dodijeljeno više od 8,2 milijuna eura.

Agencija za mobilnost i programe EU, kao akreditirani provoditelj natječaja u okviru EU-a programa Erasmus+ i Europske snage solidarnosti, u najvećoj mjeri financijski podupire rad s mladima u Hrvatskoj. Tijekom 2020. ukupni budžet Erasmus+ programa za područje mladih u Hrvatskoj iznosio je više od 2,4 milijuna eura, dok je ukupno raspoloživih sredstva za Erasmus+ u području mladih za 2021. gotovo 4,5 milijuna eura.

Neformalno obrazovanje radnika s mladima provodi se u sklopu aktivnosti organizacija mladih i za mlade i dio su edukacijskih programa unutar projekata.

3.1.1. Mjere za osnaživanje mladih

Rad s mladima donosi jedinstvene koristi mladima pri njihovu ulasku u svijet odraslih, pružajući im okruženje za stjecanje samopouzdanja i učenje na neformalan način. Rad s mladima karakterizirava stjecanje ključnih osobnih, profesionalnih i poduzetničkih kompetencija i vještina poput timskog rada, vodstva, međukulturnih kompetencija, upravljanja projektima, rješavanja problema i kritičkog razmišljanja. U ponekim je slučajevima rad s mladima poveznica za obrazovanje, osposobljavanje ili posao, čime se ujedno utječe na njihovu socijalnu uključenost.

U svijetu nepredvidivih društvenih promjena, kvalitetan rad s mladima može biti pokretačka snaga otpornosti mladih i zajednica. Mladi se suočavaju s različitim izazovima, a kako bi se odgovorilo na te izazove i pritom omogućilo osnaživanje mladih, potrebno je zajednički raditi na politikama kojima se poboljšava život mladih. Osnaživanje mladih znači da ih se potiče da preuzmu kontrolu nad svojim životom. To zahtijeva potrebne resurse i alate, kao i okruženje spremno uvažiti stavove mladih.⁹ U tom kontekstu, rad s mladima u svim oblicima može poslužiti kao katalizator za njihovo osnaživanje.

Rad s mladima, u svojim različitim oblicima, u Hrvatskoj se odvija kroz programe i projekte organizacija mladih i za mlade, no i odgojno-obrazovnih ustanova, koje nastoje ojačati vlastite kapacitete kako bi obuhvatile što veći broj mladih svojim aktivnostima.

Istraživanja pokazuju da su organizacije mladih i za mlade uglavnom prisutne u većim urbanim mjestima, a da mladi iz ruralnih i/ili otočnih područja nemaju jednake šanse za sudjelovanje u radu s mladima. Razlozi su brojni, od činjenice da je financiranje rada s mladima fokusirano na projekte, a ne programe, do toga da ne postoji održivi način provedbe rada s mladima koji se ne oslanja na sporadičnost nacionalnog i europskog financiranja.

Nacionalna politika rada s mladima horizontalna je, međusektorska tema, posebno u kontekstu određivanja prioriteta važnih za daljnji razvoj rada s mladima i pružanja strukturirane podrške radnicima s mladima.

Analize pokazuju da je jedan od ključnih načina povećanja kvalitete i obuhvata rada s mladima stabilno programsko financiranje i usavršavanje. Iako je neformalno (ili informalno učenje), da bi se provelo, potrebno je uložiti više resursa u stvaranje poticajnog okruženja za izradu i implementaciju takvih programa.

MJERA	3.1.1. Izrada nacionalnih prioriteta za razvoj rada s mladima te provedba komplementarnih aktivnosti usmjerenih na razvoj rada s mladima u okviru politika za mlade U svrhu provedbe mjere pristupit će se definiranju nacionalnih prioriteta politike rada s mladima temeljem rezultata praćenja nacionalnih potreba vezanih uz Europsku agendu za rad s mladima. Definirani nacionalni prioriteti bit će popraćeni komplementarnim aktivnostima usmjerenim na razvoj rada s mladima u okviru politika za mlade.
NOSITELJ	Središnji državni ured za demografiju i mlade
SURADNICI U PROVEDBI	Agencija za mobilnost i programe EU, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, organizacije civilnog društva
POKAZATELJ REZULTATA	Ustanovljeni nacionalni prioriteti za razvoj rada s mladima Implementirane aktivnosti usmjerene na razvoj rada s mladima u okviru politika za mlade
ROK ZA PROVEDBU	4. kvartal 2023./4. kvartal 2024./4. kvartal 2025.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	Agencija za mobilnost i programe EU 2023. – 3.657 eura 2024. – 13.431 eura 2025. – 3.585 eura A818043, A818058, A818063, A818065

MJERA	3.1.2. Unaprjeđenje standarda kvalitete djelovanja centara, klubova i informativnih centara za mlade U svrhu provedbe mjere, osigurat će se prikupljanje podataka o aktivnostima i upravljanju centrima, klubovima i informativnim centrima za mlade te u participativnom procesu definirati novi standard kvalitete njihova djelovanja.
NOSITELJ	Središnji državni ured za demografiju i mlade
SURADNICI U PROVEDBI	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, organizacije civilnog društva
POKAZATELJ REZULTATA	Prikupljeni podaci i utvrđen standard kvalitete djelovanja
ROK ZA PROVEDBU	4. kvartal 2023.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	n/p

MJERA	3.1.3. Jačanje kapaciteta organizacija mladih i za mlade za rad s mladima U svrhu provedbe mjere, raspisat će se godišnji javni pozivi i dodijeliti financijske potpore udrugama mladih i za mlade za provedbu aktivnosti centara, klubova i informativnih centara za mlade. Aktivnosti će se prilagoditi tako da ostavljaju što manji negativni utjecaj na klimu i okoliš, a posebno će biti usmjerene na podizanje razine svijesti o posljedicama klimatskih promjena na okoliš i društvo.
NOSITELJ	Središnji državni ured za demografiju i mlade
SURADNICI U PROVEDBI	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, organizacije civilnog društva
POKAZATELJ REZULTATA	Broj dodijeljenih financijskih potpora za provedbu aktivnosti centara, klubova i informativnih centara za mlade
ROK ZA PROVEDBU	3. kvartal 2023./3. kvartal 2024./3. kvartal 2025.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	Središnji državni ured za demografiju i mlade 2023. – 265.445 eura 2024. – 265.445 eura 2025. – 265.445 eura A558047 Politika za mlade

3.2. PARTICIPACIJA MLADIH U DRUŠTVU

Participacijamladih složena je i višedimenzionalna pojava koja se najčešće problematizira u kontekstu odnosa mladih i politike, pri čemu se uobičajeno koristi teorijski pristup političke kulture. Održanje i razvoj demokratskog sustava temelji se upravo na participativnoj političkoj kulturi koja podrazumijeva politički aktivne, zainteresirane, odgovorne, jednake i kompetentne građane.

Stoga iz kreiranja i implementacije javnih politika za osposobljavanje i ohrabivanje mladih za aktivno sudjelovanje u društvu proizlaze dvije važne implikacije: mladim ljudima se omogućuje i otvara prostor za ostvarenje njihovih interesa primjenom demokratskih principa i prakse, a to pak pridonosi sveukupnom razvoju demokracije u Hrvatskoj.

Tranziciju iz mladosti u odraslost obilježava društveno uključivanje koja se ogleda u preuzimanju trajnih društvenih uloga, između ostalih, i u sferi javnog djelovanja. Jedan od ključnih procesa za preuzimanje uloge građanina jest politička socijalizacija, odnosno stupanj političkog interesa mladih.

Dosadašnja istraživanja pokazala su da mladi u Hrvatskoj generalno zaziru od politike.¹⁰ Interes za politiku i politička događanja iskazuje oko 12% mladih, dok ih 16% izražava neki stupanj interesa za politička zbivanja.¹¹

Politička zbivanja i politika generalno većinom nisu teme razgovora mladih i njihovih bližnjih i to se pokazuje kao relativno stabilna pojava unazad desetak godina - 58% mladih ispitanika nikad ili gotovo nikad ne razgovara o politici s prijateljima i članovima obitelji.¹²

Unatoč izostanku političkih tema u razgovoru s bliskim osobama, većina mladih pripisuje važnu ulogu primarnim grupama (obitelj i prijateljima) u poticanju mladih na aktivno sudjelovanje u društvu. Osim spomenutog utjecaja prijatelja (61%) i obitelji (58%) većina mladih za važnog aktera u poticanju na participaciju smatra internetske forume i društvene mreže (56%),

ali i organizacije mladih (55%).¹³ Mobilizacijski potencijal obrazovnom sustavu pripisuje svaki drugi mladi ispitanik, a medijima (novine, portali, TV) dvije petine mladih.

Mladi su skloni sudjelovati u izbornom procesu - 41% ih je izašlo na prethodne izbore, 30% nije imalo pravo glasa, a tek četvrtina nije željela izaći na izbore. Pritom, mladi najstarije dobne skupine (25-29 godina) te oni završenog visokog obrazovanja s višim socijalnim statusom, značajno su skloniji institucionalnoj ili formalnoj političkoj participaciji.

Mladi sudjeluju u radu civilnoga društva putem članstva u različitim udrugama i skupinama. Najviše ih je, gotovo četvrtina, članova sportskih klubova, a nešto više od desetine članovi su političkih stranaka, kao i volonterskih udruga.

Kulturno-umjetničke skupine okupljaju gotovo desetinu mladih, a ostale organizacije, poput udruga mladih, vjerskih i humanitarnih udruga, od 5% do 7% mladih. Na članstvo u ostalim skupinama i organizacijama mladi se odlučuju u značajno manjoj mjeri (od 1 do 3%).

Nešto recentnije istraživanje Eurobarometra na sličnom je tragu kao i prethodni podaci, no odnosi se samo na 2017. godinu kada je u Hrvatskoj 15% mladih sudjelovalo u aktivnostima nekog sportskog kluba, 10% u radu političke stranke, 9% u radu udruge za mlade ili udruge mladih, a 8% u lokalnoj zajednici usmjerenoj na poboljšanje života u lokalnoj zajednici.¹⁴

Ključan okvir uključivanja mladih u društvo je Zakon o savjetima mladih koji već više od desetljeća pruža mladima mogućnost uključivanja u procese na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kroz rad i aktivnosti općinskih, gradskih i županijskih savjeta mladih. Središnji državni ured za demografiju i mlade kao tijelo nadležno za mlade prati provedbu Zakona o savjetima mladih prikupljanjem podataka od jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

¹⁰ Gvozdanović i sur., 2019; Ilišin i sur. 2013; Ilišin i Spajić Vrkaš, 2017a

¹¹ Gvozdanović i sur., 2019

¹² Gvozdanović i sur., 2019; Ilišin i sur., 2013

¹³ Ilišin i Spajić Vrkaš, 2017a

¹⁴ Europska komisija, 2018

Istodobno, mladi predstavnici – osam predstavnika udruga mladih i udruga za mlade, hrvatski mladi UN delegat i predstavnici Nacionalnog vijeća učenika i Hrvatskog studentskog zbora dio su Savjeta za mlade Vlade Republike Hrvatske, međuresornog savjetodavnog tijela u koje su imenovani predstavnici tijela državne uprave, Hrvatske zajednice županija, Hrvatske zajednice općina i Udruge gradova, koji zajedno pridonose oblikovanju politika za mlade.

Od 2018. godine do 2022., Savjet za mlade Vlade Republike Hrvatske organizirao je aktivnosti za poticanje participacije mladih, uključujući i dvije Godišnje konferencije savjeta mladih radi poticanja osnaživanja mladih, razmjene najboljih praksi u radu savjeta mladih te veće vidljivosti uloge i rada savjeta mladih u Hrvatskoj.

Različita istraživanja provedena u europskim zemljama pokazuju da su mladi generalno skloni neformalnim oblicima participacije.¹⁵ Organiziranim volonterskim aktivnostima se tijekom 2017. godine bavilo 23% mladih što je manje od europskog prosjeka koji je 31%.¹⁶ Volonterske aktivnosti mladih u Hrvatskoj većinom su bile usmjerene na promjenu u okviru lokalne zajednice (79%) i na nacionalnoj razini (40%), dok je najmanje aktivnosti bilo usmjereno na druge europske zemlje (5%) i druge dijelove svijeta (1%) (Europska komisija, 2018). Ukupan broj volontera 2021. godine iznosio je 59.161, a u dobi od 15-30 godina taj je broj iznosio 29.269, što je oko polovice svih volontera (evidencija Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, 2021).

Uz prepoznat volonterski doprinos mladih tijekom pandemije i potresa, 2021. godine unaprjeđen je i Zakon o volonterstvu, a u procesu donošenja je i Nacionalni program za razvoj volonterstva za razdoblje od 2023. do 2026. kojim će se dodatno razvijati kultura volontiranja mladih i njihovo aktivno sudjelovanje u društvu i vrednovanje toga doprinosa.

U kontinuitetu se od 2013. godine provodi Dijalog EU-a s mladima, što je oblik strukturiranog dijaloga mladih i donositelja odluka, osobito na teme od interesa za mlade. Prioritetno je mlade uključiti u teme inovacija i održivog razvoja zajednice, osobito za postizanje niskouglijasnog razvoja, djelotvorno gospodarenje otpadom, zaštitu okoliša i borbu protiv klimatskih promjena. Ti prioriteti odražavaju se i u unaprjeđenom nacionalnom energetske i klimatskom zakonodavstvu do 2030. godine, gdje su mladi prepoznati kao nositelji promjena prema održivijem modelu razvoja Hrvatske.

Jedna od ključnih javnih politika koja utječe na mlade jeste stambena politika, pogotovo u ovim okolnostima geopolitičkih neizvjesnosti, energetske krize i povezanih inflatornih pritisaka koji se očituju na cijenama nekretnina. Potrebno je stoga osigurati sudjelovanje mladih u donošenju strategije stambene politike i pojedinih mjera koje će, poput dosadašnjih mjera Programa društveno poticane stanogradnje i subvencioniranih stambenih kredita, omogućiti adekvatno rješavanje stambenih pitanja mladih i mladih obitelji.

3.2.1. Djelotvornije uključivanje mladih u donošenje odluka

S obzirom na razinu političke pismenosti, nepovoljnu razinu unutarnje političke efikasnosti mladih te nisku razinu (neformalne) participacije, vidljiv je daljnji prostor za napredak koji se može postići sustavnom političkom socijalizacijom, informiranjem, podrškom, osnaživanjem i ohrabivanjem za demokratsku participaciju. U tom pogledu, potrebno je osigurati da institucije budu oslonac mladima i djelotvornije uključivanje mladih u proces donošenja odluka.

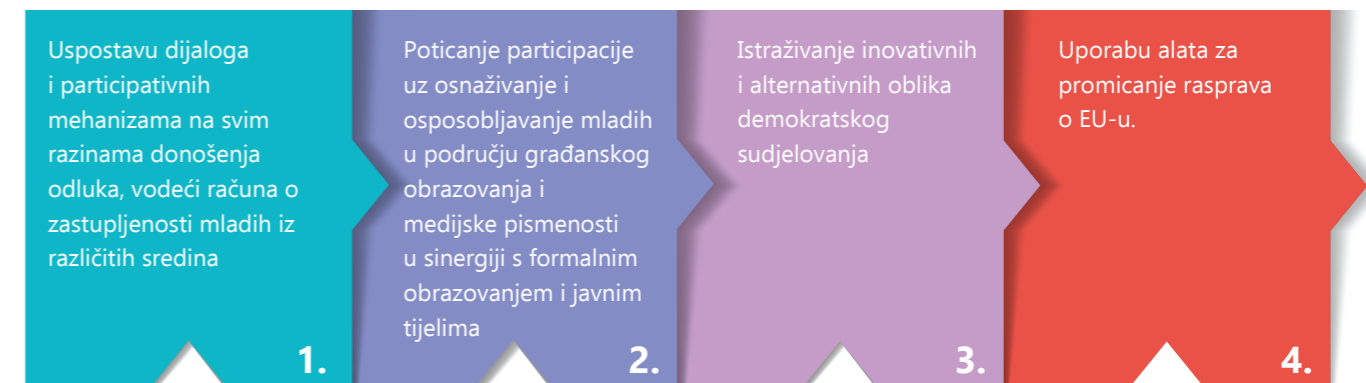
U području istraživanja mladih postoji prostor za nova istraživanja kako bi se stekao cjeloviti uvid u političku participaciju mladih.

Nedostaju uvidi o neformalnim oblicima participacije među mladima u Hrvatskoj, u što spadaju i novi obrasci digitalne političnosti mladih. Općenito, nedostaju znanstvena istraživanja i praćenja distribucije, intenziteta i dinamike različitih vrsta participacije, kao i političkog ponašanja, s obzirom na obilježja mladih koja bi trebala biti prepoznata kao jedan od prioriteta politike za mlade.

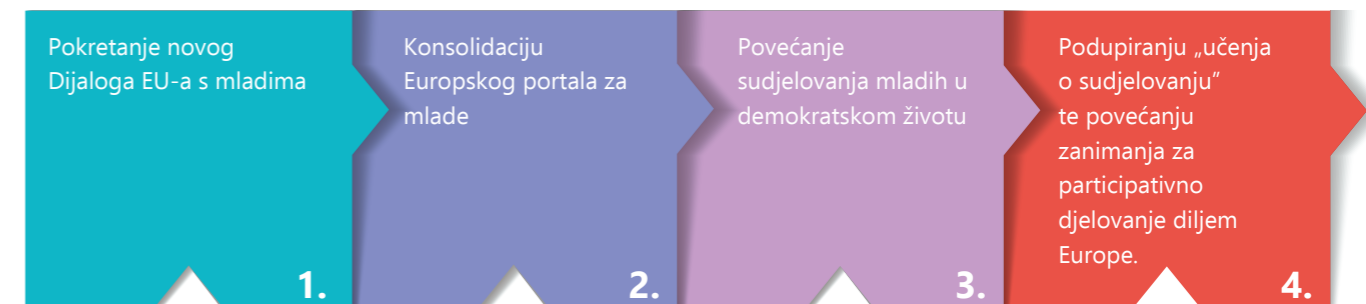
Nedostaju saznanja o participaciji mladih tijekom pandemije i potresa koji su pogodili Zagreb i Središnju Hrvatsku, o utjecaju tih kriza na participaciju mladih, ali i o utjecaju ruske agresije na Ukrajinu te povezane energetske krize i inflatornih pritisaka.

Dobre prakse iz EU-a u području participacije mladih (Borkowska-Waszak i sur., 2020.) komplementarne su uočenim nerazmjerima koje sugeriraju dosadašnja istraživanja mladih u Hrvatskoj, a primarno se tiču podizanja razine političkog utjecaja (političke efikasnosti) kroz aktivno uključivanje mladih u procese donošenja, provedbe i evaluacije odluka i politika koje se tiču upravo mladih ljudi.

Strategija EU-a za mlade (2019.-2027.) nastoji, između ostalog, potaknuti mlade da postanu aktivni građani, nositelji solidarnosti i pozitivne promjene za zajednice diljem Europe, nadahnuti vrijednostima EU-a i europskim identitetom. U okviru jednog od tri glavna područja djelovanja koji se odnosi na uključivanje na razini EU-a, Europska komisija potiče države članice da se usredotoče na četiri glavna cilja:

U Strategiji EU-a za mlade (2019.-2027.) naglasak suradnje na razini EU-a također je na četiri cilja koji se odnose na:

MJERA	3.2.1. Unaprjeđenje aktivnog sudjelovanja mladih u društvu U svrhu provedbe mjere, putem javnog poziva, dodijeliti će se financijske potpore udrugama mladih i za mlade za provedbu projekata usmjerenih aktivnom sudjelovanju mladih u društvu. Projektne aktivnosti bit će usmjerene na povećanje razine političke kompetencije mladih i osnaživanje za participaciju, na nacionalnoj i europskoj razini, posebno vodeći računa o podizanju političke svijesti i kompetencija mladih s manje mogućnosti, kao i razine svijesti o važnosti participiranja mladih u civilnoj i političkoj sferi, posebno vezano za pitanja koja se (ne)izravno tiču života mladih ljudi. Aktivnosti će se prilagoditi tako da ostavljaju što manji negativni utjecaj na klimu i okoliš, a posebno će biti usmjerene na osvještavanje posljedica klimatskih promjena na okoliš i društvo.
NOSITELJ	Središnji državni ured za demografiju i mlade
SURADNICI U PROVEDBI	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, organizacije civilnog društva
POKAZATELJ REZULTATA	Broj dodijeljenih financijskih potpora za provedbu projekata
ROK ZA PROVEDBU	3. kvartal 2023./3. kvartal 2024./3. kvartal 2025.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	2023. – 92.905 eura 2024. – 92.905 eura 2025. – 92.905 eura A558047 Politika za mlade

MJERA	3.2.2. Stvaranje poticajnog okruženja za provedbu Dijaloga EU-a s mladima U svrhu provedbe mjere sufinancirat će se provedba projektnih aktivnosti Dijaloga EU-a s mladima u Hrvatskoj, kroz koji će se posebno poticati njegova provedba na lokalnoj razini, kako bi se čuo glas mladih i pravovremeno detektirale njihove potrebe, interesi i problemi.
NOSITELJ	Središnji državni ured za demografiju i mlade
SURADNICI U PROVEDBI	Organizacije civilnog društva
POKAZATELJ REZULTATA	Broj mladih uključenih u proces Dijaloga EU-a s mladima u Hrvatskoj
ROK ZA PROVEDBU	3. kvartal 2023./3. kvartal 2024./3. kvartal 2025.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	2023. – 6.636 eura 2024. – 6.636 eura 2025. – 6.636 eura A558047 Politika za mlade

MJERA	3.2.3. Unaprjeđenje lokalne i područne (regionalne) politike usmjerene mladima U svrhu provedbe mjere osigurat će se financijska potpora za izradu lokalnih i područnih (regionalnih) programa za mlade. Kroz projektne aktivnosti omogućit će se mladima sudjelovanje u procesu osmišljavanja mjera i aktivnosti koje se tiču njih samih, s posebnim naglaskom na uključivanje mladih s manje mogućnosti. Projektne aktivnosti posebno će biti usmjerene na osmišljavanje mjera za ublažavanje posljedica klimatskih promjena na okoliš i društvo.
NOSITELJ	Središnji državni ured za demografiju i mlade
SURADNICI U PROVEDBI	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, organizacije civilnog društva
POKAZATELJ REZULTATA	Broj dodijeljenih financijskih potpora za izradu lokalnih i područnih (regionalnih) programa za mlade
ROK ZA PROVEDBU	3. kvartal 2023./3. kvartal 2024./3. kvartal 2025.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	2023. – 26.544 eura 2024. – 26.544 eura 2025. – 26.544 eura A558047 Politika za mlade

MJERA	3.2.4. Osnaživanje mladih za uključivanje u rad savjeta mladih U svrhu provedbe mjere i povećanja broja savjeta mladih putem medijskih alata podizat će se svijest mladih o važnosti sudjelovanja u radu savjeta mladih te sudjelovanja u procesu odlučivanja o pitanjima od interesa za mlade na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini, kao i sudjelovanja u izradi lokalnih programa za mlade. Ujedno će se unaprijediti sustav praćenja osnovanih i aktivnih savjeta mladih uz potporu digitalnih alata.
NOSITELJ	Središnji državni ured za demografiju i mlade
SURADNICI U PROVEDBI	Savjeti mladih
POKAZATELJ REZULTATA	Broj izrađenih i distribuiranih video uradaka Broj škola u kojima je distribuiran video uradak Izrađena aplikacija za praćenje broja osnovanih i aktivnih savjeta mladih
ROK ZA PROVEDBU	3. kvartal 2025.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	2023. – 21.235 eura 2024. – 21.235 eura 2025. – 21.235 eura A558047 Politika za mlade

MJERA	3.2.5. Osiguravanje uvjeta za unaprjeđenje rada savjeta mladih U svrhu provedbe mjere osigurat će se uvjeti za upoznavanje savjeta mladih s djelokrugom rada te drugim pitanjima značajnim za djelovanje savjeta mladih.
NOSITELJ	Središnji državni ured za demografiju i mlade
SURADNICI U PROVEDBI	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, organizacije civilnog društva
POKAZATELJ REZULTATA	Izrađen digitalni obrazovni program namijenjen savjetima mladih
ROK ZA PROVEDBU	2. kvartal 2025.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	2023. – 13.272 eura 2024. – 13.272 eura 2025. – 13.272 eura A558047 Politika za mlade

MJERA	3.2.6. Promicanje održivog razvoja zajednice U svrhu provedbe mjere, putem javnog poziva, osigurat će se financijska potpora razvoju i provedbi aktivnosti mladih usmjerenih na osnaživanje i poticanje mladih na promicanje i postizanje ciljeva sadržanih u Programu za održivi razvoj do 2030. godine (Agenda 2030). Aktivnosti će se prilagoditi tako da ostavljaju što manji negativni utjecaj na klimu i okoliš, a posebno će biti usmjerene na osvještavanje posljedica klimatskih promjena te osmišljavanje i poduzimanje mjera za ublažavanje posljedica klimatskih promjena na okoliš i društvo.
NOSITELJ	Središnji državni ured za demografiju i mlade
SURADNICI U PROVEDBI	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, organizacije civilnog društva
POKAZATELJ REZULTATA	Broj dodijeljenih financijskih potpora za provedbu projekata
ROK ZA PROVEDBU	3. kvartal 2023./3. kvartal 2024./3. kvartal 2025.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	2023. – 26.544 eura 2024. – 26.544 eura 2025. – 26.544 eura A558047 Politika za mlade

MJERA	3.2.7. Poticanje mladih na zaštitu okoliša U svrhu provedbe mjere, putem javnog poziva, dodijelit će se nagrade za izradu video uradaka kojima mladi utječu na podizanje svijesti o važnosti smanjenja negativnog utjecaja na okoliš.
NOSITELJ	Središnji državni ured za demografiju i mlade
SURADNICI U PROVEDBI	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, organizacije civilnog društva
POKAZATELJ REZULTATA	Broj dodijeljenih nagrada
ROK ZA PROVEDBU	4. kvartal 2023./3. kvartal 2024./3. kvartal 2025.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	2023. – 2.654 eura 2024. – 2.654 eura 2025. – 2.654 eura A558047 Politika za mlade

MJERA	3.2.8. Kreativno i umjetničko izražavanje mladih U svrhu provedbe mjere, putem javnog poziva, osigurat će se financijska potpora za provedbu aktivnosti „Hrvatska očima mladih“.
NOSITELJ	Središnji državni ured za demografiju i mlade
SURADNICI U PROVEDBI	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, organizacije civilnog društva
POKAZATELJ REZULTATA	Broj dodijeljenih potpora
ROK ZA PROVEDBU	3. kvartal 2023./2. kvartal 2024./2. kvartal 2025.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	2023. – 2.654 eura 2024. – 2.654 eura 2025. – 2.654 eura A558047 Politika za mlade

MJERA	3.2.9. Osiguravanje podrške u radu mladog UN delegata U svrhu provedbe mjere osigurat će se imenovanje mladog UN delegata te pružiti podrška njegovom radu. Mladi delegat predstavljat će interese mladih Hrvatske te sudjelovati u donošenju odluka i političkih rješenja o pitanjima značajnima za mlade na međunarodnoj razini. Imenovani mladi delegat sudjelovat će u radu Opće Skupštine Ujedinjenih naroda, posebno u radu Trećeg odbora koji se bavi socijalnim, kulturnim i humanitarnim pitanjima, a po potrebi i u radu drugih tijela u području politika za mlade.
NOSITELJ	Središnji državni ured za demografiju i mlade
SURADNICI U PROVEDBI	Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, članovi Savjeta za mlade Vlade Republike Hrvatske predstavnici udruga mladih i za mlade
POKAZATELJ REZULTATA	Imenovan mladi delegat i pružena podrška u radu Broj aktivnosti koje je delegat proveo
ROK ZA PROVEDBU	4. kvartal 2025.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	2023. – 3.981 eura 2024. – 3.981 eura 2025. – 3.981 eura A558047 Politika za mlade

MJERA	3.2.10. Osiguravanje podrške u razmjeni iskustava i povezivanju savjeta mladih na nacionalnoj razini U svrhu provedbe mjere osigurat će se podrška u organizaciji Godišnje konferencije savjeta mladih.
NOSITELJ	Središnji državni ured za demografiju i mlade
SURADNICI U PROVEDBI	Savjet za mlade Vlade Republike Hrvatske
POKAZATELJ REZULTATA	Broj predstavnika savjeta mladih, sudionika konferencije Broj predstavnika JLPRS/donositelja odluka, sudionika konferencije
ROK ZA PROVEDBU	3. kvartal 2023./2. kvartal 2024./2. kvartal 2025.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	2023. – 1.327 eura 2024. – 1.327 eura 2025. – 1.327 eura A558047 Politika za mlade

3.3. OBRAZOVANJE MLADIH

Kvalitetan sustav obrazovanja koji mlade oprema temeljnim kompetencijama, znanjima i vještinama za snalaženje u dinamičnom životnom okruženju oslonac je koji im pruža polazište za osobni i profesionalni razvoj. Uz to što konkurentan i suvremen sustav obrazovanja mlade priprema za poslove budućnosti, ujedno učvršćuje vrijednosti, razvija sve oblike pismenosti mladih te sustavno potiče kreativnost, izvrsnost i jednakost prilika za sve. Razvijen i moderan obrazovni sustav znači i kontinuiran razvoj društva znanja koje jača vlastite znanstvene i istraživačke kapacitete te infrastrukturu, s naglaskom na uključivanje mladih kao nositelja novih trendova, zelene i digitalne tranzicije.

U sektoru obrazovanja ključan je razvoj obrazovnog sustava koji pridonosi konkurentnosti i otpornosti gospodarstva, razvoju ljudskih potencijala te poticanju cjeloživotnog učenja. U skladu s time, u narednom razdoblju provodit će se već postojeće mjere koje su propisane nizom zakonodavnih akata i strateških dokumenata vezanih uz sustav znanosti i obrazovanja, a dodatno će se usmjeravati nacionalna i europska sredstva u ulaganja i reforme koje će osuvremenjivati sustav obrazovanja i osigurati jednake mogućnosti za sve, osobito za učenike s teškoćama u razvoju i mlade osobe s invaliditetom.

Komplementarnim društvenim naporima za perspektivniju budućnost mladih, kroz sustav obrazovanja na svim razinama, pridonijet će se kvalitetnijem učenju, studiranju, razvoju karijere i rastu životnog standarda mladih, ali i poticajnijem okruženju za život mladim roditeljima i obiteljima kroz osnaživanje ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

Strukovno obrazovanje i vještine

Uz jačanje prepoznatljivosti strukovnog obrazovanja i zanimanja, usmjereni smo na poticanje učenika za bavljenje i školovanje strukovnim i deficitarnim zanimanjima. U tu svrhu donesen je i Nacionalni plan razvoja sustava obrazovanja za razdoblje do 2027. godine.

Komplementarna mjera usmjerena mladima kojom se pridonosi unaprjeđenju sustava redovnog strukovnog obrazovanja osigurat će višu razinu zapošljivosti osoba s kvalifikacijama povećanjem kvalitete i relevantnosti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja. Uz navedeno, ističu se i mjere razvoja i promjene sustava financijskih potpora učenicima i podržavanje jačanja učenja temeljenog na radu, a dodatne mjere bit će uključene u Nacionalni plan industrijskog razvoja i poduzetništva za razdoblje od 2021. do 2027. godine.

3.3.1. Mjere za kompetencije i vještine mladih

Istraživanje Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu „Nacionalno praćenje učinaka pandemije bolesti COVID-19 na sustav odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj“ upućuje na to kako stručni suradnici u osnovnim i srednjim školama primjećuju više (44,7%) ili značajno više (13,8%) pojavnosti vršnjačkog nasilja u virtualnom okruženju u odnosu na vrijeme prije pandemije. Iz vremena prije pandemije provedeno je nekoliko nacionalnih reprezentativnih istraživanja o izloženosti djece i mladih rizičnom ponašanju i sadržaju. Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba, zajedno s Gradskim uredom za zdravstvo Grada Zagreba i Društvom za komunikacijsku i medijsku kulturu provela je nacionalni istraživački projekt „Društvena online iskustva i mentalno zdravlje mladih“ (N=1772). U istraživanju su sudjelovali učenici prvih i trećih razreda srednjih škola iz Osijeka, Zagreba, Rijeke, Splita i Dubrovnika. Istraživanje je pokazalo kako je 46,2% adolescenata primilo seksualno eksplicitni sadržaj preko društvenih mreža, a gotovo svaki peti adolescent slao je poruke takvog sadržaja pod nagovorom ili prisilom.

Medijska pismenost

Razvoj i promicanje medijske, a osobito digitalne pismenosti nužno je kako bi se djecu i mlade pripremio na promišljeno i odgovorno sudjelovanje u medijskom i digitalnom medijskom okruženju te kako bi bili svjesni opasnosti i rizika koji iz ovog prostora izlaze.

U odnosu na izloženost medijskom sadržaju, posljednjih su šest godina u Hrvatskoj provedena istraživanja koja su mjerila razinu medijske pismenosti kod djece, mladih, ali i njihovih roditelja i skrbnika. Prema jednom od istraživanja, djeca nakon što završe osnovnu školu posjeduju tek srednju razinu kritičkog vrednovanja i stvaranja medijskih sadržaja.

Razvidno je kako je nužan i sveobuhvatan i međusektorski pristup medijskoj pismenosti. Potrebno je sustavno i koordinirano osnaživanje mladih i razvoj njihovih kompetencija medijske pismenosti, što se primarno postiže osnaživanjem učitelja i stručnih suradnika koji će provoditi programe medijske pismenosti u osnovnim i srednjim školama. Osim toga, potrebno je provoditi višegodišnje istraživanje razine medijske pismenosti kod učenika srednjih škola i studenata na fakultetima. Konačno, sukladno Zaključcima Vijeća Europske Unije o medijskoj pismenosti u svijetu koji se neprestano mijenja (2020/C193/06), potrebno osnovati međusektorsko tijelo svih javnih institucija koje provode programe medijske pismenosti za djecu i mlade.

Uz podizanje financijske pismenosti mladih, što je važan prioritet Akcijskog plana za unaprjeđenje financijske pismenosti potrošača za 2023. i 2024. godinu, ključno je osigurati kvalitetno obrazovanje mladih, koje je polazišna točka za poslove i zanimanja budućnosti, pogotovo u

razdoblju ubrzane zelene tranzicije i digitalne transformacije. U tom pogledu, značajan je doprinos mjera osposobljavanja, usavršavanja, (samo)zapošljavanja i poduzetništvo mladih, koje se kontinuirano provode putem Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

Strategijom digitalne Hrvatske za razdoblje do 2032. godine, kao jedan od ključnih parametara za uspješan dovršetak inicijalnih godina studija informatike i računarstva te stjecanje diplome nakon tri ili pet godina studiranja, smatraju se temeljna znanja iz prirodnih predmeta kao što su matematika i fizika. Da bi se taj cilj ostvario potrebno je na studije upisivati što više mladih ljudi s dovoljnim predznanjima iz općih predmeta čime će se direktno djelovati na povećani broj IKT stručnjaka. U svrhu ostvarenja Strateškog cilja „Obrazovani i zaposleni ljudi“ prioritet provedbe politike na području tržišta rada i zapošljavanja je razvoj ljudskih potencijala kroz profesionalno usmjeravanje, s naglaskom na poduzetničke i digitalne kompetencije. Dodjelom STEM i IKT stipendija namijenjenih studentima prijediplomskih i diplomskih studija, nastojat će se dodatno povećati broj stručnjaka u IKT području, a Izgradnjom novog okvira za napredovanje i razvoj karijera istraživača u STEM i IKT područjima omogućuje se i zadržavanje mladih znanstvenika iz Hrvatske, tj. smanjenje trenda „odljeva mozgova“. Putem formalnih i neformalnih programa obrazovanja, izrađenih uz primjenu instrumenata Hrvatskog kvalifikacijskog okvira dodjelom vaučera za cjeloživotno učenje, osigurat će se stjecanje digitalnih kompetencija potrebnih za rad za zaposlene i nezaposlene osobe, od čega bi posebne koristi mogle imati ranjive skupine kao što su mladi ili dugotrajno nezaposlene osobe.

Strategija digitalne Hrvatske za razdoblje do 2032. godine ima za svrhu, između ostalog, i provedbu sveobuhvatne Digitalne tranzicije kao potporu razvoju obrazovnog i istraživačkog sustava. U tom smislu, jedan od ciljeva mjera povezanih sa strukturnom reformom sustava odgoja i obrazovanja odnosi se na osnaživanje stjecanja temeljnih kompetencija koje čine temelj za cjeloživotno učenje i nadogradnju kompetencija u skladu s promjenama u društvu, razvoju tehnologije i potrebama gospodarstva. Važan su dio temeljnih kompetencija za sigurno korištenje IKT-a kako bi se djecu i mlade zaštitilo od neželjenih posljedica tehnologije, kao što su: i) utjecaj ovisnost o korištenju pametnih telefona, tableta itd., ii) pretjerano korištenje društvenih mreža i njihov utjecaj na samopouzdanje mladih, iii) online govor mržnje i vršnjačko nasilje, iv) manjak fizičke aktivnosti i vrijeme provedeno u zatvorenom prostoru itd.. Povezanost informacijske, medijske i digitalne pismenosti prisutna je i u hrvatskim kurikulumima nastavnih predmeta hrvatski jezik i informatika za osnovne škole i gimnazije.

Važan doprinos razvoju mladih ima i sustav znanosti i visokog obrazovanja, koji je dodatno unaprjeđen donošenjem novog Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti te će pospješivati znanstvene i istraživačke kapacitete ustanova i mladih istraživača. Uz politiku stipendiranja, osobito kroz socioekonomske stipendije i stipendije u znanosti, tehnologiji, inženjerstvu i matematici (STEM), potiče se izvrsnost kao i jednake prilike za mlade, u svakom dijelu zemlje. Sve to osnova je za kvalitetniji život mladih, ali i za konkurentnost i otpornost Hrvatske u kompetitivnom europskom i globalnom okruženju.

MJERA	3.3.1. Jačanje kulture nenasilja s naglaskom na borbu protiv vršnjačkog, i elektroničkog nasilja U svrhu provedbe mjere, putem javnog poziva, osigurat će se financijska potpora udrugama mladih i za mlade za provedbu projekata usmjerenih prevenciji nasilja među mladima, prevenciju nasilja u partnerskim vezama među mladima te prevenciju elektroničkog nasilja nad i među mladima.
NOSITELJ	Središnji državni ured za demografiju i mlade
SURADNICI U PROVEDBI	Ured UNICEF-a za Hrvatsku, organizacije civilnog društva
POKAZATELJ REZULTATA	Broj dodijeljenih financijskih potpora za provedbu projekata
ROK ZA PROVEDBU	3. kvartal 2023./3. kvartal 2024./3. kvartal 2025.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	2023. – 265.445 eura 2024. – 265.445 eura 2025. – 265.445 eura A792009 Prevencija nasilja nad i među mladima

MJERA	3.3.2. Osnaživanje mladih koji ne rade, nisu u sustavu redovitog obrazovanja te nisu u sustavu obrazovanja odraslih (mladi u NEET statusu) U svrhu provedbe mjere, putem javnog poziva, osigurat će se financijska potpora udrugama mladih i za mlade za provedbu projekata usmjerenih povećanju znanja i vještina, zapošljivosti i konkurentnosti na tržištu rada te poticanje socijalnog uključivanja mladih (rad s mladima u NEET statusu).
NOSITELJ	Središnji državni ured za demografiju i mlade
SURADNICI U PROVEDBI	Organizacije civilnog društva
POKAZATELJ REZULTATA	Broj dodijeljenih financijskih potpora za provedbu projekata
ROK ZA PROVEDBU	3. kvartal 2023./3. kvartal 2024./3. kvartal 2025.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	2023. – 53.089 eura 2024. – 53.089 eura 2025. – 53.089 eura A558047 Politika za mlade

MJERA	3.3.3. Koordinacija međusektorskog pristupa razvoju medijske pismenosti (sukladno Zaključcima Vijeća Europske Unije o medijskoj pismenosti u svijetu koji se neprestano mijenja (2020/C193/06) U svrhu provedbe mjere poduzet će se aktivnosti: - osnivanje međusektorskog koordinacijskog tijela svih javnih institucija koje provode programe medijske pismenosti za djecu i mlade - koordinacija i vrednovanje postojećih programa medijske pismenosti koji se (su) financiraju javnim sredstvima (nacionalna i lokalna razina) - izrada smjernica za provođenje programa medijske pismenosti - izrada repozitorija provedenih aktivnosti radi razmjene znanja i lakše diseminacije - izrada kratkoročnih i dugoročnih smjernica za provoditelje aktivnosti
NOSITELJ	Središnji državni ured za demografiju i mlade
SURADNICI U PROVEDBI	Agencija za elektroničke medije, Fakultet političkih znanosti, Ured UNICEF-a za Hrvatsku
POKAZATELJ REZULTATA	- osnovano međusektorsko i međuresorno tijelo - usvojen pravilnik o radu - prikupljeni svi podaci o financiranim programima medijske pismenosti u zadnjih pet godina (2017.-2022.) - izrađene smjernice i preporuke za provođenje programa medijske pismenosti - pokrenuta izrada repozitorija provedenih programa medijske pismenosti
ROK ZA PROVEDBU	4. kvartal 2025.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	2023. – 6.636 eura 2024. – 6.636 eura 2025. – 6.636 eura A558047 Politika za mlade

MJERA	3.3.4. Unaprjeđenje medijske pismenosti kroz osnaživanje učitelja, stručnih suradnika, knjižničara i ravnatelja za provođenje programa medijske pismenosti U svrhu provedbe mjere poduzet će se aktivnosti: - organizacija državnih, međuzupanijskih i županijskih stručnih skupova o medijskoj pismenosti
NOSITELJ	Središnji državni ured za demografiju i mlade
SURADNICI U PROVEDBI	Agencija za odgoj i obrazovanje, Agencija za elektroničke medije, Akademsko zajednica, Fakultet političkih znanosti, nastavnici
POKAZATELJ REZULTATA	- održan jedan državni skup o medijskoj pismenosti u digitalno doba - održano najmanje 5 međuzupanijskih i 10 županijskih susreta o medijskoj pismenosti
ROK ZA PROVEDBU	4. kvartal 2025.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	2023. – 5.972 eura 2024. – 5.972 eura 2025. – 5.972 eura A558047 Politika za mlade

MJERA	3.3.5. Dugoročno mjerenje razine medijske pismenosti među srednjoškolicima i studentima U svrhu provedbe mjere poduzet će se aktivnosti: - uspostavljanje istraživačkog tima za mjerenje razine medijske pismenosti i medijskih navika djece i mladih - definiranje projektnih aktivnosti - godišnje prikupljanje podataka, obrada podataka i izvještavanje javnosti - izrada ekspertnih izvještaja - izrada preporuka za politike
NOSITELJ	Središnji državni ured za demografiju i mlade
SURADNICI U PROVEDBI	Agencija za elektroničke medije, Akademsko zajednica, Fakultet političkih znanosti
POKAZATELJ REZULTATA	- imenovan tim za mjerenje - usvojen pravilnik o radu tima za mjerenje - osmišljena i provedena najmanje dva nacionalna reprezentativna istraživanja (2023. i 2025.) - osigurana sredstva za provođenje najmanje dva nacionalno reprezentativna istraživanja - završena i objavljena najmanje dva ekspertna izvještaja - organizacija najmanje dva javna predstavljanja rezultata - izrađene preporuke za kreatore politika na nacionalnoj i lokalnoj razini
ROK ZA PROVEDBU	4. kvartal 2025.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	2023. – 7.963 eura 2024. – / 2025. – 10.617 eura A558047 Politika za mlade

3.4. MLADI I EUROPSKA UNIJA

Ulazak Hrvatske u Europsku uniju 2013. godine te sudjelovanje Hrvatske u radu međunarodnih tijela i organizacija utječe na živote i profesionalni razvoj mladih. Ključno je uključiti mlade u europske političke i ekonomske procese, čime se osigurava njihova aktivna participacija te se izgrađuje osjećaj pripadnosti europskom projektu. To je osobito bilo vidljivo tijekom Europske godine mladih 2022. godine, kao i tijekom Konferencije o budućnosti Europe kada su se brojni mladi uključili u rasprave.

U kontekstu Europske unije, mobilnost mladih vidise ikroz prizmu razvoja obrazovnih i karijernih mogućnosti mladih, uz određenje da se stečeno znanje i vještine primijene u Hrvatskoj. Nakon ulaska Hrvatske u europodručje i u Schengenski prostor u siječnju 2023. godine, otvorile su se nove razvojne i projektne mogućnosti, pogotovo za mlade u svim dijelovima Hrvatske.

Upitani o pozitivnim efektima ulaska Hrvatske u Europsku uniju, 80% ispitanika među zagrebačkim srednjoškolicima izdvojilo je poboljšane mogućnosti zapošljavanja, 23% ih je smatralo kako će Hrvatska biti u stanju iskoristiti EU fondove, a 9% da se hrvatska ekonomija može nositi s europskom konkurencijom.¹⁷ Upitani o učincima članstva u europskoj zajednici, većina je priznavala pozitivne promjene na političkom i sociokulturnom planu. Tako su isticali kako je članstvo omogućilo veće mogućnosti za putovanja i sklapanja prijateljstva (80%), bolje upoznavanje kultura i religija drugih naroda (76%) i bolju zaštitu ljudskih i manjinskih prava u Hrvatskoj (63%). Dio mladih (46%) smatrao je da integracija ograničava hrvatski gospodarski razvoj, dok je 48% isticalo kako ona pridonosi višem životnom standardu građana. Istraživanje provedeno na uzorku srednjoškolaca u Zagrebu¹⁸ pokazalo je kako je 65% ispitanika stava da je Hrvatska profitirala ulaskom u Europsku uniju, dok 59% smatra kako njihov glas ima utjecaj u Europskoj uniji, što mlade u Hrvatskoj, s obzirom na ovaj indikator, smješta iznad europskog prosjeka.

Prema istraživanjima, vidljiv je porast političke participacije mladih u Hrvatskoj kroz porast udjela mladih koji su izašli na izbore za Europski parlament 2019. za 5%¹⁹, što se podudara i s trendom porasta udjela među njihovim vršnjacima u ostalim državama članicama Europske unije. Prema podacima Europske komisije 2013., uoči tadašnjih europskih izbora, 78% mladih u Hrvatskoj koji su namjeravali izaći na izbore, smatrali su ih važnima.²⁰ U kontekstu političke pismenosti o EU-u, valja istaknuti činjenicu kako većina mladih u Hrvatskoj (61%) zna da se članovi Europskog parlamenta biraju izravno, dok je prosječno u EU27 tu činjenicu znao svaki drugi mladi ispitanik.

Osim samih mladih, predstavnici i predstavnice organizacija mladih i za mlade, kao i predstavnici različitih institucija Hrvatske sudjeluju u radu mnogih tijela i inicijativa na EU razini, kako je naglašeno u prethodnom Nacionalnom programu za mlade za razdoblje od 2014. do 2017. godine, stoga je i njihovo sudjelovanje od značaja za populaciju mladih.

U odnosu na ranija istraživanja zabilježeno je slabljenje želje mladih za odlaskom s obzirom da 63% mladih nije iskazalo nikakvu želju za preseljenjem u drugu zemlju. U istraživanju je uočeno da slabiju ili jaču inačicu želje za odlaskom iz Hrvatske iskazuje trećina mladih, petina njih odlazak planira u sljedeće dvije, a 22% u sljedećih pet godina.²¹

Među onima koji su najspremniji zauvijek otići su nezaposleni mladi (njih 8,7%).²² Ipak, ono na što istraživanja ukazuju jest da, unatoč mogućnostima u zemljama EU-a zbog otvorenosti europskih granica, broj nezaposlenih mladih koji razmišljaju o odlasku iz zemlje ostaje nizak. Na odluku o odlasku i ostanku utječe i zaposlenost mladih, a podatci pokazuju kako je stopa zaposlenosti mladih osoba u dobi od 15 do 29 godina u 2021. u Europskoj uniji iznosila 47,4%, dok je u Hrvatskoj bila 41,6%.²³ Pritom, stopa nezaposlenosti smanjila se na 16,6%, pri čemu je prosjek EU-a 13%.

Prema podacima iz 2017. godine, istraživanja isto tako pokazuju kako se sve više mladih odlučuje na školovanje u inozemstvu iako je njihov broj i dalje mali. Mogućnost studentske mobilnosti iskoristilo je tek 5,8% mladih²⁴, a glavni izvori financiranja boravka mladih izvan Hrvatske su roditelji (u 57,4% slučajeva) i Europski program razmjene studenata (u 22,9% slučajeva).

Kao glavne razloge nekorištenja mogućnosti studiranja izvan Hrvatske najveći udio mladih, njih 25,7%, navodi izostanak financijskih sredstava za pokrivanje troškova boravka, dok 23,9% ističe da ih ne zanima studiranje na inozemnom sveučilištu.

3.4.1. Mjere za informiranost, projekte i mobilnost mladih

U prethodnom Nacionalnom programu za mlade za razdoblje od 2014. do 2017. godine naglasak je bio na participaciji mladih te dionika sektora mladih i relevantnih institucija u izradi politika za mlade na europskoj i globalnoj razini. Nacionalni programi za mlade koji su prethodili posljednjem fokusirali su se pak, na mobilnost mladih, tako da se govorilo o obrazovnoj, kulturnoj i turističkoj pokretljivosti te sudjelovanju u međunarodnim razmjenama ili suradnjama na nacionalnoj, europskoj i globalnoj razini. Posebni naglasak stavljen je na mlade s manje mogućnosti i na načine uključivanja ove skupine u putovanja i turističke usluge.

U okviru Strategije EU-a za mlade (2018), dva su cilja koja se odnose na mlade i Europsku uniju. Cilj 1. tiče se povezivanja EU-a s mladima dok se cilj 11. tiče organizacija mladih i europskog programa za mlade. Cilj 1. obuhvaća jamčenje smislene uključenosti mladih i dijaloga s njima u svim fazama donošenja odluka Europske unije poboljšanjem postojećih i stvaranjem novih participativnih mehanizama; osiguravanje jednakog pristupa kvalitetnim nepristranim i mladima prilagođenim informacijama o načinu rada Europske unije i uključivanja u njega te mogućnostima koje nudi; uvođenje i povećavanje obrazovanja o Europi i Europskoj uniji u formalnom i neformalnom okruženju;

jamčenje pravedne zastupljenosti svih država članica u političkim i administrativnim tijelima Europske unije u skladu s načelom jednakopravnog građanstva; povećavanje proračuna i učinka programa Europske unije za mlade; izgradnju povjerenja mladih u projekt Europske unije smanjivanjem demokratskog deficita te nedostatka transparentnosti i vidljivosti; institucionalizaciju procjene politika Europske unije u pogledu prilagođenosti mladima te njihova utjecaja i učinaka.

Cilj 11. tiče se osiguranja vidljivosti i pružanja kvalitetne informacije u pogledu organizacija mladih i europskih programa za sve mlade; osiguravanja dostatnih sredstava iz programâ Europske unije za organizacije mladih kako bi mogle razvijati projekte i imati pristup strukturnoj potpori za svoje aktivnosti; osiguravanja bolje povezanosti organizacija mladih i europskih programa za mlade s obrazovnim sustavima i prepoznavanje programa za mlade kao čimbenika kojima se potiču životne vještine i aktivno građanstvo; povećanja pristupačnosti europskih programa za mlade, osiguravanja administrativnih postupaka prilagođenih mladima i pružanje potpore i kvalitetne informacije svim sudionicima i podnositeljima zahtjeva; dopiranja do marginaliziranih mladih i pružanje potpore njihovim aktivnostima u organizacijama i skupinama mladih i

¹⁷ Gvozdanović i sur., 2019

¹⁸ Pitarović i sur., 2021

¹⁹ European elections: Record turnout driven by young people/News

<https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20190923IPR61602/2019-european-elections-record-turnout-driven-by-young-people>

²⁰ Europska komisija, 2013

²¹ Gvozdanović i suradnici 2018

²² Potočnik i Spajić Vrkaš, 2017

²³ <https://dzs.gov.hr/vijesti/medjunarodni-dan-mladih/1229>

²⁴ Spajić Vrkaš i Potočnik, 2017

programima Europske unije za mlade; povećanja resursa te proširenje spektra bespovratnih sredstava i raznolikosti inicijativa dostupnih organizacijama i skupinama mladih; osiguranja sudjelovanja mladih u postupcima upravljanja europskim programima za mlade.

Na razini Europske unije prioritetima se određuju razvoj pozitivnih stavova, povjerenja i informiranosti mladih o EU-a te poboljšanje njihove participacije u europskim procesima koji ih se tiču ili na njih utječu. Stavovi mladih u Hrvatskoj o EU-u su raznoliki. Većina mladih smatra kako postoje pozitivni pomoci od učlanjivanja Hrvatske u EU-u, pogotovo u pogledu mogućnosti putovanja i sklapanja prijateljstva. Međutim, neki podaci ukazuju na negativan odnos mladih prema EU-u, kao i nedostatak znanja o njoj i svim mogućnostima koje im nudi. S obzirom na sve navedeno, razvidno je kako postoji potreba za informiranjem mladih o

Europskoj uniji. Što se tiče političke participacije, potreban je sustavan znanstveni uvid kako bi se moglo jasno identificirati koji su trendovi i kakva je slika mladih te njihove participacije na razini EU-a. Isto tako, istraživanja ukazuju na potrebu za osnaživanjem i poticanjem većeg uključivanja. Mobilnost u okvirima EU-a, pogotovo u kontekstu obrazovanja, iskusio je tek mali broj mladih, kako zbog nedostatka sredstava, tako i zbog nezainteresiranosti. U tom smislu, trebalo bi staviti naglasak na mlade s manjim mogućnostima, kao i dodatno informiranje o opcijama koje im se nude.

Važan je prioritet stvaranje preduvjeta za povratak hrvatskih iseljenika u populaciji mladih čemu pridonosi i provedba Nacionalnog plana razvoja odnosa Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske do 2027. godine te pratećeg Akcijskog plana.

MJERA	3.4.1. Jačanje međunarodne mobilnosti mladih U svrhu provedbe mjere, osigurat će se informiranje udruga mladih i za mlade, samih mladih te svih ostalih dionika o mogućnostima mobilnosti/sudjelovanja mladih i osoba koje rade s mladima u programima Erasmus+ i Europske snage solidarnosti.
NOSITELJ	Agencija za mobilnost i programe Europske unije
SURADNICI U PROVEDBI	Središnji državni ured za demografiju i mlade, organizacije civilnog društva
POKAZATELJ REZULTATA	Broj informiranih osoba
ROK ZA PROVEDBU	4. kvartal 2023./4. kvartal 2024./4. kvartal 2025.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	2023. – 4.343 eura 2024. – 27.569 eura 2025. – 7.015 eura A818043, A818058, A818063, A818065

MJERA	3.4.2. Provedba europskih politika za mlade U svrhu provedbe mjere i unaprjeđenja pristupa informacijama o nacionalnim politikama za mlade, osigurat će se nacionalno sufinanciranje programa Youth Wiki sukladno ugovoru Europske komisije i nacionalne kontakt točke.
NOSITELJ	Središnji državni ured za demografiju i mlade
SURADNICI U PROVEDBI	Organizacije civilnog društva
POKAZATELJ REZULTATA	Dodijeljena financijska potpora za provedbu programa Youth Wiki
ROK ZA PROVEDBU	4. kvartal 2024.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	2023. – 7.963 eura 2024. – 7.963 eura A934004 Međunarodna suradnja

MJERA	3.4.3. Osnaživanje organizacija civilnog društva za informiranje mladih o Europskoj uniji te poticanje njihovog aktivnog sudjelovanja U svrhu provedbe mjere, putem javnog poziva, osigurat će se financijska potpora organizacijama civilnog društva za informiranje mladih o Europskoj uniji, temama i politikama koje se komuniciraju u institucijama Europske unije, o pravima i obvezama te prednostima koje nam se pružaju, o odlukama koje utječu na svakodnevni život hrvatskih građana i njegovu kvalitetu, te potaknuti mlade na korištenje mogućnosti koje im pruža Europska unija, uključujući i mogućnost njihovog aktivnog sudjelovanja.
NOSITELJ	Ministarstvo vanjskih i europskih poslova
SURADNICI U PROVEDBI	Središnji državni ured za demografiju i mlade, organizacije civilnog društva
POKAZATELJ REZULTATA	Broj dodijeljenih financijskih potpora
ROK ZA PROVEDBU	4. kvartal 2023./4. kvartal 2024./4. kvartal 2025.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	2023. – 132.722 eura 2024. – 92.905 eura 2025. – 86.269 eura A777045 Informiranje o EU-u

3.5. MLADI U RURALNIM PODRUČJIMA

Mladi u ruralnim područjima predstavljaju posebno osjetljivu skupinu, a poteškoće s kojima se suočavaju nisu karakteristične samo za Hrvatsku, već i za Europsku uniju.²⁵

Migracija mladih u gradove ili izvan Hrvatske, kao i starenje stanovništva, usporava razvoj ruralnih područja i predstavlja demografski izazov, s kojim se suočava petnaestak država članica Europske unije.

Pritom valja podsjetiti kako mnogim mladima u ruralnim područjima odlazak nije primarni izbor. Mnogi od njih zainteresirani su i voljni ulagati svoje vrijeme i rad u razvoj hrvatskog sela, osobito onog koji počiva na agroturizmu i ekološkoj proizvodnji hrane. To predstavlja i priliku za Hrvatsku, koja je taj prioritet prepoznala još 2020. godine, kada je u Nacionalni program reformi uvrstila prioritet podizanja kvalitete života mladih u ruralnim područjima.²⁶

Isto tako, Hrvatska je tijekom svojeg prvog predsjedanja Vijećem Europske unije kao jedan od važnih prioriteta odredila stvaranje mogućnosti za mlade u ruralnim područjima.²⁷

Prema podacima iz 2020. godine, oko 42.4% stanovništva Republike Hrvatske živi u ruralnim područjima, što je iznad europskog prosjeka od 25%.²⁸ Udio mladog ruralnog stanovništva u dobi od 15 do 24 godine²⁹ u ukupnom broju mladih u Hrvatskoj u 2020. godini iznosio je – 41.5%, od kojih su 48.9% ženskog, a 51.1% muškog spola.

U razdoblju do 2018. godine, hrvatska su sela bila pogođena povećanim migracijama mlađeg stanovništva u gradove ili izvan države.

Mladi u ruralnim sredinama češće su nezaposleni, pa se tako 17,6% ruralnih mladih u usporedbi s 8,5% urbanih mladih stanovnika ne obrazuje niti je zaposleno.

Mladi u ruralnim sredinama češće su slabijih imovinskih prilika budući da čak 29,7% živi u kućanstvima čiji je prihod manji od 663,61 eura (u usporedbi s 16,6% mladih koji žive u Zagrebu ili 17,7% mladih koji žive u regionalnim centrima).

Važno je istaknuti kako je ukupni broj mladih poljoprivrednika nositelja obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva (OPG) u Hrvatskoj, prema zadnjim podacima, visokih 21.995.³⁰

²⁵ Svjetska banka, 2021
²⁶ Definicija mladih kojom u tekstu raspoložemo obuhvaća, ako to nije drugačije naznačeno, dobnu skupinu od 15 do 29 godina starosti. S obzirom na problematiku migracije ruralnog stanovništva koja je posebno intenzivna u dobi između 20 i 44 godine, spomenuti udio od 41.5% nije potpuno precizan jer se podatak odnosi na mlade do 24 godine. Drugim riječima, za očekivati je da će udio ruralnih mladih u dobi od 15 do 29 godina u ukupnom broju mladih u RH biti manji.
²⁷ Ministarstvo poljoprivrede, 2021

Većano uz obrazovanje, mladi u ruralnim sredinama izloženi su većem riziku ranijeg napuštanja školovanja (4.9% 2019). Mladi u ruralnoj Hrvatskoj, osobito na otocima i u priobalju, imaju ograničene mogućnosti odabira zanimanja, a ona se uglavnom svode na poljoprivredu i uslužne poslove vezane uz razvoj turizma.

Među istraživanjima razlika u obrazovnim aspiracijama mladih na selu i u gradu ističe se ono iz 2014., koje je pokazalo kako učenike iz grada u većoj mjeri karakterizira orijentiranost prema visokom obrazovanju, dok su učenici iz ruralnih područja više orijentirani na stjecanje struke te su skloni donositi odluke o nestudiranju.³¹

Uspoređujući mlade prema socio-demografskim osobinama, uočava se da tijekom vremena sociokulturni status obitelji, njihov spol te urbaniziranost mjesta u kojem žive prestaju biti faktori razlikovanja mladih ljudi.³² Drugim riječima, dolazi do gubitka tradicionalnih razlika između ruralne i urbane mladeži, što je posljedica i toga da su u nekim segmentima uvjeti života, a onda i prateći problemi i potrebe mladih, u ruralnim i urbanim područjima postali vrlo slični.

Tri četvrtine ispitanika smatralo je da bi svako veće mjesto u Hrvatskoj trebalo imati višenamjenski centar za mlade, među čijim su aktivnostima isticali osiguravanje usluge informiranja u području obrazovanja, zapošljavanja, mobilnosti i slično, različitih savjetovanja za mlade, smještaja za mlade, računalnih/Internet radionica, održavanja tribina o aktualnim temama/problemima društva i mladih, i tako dalje. Uočeno je pritom da su za savjetodavno-informativne sadržaje bili najmanje zainteresirani upravo mladi iz ruralnih područja.

Upitani o vlastitim interesima, mladi iz ruralnih i urbanih krajeva podjednako su se opredjeljivali za prijateljstva i poznanstva, ljubav, obiteljski život, brak i djecu, rad i posao, putovanja, školovanje i obrazovanje te zabavu i razonodu.³³

Nakon produljene financijske krize, koja se osobito odrazila na mlade, od 2008. do 2013. godine, te nakon ulaska u Europsku uniju, Hrvatska se suočila s demografskim izazovima koji predstavljaju ugrozu za socijalni i mirovinski sustav te za tržište rada. Dok je 2017. godine zabilježen najveći broj iseljenih, u protekle tri godine, a pogotovo u 2021. godini, bilježi se preokretanje trenda te je više useljenih mladih osoba u dobi od 15 do 29, nego onih koji su odselili u inozemstvu.

Migracijskim odlukama pridonosi negativan odnos prema selu³⁴ i poljoprivredi, stav kako je život i rad u gradu (ili izvan zemlje) jednostavniji i lakši kao i procjena nemogućnosti ostvarivanja različitih težnji i radnih aspiracija na selu. Posljedica migracija kao i smanjenog nataliteta dovodi do toga da se udio ruralnih mladih u općoj populaciji mladih postupno smanjuje.

Kako bi se okrenuli ti trendovi, od 2016. godine, uz pomoć nacionalnih i europskih sredstava, ulaže se u ravnomjerni razvoj Hrvatske, za stvaranje kvalitetnih mogućnosti za obrazovanje, zapošljavanje i zasnivanje obitelji, kao i za podizanje kvalitete života. Između ostalog tome pridonose: projekt Slavonija, Baranja i Srijem, Projekt Sjever, kao i ulaganja u Dalmatinsku zagoru, Gorski kotar, Liku, Banovinu, u otoke i hrvatska sela, čemu će u ovom desetljeću pridonijeti i nova europska sredstva u okviru Višegodišnjeg financijskog okvira EU-a od 2021. do 2027. godine. Primjerice, kao rezultat Projekta Slavonija, Baranja i Srijem, osiguravaju se godišnje stipendije za sve studente od druge do pete godine poljoprivrednih smjerova na fakultetima u pet slavonskih županija.

3.5.1. Mjere za jednake prilike za mlade u svim dijelovima Hrvatske

Mladi u ruralnim područjima jedan su od recentnih prioriteta europskih politika. Među značajnijim strateškim dokumentima valja izdvojiti Strategiju EU-a za mlade (2018) čiji Cilj 6. definira razvoj potencijala mladih ruralnih stanovnika. Strategija EU-a za mlade (2018) obuhvaća, između ostalog, osiguravanje socijalne infrastrukture te održivih i kvalitetnih poslova, decentralizaciju aktivnosti radi lakše inkluzije mladih u lokalnu zajednicu, omogućavanje pristupa visokom obrazovanju, zaštitu ruralne tradicije te izgradnju pozitivne slike ruralnih područja.

Također, europska Zajednička poljoprivredna politika (Europska komisija, 2021) sadrži niz mjera usmjerenih prema mladima u poljoprivredi, ali i izvan nje, a odnose se na potpore dohotku, pomoć u osnivanju start-upova te na pomoć pri uspostavi osnovnih servisa i obnove sela. Iz perspektive suvremene krize prouzrokovane pandemijom COVID-19 značajan je Instrument oporavka Europske unije (Vijeće Europske unije, 2020) kojim se omogućuje financijska podrška mladim poljoprivrednicima.

Od nacionalnih strateških dokumenata koji se izravno ili neizravno tiču mladih u ruralnim sredinama valja istaknuti Nacionalnu razvojnu strategiju Republike Hrvatske do 2030. godine (2021) koja postavlja za ciljeve oživljavanje ruralnih područja i unaprjeđenje kvalitete života stanovnika ruralnih područja, obuhvaćajući njime ubrzavanje prijelaza na pametno i zeleno ruralno gospodarstvo, otvaranje većeg broja boljih radnih mjesta na ruralnim područjima,

smanjenje siromaštva na ruralnim područjima i razvoj biogospodarstva.

Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine (2021) također je definirano financiranje programa obrazovanja i programa razvoja zdravstvenih i socijalnih usluga za ruralne sredine, ulaganje u bolje stambeno zbrinjavanje i skrb izgradnjom stanova i unaprjeđenjem usluga u zajednici te rješavanje problema rascjepkanosti zemljišta, a time i uređenja i razvoja ruralnog prostora donošenjem novog Zakona o komasaciji poljoprivrednog zemljišta.

Mladi poljoprivrednici tema su više različitih politika, a prepoznati su kao sastavni dio Strategije poljoprivrede od 2020. do 2030. godine (Ministarstvo poljoprivrede, 2020.), koja među intervencije uvodi preraspodjelu potpore dohotku na male i srednje proizvođače te na mlade poljoprivrednike te potporu pokretanju i razvoju poljoprivrednih gospodarstava i poduzeća s naglaskom na mlade. Zakon o poljoprivredi (NN 118/2018) mlade poljoprivrednike uključuje u program izravnih plaćanja te im daje prioritet u korištenju nacionalnih rezervi.

Programom ruralnog razvoja 2014.–2020. godine razrađen je niz mjera za mlade poljoprivrednike u rasponu od dodatnih obrazovnih programa i savjetovanja te poticanja ulaska mladih ljudi u poljoprivredu, preko pomoći u stjecanju poljoprivrednog zemljišta i izgradnji društvene infrastrukture i javnih servisa koji trebaju olakšati život ruralnih obitelji i poticati poduzetništvo, do ulaganja u nepoljoprivredne aktivnosti (Ministarstvo poljoprivrede, 2014).

³¹ Klepač, 2021

³² Ilišin i Spajić Vrkaš, 2017a.

³³ Ilišin i Gvozdanović, 2017

³⁴ Žutić i Bokan, 2008; Klepač, 2021

Nedostatak istraživanja mladih u ruralnim područjima u kojima bi se obuhvatili njihovi životi, potrebe, kao i međusobne razlike, uvodi određena ograničenja u analizu jaza između željenog i zatečenog stanja. Unatoč tome, zadnjih su godina provedena istraživanja, često na malim i međusobno različitim uzorcima iz kojih se mogu izvući pojedini zaključci.

Vodeći računa o opisanim problemima i preprekama na koje nailaze mladi u ruralnim područjima uočeno je da velike napore treba uložiti u izjednačavanje prilika ruralnih i urbanih mladih. To obuhvaća, s jedne strane, razvoj mehanizama rada s mladima u ruralnim područjima, a s druge poticanje njihova sudjelovanja u zajednici te u kreiranju politika na lokalnoj, nacionalnoj i europskoj razini. Isto tako, to podrazumijeva razvoj mreža socijalnih usluga i kulturnih/umjetničkih/sportskih sadržaja te ulaganje u programe informiranja i cjeloživotnog obrazovanja i usavršavanja.

Pristup ruralnim mladima trebao bi biti temeljen na kontinuiranim i obuhvatnim istraživanjima mladih u ruralnim područjima pri čemu bi se vodilo računa o njihovim specifičnim geografskim (s obzirom na razlike u kontinentalnim, priobalnim, otočnim i planinskim područjima) i drugim razlikama. Ujedno bi sva istraživanja kao i okvir mjera trebali počivati na integriranom pristupu koji obuhvaća širok broj važnih aspekata života ruralnih mladih – od kvalitete života, obrazovanja, slobodnog vremena, mobilnosti, zapošljavanja, socijalne politike, stambenog zbrinjavanja, itd.

Kroz Program ruralnog razvoja 2014.-2020. godine te prijelazno razdoblje 2021. i 2022. godine provedeno je nekoliko mjera kojima se potiče demografska revitalizacija.

Ulaganje u bolje stambeno zbrinjavanje mladih osnova je osnaživanja statusa mladih kao odraslih i odgovornih građana, koji punopravno pridonose društvu u kojem žive. Poticanje ostanka i naseljavanja stanovništva na područjima koja su slabije naseljena ili razvijena, poput ruralnih, udaljenih i manje razvijenih područja, pridonosi demografskom i gospodarskom, ali i društvenom i kulturnom razvoju tih sredina.

Zakon o upravljanju državnom imovinom prepoznao je važnost demografskih politika. Stoga, u članku 45. Zakona, jedna od svrha za koje se nekretnine u vlasništvu Republike Hrvatske mogu darovati jedinicama lokalne i područne samouprave jest provođenje demografskog razvitka Republike Hrvatske te ostvarivanje projekata stambenog zbrinjavanja i društveno poticanje stanogradnje.

Poticanje bavljenja redovitim i organiziranom tjelesnom aktivnošću za učenike srednjih škola u ruralnim područjima osnovni je cilj programa koji će Hrvatski školski sportski savez provoditi u suradnji sa županijskim školskim sportskim savezima i srednjim školama u ruralnim područjima.

MJERA	3.5.1. Osiguravanje razvoja i provedbe aktivnosti usmjerenih mladima u ruralnim područjima
	U svrhu provedbe mjere, putem javnog poziva, osigurat će se financijska potpora udrugama mladih i za mlade za provedbu projekata usmjerenih mladima iz ruralnih područja te koji pridonose revitalizaciji ruralnih krajeva s ciljem zadržavanja mladih u lokalnoj sredini.
NOSITELJ	Središnji državni ured za demografiju i mlade
SURADNICI U PROVEDBI	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, organizacije civilnog društva
POKAZATELJ REZULTATA	Broj dodijeljenih financijskih potpora
ROK ZA PROVEDBU	3. kvartal 2023./3. kvartal 2024./3. kvartal 2025.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	2023. – 291.990 eura 2024. – 291.990 eura 2025. – 291.990 eura A558047 Politika za mlade

MJERA	3.5.2. Osnivanje multifunkcionalnih centara za mlade
	U svrhu provedbe mjere poduzet će se aktivnosti osnivanja multifunkcionalnih centara radi osiguravanja aktivnosti, stručne podrške i usluga koje će doprinijeti boljoj participaciji te osobnom i profesionalnom razvoju mladih u ruralnim sredinama.
NOSITELJ	Središnji državni ured za demografiju i mlade
SURADNICI U PROVEDBI	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, organizacije civilnog društva
POKAZATELJ REZULTATA	Pokrenute aktivnosti osnivanja multifunkcionalnih centara za mlade u ruralnim sredinama
ROK ZA PROVEDBU	3. kvartal 2023./4. kvartal 2024./4. kvartal 2025.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	2023. – 132.722 eura 2024. – 132.722 eura 2025. – 132.722 eura A558047 Politika za mlade

MJERA	3.5.3. Osiguravanje boljih uvjeta stanovanja mladim osobama
	U svrhu provedbe mjere poduzet će se sufinanciranje i/ili subvencioniranje troškova stanovanja mladim osobama u jedinicama lokalne i/ili područne (regionalne) samouprave u svrhu osiguravanja boljih životnih uvjeta mladih. Također, u sklopu ove mjere provesti će se sveobuhvatan program poboljšanja pristupa stanovanju mladim osobama.
NOSITELJ	Središnji državni ured za demografiju i mlade
SURADNICI U PROVEDBI	Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine, jedinice lokalne i/ili područne (regionalne) samouprave
POKAZATELJ REZULTATA	Broj dodijeljenih subvencija
ROK ZA PROVEDBU	3. kvartal 2023./3. kvartal 2024./3. kvartal 2025.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	2023. – 785.719 eura 2024. – 1.094.963 eura 2025. – 1.194.505 eura A934006 Projekti i programi potpore i otpornosti

MJERA	3.5.4. Uključivanje mladih u sustavu srednjoškolskog obrazovanja u sportske programe zdravstveno usmjerenog tjelesnog vježbanja u ruralnim područjima
	U svrhu provedbe mjere osigurat će se financijska potpora za provedbu izvannastavnih sportskih programa koji sadrže različite sportske aktivnosti za učenike srednjih škola u ruralnim područjima.
NOSITELJ	Središnji državni ured za demografiju i mlade
SURADNICI U PROVEDBI	Ministarstvo turizma i sporta, Hrvatski školski sportski savez
POKAZATELJ REZULTATA	Broj uključenih učenika srednjih škola u ruralnim područjima
ROK ZA PROVEDBU	3. kvartal 2023./3. kvartal 2024./3. kvartal 2025.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	2023. – 66.361 eura 2024. – 92.905 eura 2025. – 132.722 eura A558047 Politika za mlade

3.6. ZDRAVLJE I KRIZA UZROKOVANA PANDEMIJOM KORONAVIRUSA

Od prvog pojavljivanja 2019. godine pa do proglašenja pandemije u 2020. godini, koronavirus je donio značajne promjene i utjecao na sve sfere života. Znanstvena zajednica te nacionalni i nadnacionalni donositelji odluka na različite se načine suočavaju s posljedicama krize. Za mlade, a posebice mlade koji su u različitim oblicima rizika, koronakriza donosi ozbiljne posljedice u različitim područjima - obrazovanju, zapošljavanju, raspoloživom dohotku i mentalnom zdravlju (OECD, 2020). Usto, posljedice pandemije na mlade koje su prisutne u istraživanjima pokrivaju područja mentalnog i tjelesnog zdravlja, tjelesne aktivnosti, obrazovanja, zaposlenja, prava i provođenja vremena *online*.

Kriza izazvana pojavom COVID-19 utjecala je na mentalno zdravlje globalne populacije, posebice mladih koji su se pokazali kao jedna od najteže pogođenih skupina društva. Pandemija je nadalje pokazala da niti jedan sustav globalno nije bio spreman na pojačanu potrebu psihološke potpore stanovništvu. Istovremeno, a nastavno na početak krize, odrađena je kampanja o podizanju svijesti stanovništva o mentalnom zdravlju bez presedana, a osobe koje su bile od ranije u sustavu psihološke

potpore pokazale su visoki stupanj otpornosti na krizu. Pandemijski uvjeti života doveli su do dodatne deterioracije mentalnog zdravlja mlađih dobnih skupina. Prema metaanalitičkim studijama objavljenim tijekom pandemije radi se o dvostruko višoj incidenciji psihičkih poremećaja među djecom i mladima. Zbog svega navedenog nužna je skrb čitave zajednice kako bi se spriječio nastanak težih psihičkih bolesti. Nastavno na krizu COVIDa-19 stručnjaci strahuju od daljnjeg povećanja manifestacije negativnih utjecaja krize na mentalno zdravlje u Europskoj uniji, a posebno kod mladih kod kojih je suicid drugi razlog smrtnosti te navode potrebu razvoja socijalne infrastrukture koja je nužna za ublažavanje posljedica krize COVIDa-19 i reintegracije, posebno mladih, u društvo. Uz mentalno zdravlje iznimno je bitno u obzir uzeti i druge aspekte zdravlja jer zdravlje je u konačnici stanje potpunog fizičkog, psihičkog i socijalnog blagostanja.

U Hrvatskoj postoji duga i uspješna organizacija zdravstvene zaštite školske djece, studenata i mladih. Osnove promjena za pružanje kvalitetnije zdravstvene zaštite u narednom periodu za mlade temelji se na odgovarajućim normativima i standardima, razvoju multidisciplinarnih timova, stručnom radu, edukaciji i usklađivanju programa mjera za potrebe studenata i mladih, te kontinuiranom stručnom radu, edukaciji profesionalaca i ostalih suradnika.

Usto, posljedice pandemije na mlade koje su prisutne u istraživanjima su u domenama mentalnog i tjelesnog zdravlja, obrazovanja, zaposlenja, prava i provođenja vremena online. Sama pandemija utjecala je na sve aspekte zdravlja, ali i na opću kvalitetu života mladih. Međunarodna istraživanja ukazuju na nekoliko negativnih posljedica pandemije i bave se različitim temama, poput: pogoršanje mentalnog zdravlja mladih, mladima koji su u riziku ili marginalizirani, različitim posljedicama na tjelesno zdravlje mladih, smanjenje bavljenja sportom, povećanjem provođenja vremena online i negativnim posljedicama u obrazovanju, pravima i zapošljavanju.

Na ovu temu provedeno je nekoliko istraživanja kojima su ispitivane potrebe i izazovi učenika, maturanata i studenata. Projekt „Kako smo? Život u Hrvatskoj u doba korone“ (Jokić Begić i sur., 2020) donosi rezultate na temelju uzorka od 3.500 ljudi od najmanje 18 godina starosti. Dio koji se odnosi na studente pokazuje sliku narušenog mentalnog zdravlja mladih pa trećina smatra kako će im trebati psihološka pomoć, 30% izražava blagu depresivnost, 23% jako ili izrazito jako izraženu depresivnost, 17% studenata iskazalo je izrazitu uznemirenost i tjeskobu te 20% vrlo intenzivan stres; 10% mladih ima izrazito narušeno mentalno zdravlje, posebice oni studenti koji više brinu oko studija.

Rezultati istraživanja provedenog među učenicima srednjih i osnovnih škola govori o utjecaju pandemije na njihov život. Većina maturanata označila je taj utjecaj kao izrazito negativan ili negativan, njih 59,1%, kao i 46% učenika u drugim razredima srednjih škola i 37,6% učenika osmih razred osnovnih škola. Učenici osmih razreda najveći negativan utjecaj osjetili su na bavljenje izvanškolskim aktivnostima i hobijima, bavljenje tjelesnim aktivnostima i sportom te na psihičko zdravlje. Maturanti su označili psihičko zdravlje, bavljenje izvanškolskim aktivnostima i hobijima te bavljenje tjelesnim aktivnostima i sportom kao područja koja su najviše stradala pod utjecajem pandemije. Kada ih se pitalo o posljedicama na mentalno zdravlje, 77,4% njih primijetilo je više ili značajno više simptoma depresije (77,4%), anksioznih stanja (87%), fobija i strahova (75,8%) te vršnjačkog nasilja u virtualnom okružju (58,5%).

Praćenje pokazatelja depresivnih poteškoća kod mladih u dobi od 15-16 godina sastavni je dio međunarodnog istraživanja - Europskog istraživanja o uporabi sredstava ovisnosti kod učenika koje provodi Hrvatski zavod za javno zdravstvo. U razdoblju od 1999. godine. do 2011. godine ne bilježe se promjene u prevenciji depresivnih poteškoća u posljednjih 7 dana, a u posljednjem valu istraživanja 2019. bilježi se značajan porast u odnosu na 2011. godinu. Sljedeći val istraživanja koji će se provesti 2024. godine omogućit će uvid u trend u odnosu na pandemiju COVID-19.

Istraživanje o tjelesnoj aktivnosti maturanata provedeno na 4749 ispitanika pokazalo je kako je motivacija za tjelesnom aktivnosti značajno pala uslijed socijalne izolacije.

3.6.1. Mjere za zdravlje mladih

Koronakriza nova je pojava za koju još uvijek ne postoji jasna politika u kontekstu populacije mladih, no neke od preporuka međunarodnih organizacija postoje. Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD, 2020.) preporučuje vladama mjere:

1. Predviđanje distribucijskih učinaka donošenja pravila i raspodjele javnih sredstava među različitim dobnim skupinama primjenom procjena utjecaja i stvaranjem ili jačanjem institucija za praćenje posljedica pandemije na sadašnje i buduće generacije mladih.
2. Poticanje trenutne mobilizacije mladih za ublažavanje krize postojećim mehanizmima, alatima i platformama (npr. uporabom digitalnih alata i podataka) za izgradnju otpornosti u društvima protiv budućih šokova i katastrofa.
3. Usklađivanje kratkoročnih hitnih odgovora s ulaganjima u dugoročne gospodarske, socijalne i ekološke ciljeve kako bi se osigurala dobrobit budućih generacija.
4. Pružanje ciljanih politika i usluga za najranjivije mlade populacije, uključujući mlade koji nisu zaposleni i nisu u sustavu obrazovanja, mladih migranata; mladih beskućnika; mladih žena, adolescenata i djece koja su suočena s povećanim rizicima nasilja u obitelji.

Odjel za ekonomska i društvena pitanja Ujedinjenih naroda (2020), preporučuje svim svojim članicama:

1. Osigurati univerzalnu zdravstvenu pokrivenost koja uključuje i sve mlade osobe te osigurati da zdravstveni sustavi učinkovito zadovoljavaju potrebe mladih u vrijeme COVID-19 pandemije i tijekom cijele faze oporavka, uključujući promicanje javnog zdravlja, ispitivanje i liječenje te pružanje usluga mentalnog zdravlja.
2. Promicati točne informacije o javnom zdravlju putem različitih komunikacijskih alata i osnažiti mlade da donose odluke utemeljene na dokazima o svojem zdravlju, istodobno proaktivno pridonoseći sprečavanju i ublažavanju posljedica pandemije.
3. Ojačati nacionalne kapacitete za prikupljanje, analizu i diseminaciju podataka razvrstanih prema dobi, spolu i drugim obilježjima stanovništva, posebno za rješavanje problema najmarginaliziranijih i najranjivijih skupina mladih tijekom i nakon pandemije.
4. Uključiti mlade u javna savjetovanja i u razvoj zdravstvenih, gospodarskih i socijalnih intervencija kao odgovor na COVID-19 i oporavak od pandemije.
5. Promicati inovacije mladih u sprječavanju i liječenju COVID-19 bolesti te upravljanju korelirajućim društveno-gospodarskim učincima.

U ovom trenutku najveći je problem u nedostatku istraživanja provedenih na reprezentativnom uzorku mladih kako bi se dobio cjelovit uvid u stanje ove populacije s obzirom na krizu uzrokovanu koronavirusom i njezine posljedice. Ako se u obzir uzmu postojeća inozemna i domaća istraživanja, čini se da je iznimno važno imati uvid u hrvatski kontekst s jedne strane, dok s druge istraživanja ukazuju na brojne ozbiljne posljedice koje je pandemija ostavila na mlade.

Epidemiološke mjere ograničenja okupljanja, fizičkog distanciranja, nošenja maske, karantena i izolacija, mogu negativno utjecati na mentalno

zdravlje uključujući pitanje ovisnosti, tjelesnu aktivnosti, prehrambene navike i debljinu, a time i na cjelokupni razvoj i dobrobit mladih. Iskustvo pandemije nameće pitanja vezano uz suzbijanje zaraznih bolesti uključujući cijepljenje.

Prema UNICEF-ovom izvještaju o Stanju djece u svijetu iz 2021. godine, 11.5% (oko 44 tisuće) adolescenata u dobi 10 do 19 godina u Hrvatskoj ima problema s mentalnim zdravljem. Istraživanje iz projekta Nacionalno praćenje učinaka pandemije bolesti COVID-19 na sustav odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj Instituta za društvena istraživanja provedeno na 2.023 učenika i 4.796 nastavnika iz 161 osnovne i srednje škole diljem Hrvatske iz 2021. godine pokazalo je da je na većinu učenika pandemija imala izrazito negativan utjecaj, odnosno 52% maturanata iskazuje da je pandemija negativno ili izrazito negativno utjecala na njihovo psihičko zdravlje (zabilježen je porast simptoma depresivnih i anksioznih stanja, fobija i strahova, bijesa, vršnjačkog online nasilja).

I prije pandemije, stanja mentalnog zdravlja djece i mladih bila su javnozdravstveni izazov. Okolnosti pandemije postavile su dodatan teret već napregnutom sustavu zaštite mentalnog zdravlja te se potreba za osnaživanjem onih koji su u redovitom kontaktu s djecom i mladima postavlja kao dodatni imperativ.

MJERA	3.6.1. Zaštita i unaprjeđenje zdravlja mladih tijekom i nakon pandemije
	Provođenje istraživanja i prikupljanje podataka ključni su za upravljanje rizicima i procjenu utjecaja različitih čimbenika na zdravlje mladih.
NOSITELJ	Hrvatski zavod za javno zdravstvo
SURADNICI U PROVEDBI	Ministarstvo zdravstva, organizacije civilnog društva
POKAZATELJ REZULTATA	Broj edukativnih materijala namijenjenih zdravstvenim djelatnicima i djelatnicima u odgojno-obrazovnom sustavu i organizacijama civilnog društva na temu unaprjeđenja zdravlja mladih tijekom i nakon pandemije. Broj provedenih međunarodnih istraživanja o zdravlju mladih (HBSC, ESPAD i GPS).
ROK ZA PROVEDBU	4. kvartal 2023./4. kvartal 2024./4. kvartal 2025.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	2023. – 37.726 eura 2024. – 39.989 eura 2025. – 41.189 eura A884001 Unaprjeđenje i očuvanje zdravlja pučanstva kroz javnozdravstvenu djelatnost

MJERA	3.6.2. Unaprjeđenje znanja o mentalno-zdravstvenoj pismenosti kod svih relevantnih dionika koji rade s mladima
	U svrhu provedbe mjere unaprijedit će se i provoditi program koji će osobama koje rade s mladima pružiti skup znanja i vještina koje olakšavaju prepoznavanje problema mentalnog zdravlja mladih (program „PoMoZi Da“).
NOSITELJ	Hrvatski zavod za javno zdravstvo
SURADNICI U PROVEDBI	Ministarstvo zdravstva, Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, Ured UNICEF-a za Hrvatsku, CARNET, županijski zavodi za javno zdravstvo, organizacije civilnog društva
POKAZATELJ REZULTATA	Broj edukativnih materijala namijenjenih osobama koje rade s mladima na temu unaprjeđenja mentalnog zdravlja mladih tijekom i nakon pandemije. Broj održanih edukacija iz područja mentalno-zdravstvene pismenosti za osobe koje rade s mladima. Broj polaznika u okviru kreiranih programa edukacija
ROK ZA PROVEDBU	4. kvartal 2023./4. kvartal 2024./4. kvartal 2025.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	2023. – 103.304 eura 2024. – 109.503 eura 2025. – 112.788 eura A88401 Aktivnosti koje pridonose borbi protiv zlorabe droga i svih drugih oblika ovisnosti i aktivnosti na području socijalne i humanitarne djelatnosti s naglaskom na psihosocijalnu pomoć i podršku te aktivnosti na području promicanja razvoja sporta T884003 Operativni program „Učinkoviti ljudski potencijali“ - Provedba projekta „Živjeti zdravo“ – 54.364 eura

MJERA	3.6.3. Prevencija debljine i promocija zdravih stilova života
	S obzirom da pretilost predstavlja veliki javnozdravstveni izazov i s obzirom na utjecaj pretilosti na kvalitetu i dužinu trajanja života, Akcijski plan za prevenciju debljine 2023.-2026. donosi se s ciljem poduzimanja mjera usmjerenih na promicanje zdravih stilova života i prevenciju čimbenika rizika te osnaživanje aktivnosti usmjerenih na prepoznavanje, praćenje i liječenje debljine. Pojedine mjere Akcijskog plana su usmjerene posebno prema mladima te obuhvaćaju edukaciju mladih u odgojno - obrazovnim ustanovama, praćenje uhranjenosti i životnih navika mladih kao i pružanje podrške u liječenju mladih s pretilošću.
NOSITELJ	Ministarstvo zdravstva
SURADNICI U PROVEDBI	Tijela nadležna za provedbu mjera Akcijskog plana
POKAZATELJ REZULTATA	Broj donesenih strateških dokumenata
ROK ZA PROVEDBU	4. kvartal 2023.
IZNOS PLANIRAN ZA PROVEDBU/ PROGRAM/AKTIVNOST U DP-U	2023. - financijska sredstva osigurana su u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2023. godinu za obavljanje redovne djelatnosti

USKLAĐENOST S CILJEVIMA NACIONALNE RAZVOJNE STRATEGIJE REPUBLIKE HRVATSKE DO 2030. GODINE I PROGRAMOM VLADE REPUBLIKE HRVATSKE 2020.-2024.

Utvrđena prioritetna područja usklađena su s ciljevima Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. ciljevima Programa Vlade Republike Hrvatske 2020.-2024. godine. Utvrđena prioritetna područja Nacionalnog programa za mlade pridonose ostvarenju:

- razvojnog smjera 2. Jačanje otpornosti na krize, strateškog cilja 6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji te prioritetnog područja 1. Ublažavanje negativnih demografskih trendova i izgradnja poticajnog okruženja za mlade i obitelj utvrđenih Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine,
- prioriteta 2. Perspektivna budućnost – konkurentna, vitalna i obrazovana Hrvatska i cilja 2.3. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji utvrđenih u Programu Vlade Republike Hrvatske 2020.-2024.

Vijeće EU-a u studenom 2018. godine usvojilo je Rezoluciju o Strategiji EU-a za mlade (2019.-2027.) kojoj je cilj potaknuti mlade na sudjelovanje u demokratskom životu, na društveni i aktivni građanski angažman. Prema Strategiji EU-a za mlade (2019.-2027.), mladima treba omogućiti da sami kroje svoju sudbinu, postanu otporni te steknu životne vještine kako bi išli u korak sa svijetom koji se mijenja. Kao temeljnu osnovu za ostvarenje tih ciljeva Strategije EU-a za mlade (2019.-2027.) ističe se međusektorski pristup te naglašava tri principa – Uključivanje/Povezivanje/Osnaživanje (Engage/Connect/Empower). To se odnosi na uključivanje mladih u donošenje politika za mlade, povezivanje mladih radi razmjene iskustava i suradnje, osobito preko razvojnih programa u području mladih kao što su Erasmus+ i Europske snage solidarnosti te se naglašava potreba za osnaživanjem mladih, uglavnom putem rada s mladima. Europski ciljevi za mlade dio su Strategije EU-a za mlade (2019.-2027.) i obuhvaćaju jedanaest tema od značaja za mlade prepoznate od samih mladih.³⁶

Nacionalni program izrađen je slijedeći načela i smjernice sadržane u Strategiji EU-a za mlade (2019.-2027.), a prilikom izrade također su uzeti u obzir i Europski ciljevi za mlade.

Jednako tako, u skladu je s Programom Ujedinjenih naroda do 2030. godine usvojenim na sastanku na vrhu Ujedinjenih naroda o održivom razvoju u New Yorku, u rujnu 2015. godine, odnosno njegovim Ciljevima održivog razvoja (Sustainable Development Goals - SDGs).

U tom smislu, Nacionalni program integrira i međunarodne inicijative i aktivnosti, odnosno preporuke i smjernice iz drugih europskih i međunarodnih dokumenata. Briga o mladima, njegovanje njihovih potencijala, stvaranje prilika za njihovo iskazivanje i razvoj osnova su ulaganja u mlade. Puni učinci i rezultati politike za mlade mogu se očekivati tek u sinergiji s drugim politikama, osobito s politikama u području obrazovanja, znanosti i cjeloživotnog učenja, zapošljavanja, stanovanja, zdravlja, sporta, kulture te drugim politikama, koje će stvoriti uvjete za poboljšanje kvalitete života mladih.

KLJUČNI POKAZATELJI S CILJANIM VRIJEDNOSTIMA

Ukupno je definirano 6 prioriteta koji pridonose ostvarenju:

- strateškog cilja 6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji te prioriteta područja 1. Ublažavanje negativnih demografskih trendova i izgradnja poticajnog okruženja za mlade i obitelji utvrđenih Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine,
- cilja 2.3. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji utvrđenih u Programu Vlade Republike Hrvatske 2020.-2024.

PRIORITET: 3.1. RAD S MLADIMA

MJERA	POKAZATELJ REZULTATA	POČETNA VRIJEDNOST	CILJANA VRIJEDNOST 2025.
3.1.1. Izrada nacionalnih prioriteta za razvoj rada s mladima te provedba komplementarnih aktivnosti usmjerenih na razvoj rada s mladima u okviru politika za mlade	Ustanovljeni nacionalni prioriteti za razvoj rada s mladima Implementirane aktivnosti usmjerene na razvoj rada s mladima u okviru politika za mlade	0	3 n/p
3.1.2. Unaprjeđenje standarda kvalitete djelovanja centara, klubova i informativnih centara za mlade	Prikupljeni podaci i utvrđen standard kvalitete djelovanja	0	3
3.1.3. Jačanje kapaciteta organizacija mladih i za mlade za rad s mladima	Broj dodijeljenih financijskih potpora za provedbu aktivnosti centara, klubova i informativnih centara za mlade	19	25

PRIORITET: 3.2. PARTICIPACIJA MLADIH U DRUŠTVU

MJERA	POKAZATELJ REZULTATA	POČETNA VRIJEDNOST	CILJANA VRIJEDNOST 2025.
3.2.1. Unaprjeđenje aktivnog sudjelovanja mladih u društvu	Broj dodijeljenih financijskih potpora za provedbu projekata udruga mladih i za mlade	8	16
3.2.2. Stvaranje poticajnog okruženja za provedbu Dijaloga EU-a s mladima	Broj mladih uključenih u proces Dijaloga EU-a s mladima u Hrvatskoj	3000	5000
3.2.3. Unaprjeđenje lokalne i područne (regionalne) politike usmjerene mladima	Broj dodijeljenih financijskih potpora za izradu lokalnih i područnih (regionalnih) programa za mlade	0	10
3.2.4. Osnaživanje mladih za uključivanje u rad savjeta mladih	Broj izrađenih i distribuiranih video uradaka Broj škola u kojima je distribuiran video uradak Izrađena aplikacija za praćenje broja osnovanih i aktivnih savjeta mladih	0	1 500 1
3.2.5. Osiguravanje uvjeta za unaprjeđenje rada savjeta mladih	Izrađen obrazovni program namijenjen savjetima mladih	0	1
3.2.6. Promicanje održivog razvoja zajednice	Broj dodijeljenih financijskih potpora za provedbu projekata	5	10
3.2.7. Poticanje mladih na zaštitu okoliša	Broj dodijeljenih nagrada	0	3
3.2.8. Kreativno i umjetničko izražavanje mladih	Broj dodijeljenih potpora	3	12
3.2.9. Osiguravanje podrške u radu mladog UN delegata	Imenovan mladi delegat i pružena podrška u radu Broj aktivnosti koje je delegat proveo	0	6 n/p
3.2.10. Osiguravanje podrške u razmjeni iskustava i povezivanju savjeta mladih na nacionalnoj razini	Broj predstavnika savjeta mladih, sudionika konferencije Broj predstavnika JLPRS/donositelja odluka, sudionika konferencije	100 15	100 50

PRIORITET: 3.3. OBRAZOVANJE MLADIH

MJERA	POKAZATELJ REZULTATA	POČETNA VRIJEDNOST	CILJANA VRIJEDNOST 2025.
3.3.1. Jačanje kulture nenasilja s naglaskom na borbu protiv vršnjačkog i elektroničkog nasilja	Broj dodijeljenih financijskih potpora za provedbu projekata	22	30
3.3.2. Osnaživanje mladih koji ne rade, nisu u sustavu redovitog obrazovanja te nisu u sustavu obrazovanja odraslih (mladi u NEET statusu)	Broj dodijeljenih financijskih potpora za provedbu projekata	4	10
3.3.3. Koordinacija međusektorskog pristupa razvoju medijske pismenosti	Osnovano međusektorsko i međuresorno tijelo	0	1
	Usvojen pravilnik o radu		1
	Prikupljeni svi podaci o financiranim programima medijske pismenosti u zadnjih pet godina (2017.-2022.)		n/p
	Izrađene smjernice i preporuke za provođenje programa medijske pismenosti		1
3.3.4. Unaprjeđenje medijske pismenosti kroz osnaživanje učitelja, stručnih suradnika, knjižničara i ravnatelja za provođenje programa medijske pismenosti	Pokrenuta izrada repozitorija provedenih programa medijske pismenosti		n/p
	Održan državni skup o medijskoj pismenosti u digitalno doba	0	1
3.3.5. Dugoročno mjerenje razine medijske pismenosti među srednjoškolicima i studentima	Održani međužupanijski i županijski susreti o medijskoj pismenosti		15
	Imenovan tim za mjerenje	0	1
	Usvojen pravilnik o radu tima za mjerenje		1
	Osmišljena i provedena najmanje dva nacionalna reprezentativna istraživanja (2023. i 2025.)		2
	Osigurana sredstva za provođenje najmanje dva nacionalno reprezentativna istraživanja		2
	Završena i objavljena najmanje dva ekspertna izvještaja		2
	Organizacija najmanje dva javna predstavljanja rezultata		2
	Izrađene preporuke za kreatore politika na nacionalnoj i lokalnoj razini		1

PRIORITET: 3.4. MLADI I EUROPSKA UNIJA

MJERA	POKAZATELJ REZULTATA	POČETNA VRIJEDNOST	CILJANA VRIJEDNOST 2025.
3.4.1. Jačanje međunarodne mobilnosti mladih	Broj informiranih osoba	1.500	2.000
3.4.2. Provedba europskih politika za mlade	Dodijeljena financijska potpora za provedbu programa Youth Wiki	1	3
3.4.3. Osnaživanje organizacija civilnog društva za informiranje mladih o Europskoj uniji te poticanje njihovog aktivnog sudjelovanja	Broj dodijeljenih financijskih potpora	20	60

PRIORITET: 3.5. MLADI U RURALNIM PODRUČJIMA

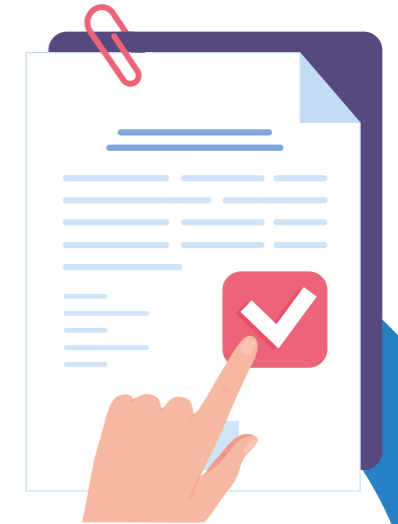
MJERA	POKAZATELJ REZULTATA	POČETNA VRIJEDNOST	CILJANA VRIJEDNOST 2025.
3.5.1. Osiguravanje razvoja i provedbe aktivnosti usmjerenih mladima u ruralnim područjima	Broj dodijeljenih financijskih potpora za provedbu projekata	23	33
3.5.2. Osnivanje multifunkcionalnih centara za mlade	Pokrenute aktivnosti osnivanja multifunkcionalnih centara za mlade u ruralnim sredinama	0	3
3.5.3. Osiguravanje boljih uvjeta stanovanja mladim osobama	Broj dodijeljenih subvencija	0	n/p
3.5.4. Uključivanje mladih u sustavu srednjoškolskog obrazovanja u sportske programe zdravstveno usmjerenog tjelesnog vježbanja u ruralnim područjima	Broj uključenih učenika srednjih škola u ruralnim područjima	0	3000

MJERA	POKAZATELJ REZULTATA	POČETNA VRIJEDNOST	CILJANA VRIJEDNOST 2025.
3.6.1. Zaštita i unaprjeđenje zdravlja mladih tijekom i nakon pandemije	Broj edukativnih materijala namijenjenih zdravstvenim djelatnicima i djelatnicima u odgojno-obrazovnom sustavu i organizacijama civilnog društva na temu unaprjeđenja zdravlja mladih tijekom i nakon pandemije.	0	1
	Broj provedenih međunarodnih istraživanja o zdravlju mladih (HBSC, ESPAD i GPS).		n/p
3.6.2. Unaprjeđenje znanja o mentalno-zdravstvenoj pismenosti kod svih relevantnih dionika koji rade s mladima	Broj edukativnih materijala namijenjenih osobama koje rade s mladima na temu unaprjeđenja mentalnog zdravlja mladih tijekom i nakon pandemije.	2	4
	Broj održanih edukacija iz područja mentalno-zdravstvene pismenosti za osobe koje rade s mladima	36	64
	Broj polaznika u okviru kreiranih programa edukacija	633	1137
3.6.3. Prevencija debljine i promocija zdravih stilova života	Broj donesenih strateških dokumenata	0	1

06

OPIS OKVIRA ZA PRAĆENJE PROVEDBE

U skladu sa Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske, Središnji državni ured za demografiju i mlade, kao nositelj izrade, uspostaviti će mehanizme za praćenje Nacionalnog programa prema odredbama Pravilnika o rokovima i postupcima praćenja i izvješćivanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Središnji državni ured za demografiju i mlade kontinuirano će pratiti uspješnost provedbe mjera za njihovo ostvarivanje.

U praćenju napretka u provedbi mjera prikupljat će se podaci o ostvarenju pokazatelja rezultata iz Nacionalnog programa.

O napretku u realizaciji postavljenih mjera i izazovima, nositelj izrade Nacionalnog programa izrađivat će godišnja izvješća. Sva tijela zadužena za provedbu mjera unutar Nacionalnog programa obvezna su do 31. siječnja tekuće godine dostaviti Središnjem državnom uredu za demografiju i mlade izvješća o provedbi mjera iz svoje nadležnosti za prethodnu godinu. Nositelj izrade Nacionalnog programa izradit će objedinjeno godišnje izvješće o provedbi mjera i ostvarivanju pokazatelja rezultata iz Nacionalnog programa za prethodnu godinu.

U svrhu sustavnog procesa prikupljanja, analize i obrade podataka te pružanja pravovremenih i relevantnih informacija radi praćenja i izvješćivanja o provedbi akata strateškog planiranja, nositelj izrade Nacionalnog programa osnovat će radnu skupinu koja će uključivati nositelje i suradnike u provedbi mjera i aktivnosti.

Radi javne dostupnosti podataka o provedbi akata strateškog planiranja, Središnji državni ured za demografiju i mlade objavljivat će na svojim mrežnim stranicama podatke i godišnja izvješća o provedbi Nacionalnog programa.

07

ANEKS – POSTOJEĆE MJERE ZA MLADE VLADE REPUBLIKE HRVATSKE OD 2016. GODINE

Dodatno, Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 11. ožujka 2021. donijela novu Odluku o osnivanju Savjeta za mlade Vlade Republike Hrvatske, kojom je povećan broj predstavnika udruga i organizacija mladih i za mlade u tom savjetodavnom tijelu Vlade Republike Hrvatske. Savjet se osnovao temeljem Odluke o osnivanju Savjeta za mlade donesene 2012. godine, Odluke o izmjenama Odluke o osnivanju Savjeta za mlade donesene 2015. godine i Odluke o izmjenama i dopuni Odluke o osnivanju Savjeta za mlade donesene 2017. godine.

Savjet za mlade Vlade Republike Hrvatske međuresorno je savjetodavno tijelo Vlade Republike Hrvatske sa zadaćom sudjelovanja u razvoju javnih politika za mlade. Savjet ima 33 člana i to predstavnike tijela državne uprave i ureda Vlade Republike Hrvatske, Udruge gradova u Republici Hrvatskoj, Hrvatske zajednice općina i Hrvatske zajednice županija, predstavnike znanstvenih i obrazovnih ustanova te predstavnika Hrvatskog studentskog zbora i predstavnika Nacionalnog vijeća učenika Republike Hrvatske. Predstavnici udruga mladih i za mlade imenuju se na prijedlog Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade, temeljem provedenog postupka odabira, sukladno Kriterijima za članstvo u Savjetu za mlade.

U bitnom, u ostvarivanju svoje zadaće Savjet osobito sudjeluje u kontinuiranom praćenju i analizi javne politike koja se odnosi i/ili utječe na mlade u Republici Hrvatskoj.

Uz mjere koje donosimo u Nacionalnom programu za mlade, a koje su vrijedne gotovo 8 milijuna eura, od 2016. godine osmišljene su i kontinuirano se provode brojne sektorske mjere kojima se unaprjeđuje kvaliteta života, zdravlja, obrazovanja, zapošljavanja, stanovanja i poduzetništva mladih te potiče njihovo aktivno uključivanje u zajednicu. Uz mjere za mlade, poduzimaju se i mjere jačanja mladih obitelji koje će se dodatno razraditi u novoj Strategiji demografske revitalizacije te u pratećem Akcijskom planu.

2016.

Mjere aktivne politike zapošljavanja

U razdoblju od 2017. do 2021. kroz mjere aktivne politike zapošljavanja uključeno je ukupno 75.066³⁷ mladih osoba (15-29).

Mjere aktivne politike zapošljavanja provedene u tom razdoblju uključivale su:

1. Potpore za zapošljavanje
2. Potpore za pripravništvo (mjera uvedena 2018. godine)
3. Potpore za samozapošljavanje
4. Potpore za usavršavanje
5. Obrazovanje i osposobljavanje
6. Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa (mjera ukinuta 2020.)
7. Javni rad
8. Potpora za skraćivanje radnog vremena
9. Stalni sezonac.

U razdoblju od početka 2017. do kraja 2021. ugovoreno je 1.1 milijardi kuna (151 milijun eura) bespovratnih sredstava.

Važno za posebno naglasiti je činjenica da je mjera stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa ukinuta 2020. godine te da su ojačane mjere pripravništva i (samo)zapošljavanja mladih.

Osiguravaju se sredstva za zapošljavanje mladih u pojedinim strateškim granama, od specijalizacija u zdravstvu do podrške zapošljavanju mladih znanstvenika za razvoj hrvatskog sustava znanosti i obrazovanja.

Razvoj sustava mapiranja mladih u NEET statusu

U okviru implementacije Garancije za mlade, 2018. proveden je projekt „Uspostava sustava praćenja NEET osoba” kojim je razvijen sustav razmjene podataka između Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, baza podataka o učenicima i o korisnicima studentskih prava Ministarstva znanosti i obrazovanja te baze Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje.

Ova razmjena podataka omogućuje mapiranje osoba u tzv. NEET statusu. Na taj način može se utvrditi iz kojih obrazovnih programa mladi češće ulaze u neaktivnost te raditi na razvoju mjera prevencije i mjera kojima se dopire do neaktivnih mladih, s ciljem uključivanja u sustav podrške pri zapošljavanju ili pružanja pomoći pri povratku u obrazovanje.

Provedba mjera informiranja i dosega mladih

S ciljem informiranja mladih o Garanciji za mlade i o mjerama koje su dostupne prijavom u evidenciju Hrvatskog zavoda za zapošljavanje na nacionalnoj razini u prosincu 2019. započela je provedba projekta „Nacionalna kampanja Garancije za mlade”.

U sklopu ovog projekta provedene su aktivnosti kojima se podizala razina informiranosti mladih o Garanciji za mlade, no i o pravima i obvezama vezanim uz pristup tržištu rada i povratku u obrazovanje te ostalim dostupnim mjerama podrške.

Tijekom 2021. ugovarana je provedba kampanje, a tijekom 2022. godine provedena je i sama medijska kampanja. Izrađena je nova mrežna stranica Garancije za mlade te video spot kojim se mlade poziva na aktiviranje u potrazi za poslom.

10. srpnja 2020. objavljen je i otvoreni trajni poziv na dostavu projektnih prijedloga „Pronađi me! - provedba aktivnosti dosega i obrazovanja neaktivnih mladih osoba u NEET statusu”. Poziv „Pronađi me! odnosi se na

provedbu aktivnosti dosega i obrazovanja neaktivnih mladih osoba u NEET statusu” (mladih u dobi 15-29 godina koji ne rade, nisu u sustavu redovitog obrazovanja niti u sustavu obrazovanja odraslih i pri tome nisu registrirani u evidenciji nezaposlenih osoba Hrvatskog zavoda za zapošljavanje).

U okviru ovog Poziva, prvi puta se financiraju takve aktivnosti za mlade neaktivne NEET osobe, kako bi se kroz obuhvatniji pristup olakšao njihov ulazak na tržište rada te potaklo njihovo uključivanje u postojeće mjere koje se nude za mlade ili daljnje obrazovanje i osposobljavanje. Na taj način doprinijet će se povećanju njihove zapošljivosti te unaprjeđenju njihovih vještina, a kako bi postali aktivni sudionici na tržištu rada te pridonijeli razvoju zajednice i gospodarstva na lokalnoj i nacionalnoj razini.

Kroz ukupno potpisan 31 ugovor, ukupne vrijednosti 49,7 milijuna kuna (6,6 milijuna eura), predviđeno je uključivanje 740 mladih osoba, a s obzirom da su svi u provedbi ostvarene vrijednosti moći će se utvrditi tek po završetku provedbe projekata. Predviđeno trajanje provedbe projekata iznosi od 12 do 24 mjeseci.

Od 2017. godine provode se Operativni programi za nacionalne manjine kojima se u skladu s Programom Vlade unaprjeđuje prava nacionalnih manjina te se potiče rad i aktivnosti udruga koje okupljaju i mlade pripadnike nacionalnih manjina³⁸ u Hrvatskoj. Uz to, rad udruga potiče se i kroz Savjet za nacionalne manjine, kao i kroz Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske.

Usklađivanje obrazovanja s potrebama tržišta rada osnaživanjem provedbe hrvatskog kvalifikacijskog okvira

2019. započela je provedba projekta „Implementacija HKO-a i razvoj alata u povezivanju obrazovanja i tržišta rada” s ciljem usklađivanja svih obrazovnih programa sa stvarnim potrebama poslodavaca na tržištu rada, kao i razvoja Portala tržišta rada

kao središnjeg mjesta informiranja o izboru i razvoju karijere. Od početka provedbe ovog projekta do svibnja 2022., u registar HKO-a upisano je gotovo 300 standarda zanimanja koji su podloga za izradu standarda kvalifikacija, temeljem kojih se izrađuju obrazovni programi usklađeni sa stvarnim potrebama poslodavaca.

Unaprjeđenje sustava pružanja usluga cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja i razvoja karijere

U razdoblju od 2017. do 2020. proveden je projekt „Unaprjeđenje sustava pružanja usluga cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja i razvoja karijere jačanjem uloge Foruma za cjeloživotno profesionalno usmjeravanje i razvoja karijere u Hrvatskoj”.

Putem ovog projekta financirane su aktivnosti edukacije članova Foruma (tematske sjednice, seminari i regionalne radionice, uspostava web platforme za e-učenje s informativnim i edukativnim sadržajima za članove Foruma). Svrha rada Foruma je osigurati učinkovitu koordinaciju dionika u pružanju usluga cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja, s obzirom na uočenu fragmentiranost sustava pružanja usluga cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja, preklapanje aktivnosti, nedovoljno jasna područja nadležnosti i nedovoljnu koordinaciju djelovanja pojedinih dionika u sustavu obrazovanja i zapošljavanja.

Jedan od zadataka Foruma bila je izrada i praćenje provedbe Strategije cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja i razvoja karijere u Republici Hrvatskoj (2016.-2020.). Nastavak provedbe aktivnosti vezanih uz uspostavu sustava pružanja usluga cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja i razvoja karijere predviđen je za financiranje iz ESF+.

Financiranje programa/projekta za mlade iz nacionalnih izvora

Za mlade je od 2017. do 2022. financirano iz nacionalnih izvora sredstava 280 programa/projekta ukupne vrijednosti 24,7 milijuna kuna (3,3 milijuna eura) a koji se odnose na:

- razvoj i širenje mreže socijalnih usluga koje pružaju udruge;
- lokalne volonterske centre;
- područje prevencije nasilja nad i među djecom i mladima;
- smanjenje i prevenciju socijalne isključenosti te socijalno uključivanje i integraciju socijalno osjetljivih skupina;
- projekte udruga usmjerene podršci obitelji i promicanju i zaštiti prava djece;
- projekte udruga u području prevencije nasilja nad i među djecom i mladima;
- projekte udruga koje pružaju usluge savjetništva za žrtve nasilja u obitelji;
- projekt „Živjeti zdravo“ čiji je cilj promicanja tjelesnog zdravlja (tjelesne aktivnosti i pravilne prehrane, mentalnog zdravlja i spolno odgovornog ponašanja).

Unaprjeđenje odredbi Zakona o radu, razvoj vještina i tržišta rada

Uz financiranje iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026. uspostavljeni su vaučeri za obrazovanje nezaposlenih i zaposlenih osoba, uključujući mladih, za stjecanje zelenih i digitalnih vještina 10.000 kuna (1.327 eura).

Unaprjeđenjem Zakona o radu od nove godine dodatno je unaprijeđeno radno zakonodavstvo u pogledu rada nedjeljom, rada na daljinu i dodatnog rada, kao i sklapanja ugovora o radu na određeno vrijeme. Isto tako, u Zakon o radu je prvi put uneseno i načelo nedostupnosti radnika u profesionalnoj komunikaciji za vrijeme odmora i dopusta.

Pod Razvojnim smjerom 1. Održivo gospodarstvo i društvo u okviru Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine kao pokazatelj unesen je cilj dostizanja prosjeka EU-a u pogledu udjela privremeno zaposlenih u ukupno zaposlenima

(ugovori na određeno vrijeme). To je osobito važno za mlade jer je zapošljavanje na neodređeno ključno za njihove osobne i profesionalne ciljeve, kao i za borbu protiv prekovremenog rada mladih. Prilagodnom zakonodavstva od 2021. omogućene su vize za digitalne nomade, u trajanju od godine dana, što je definirano Zakonom o strancima.

Socijalna skrb

U okviru Nacionalnog plana borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine, provode se mjere za poboljšanje životnih prilika, uz dostupne usluge i programe, za pojedine skupine mladih koji pripadaju u ranjive skupine društva, uključujući mlade u riziku od siromaštva, mlade u manje razvijenim područjima i mlade osobe s invaliditetom. Povećana je osobna invalidnina na 1.750 kuna (232 eura).

2. POREZNE OLAKŠICE ZA

MLADE

Porezno osnaživanje mladih i olakšice za poslodavce

Kako bi se utjecalo na zadržavanje visoko obrazovane radne snage, ali kako bi se i pojačala briga o mladima, donesen je niz mjera kao što su smanjenje poreznih stopa poreza na dohodak i povećanje osobnog odbitka, a čime se utjecalo na povećanje raspoloživog dohotka.

Ističe se značajnija promjena koja se odnosi na demografsku mjeru za mlade od 2020. kojom je umanjena godišnja obveza poreza na dohodak po osnovi plaće do porezne osnovice od 360 tisuća kuna (47.780,28 eura): za 100% mladima do 25 godina života te za 50% mladima od 26 do 30 godina života.

Na temelju te mjere godišnje povrat poreza dobije preko 140 tisuća mladih.

Na poboljšanje kvalitete života utječu promjene koje su vezane uz oporezivanje

porezom na dohodak, a odnose se na: povećanje osnovnog odbitka s 2.600 kuna (345,08 eura) na 3.800 kuna (504,35 eura) odnosno u konačnici na 4.000 kuna (530,90 eura).

Uvedene su samo dvije porezne stope poreza na dohodak 24% i 36%, a koje su od 1. siječnja 2021. smanjene s 24% na 20% odnosno s 36% na 30%.

Također, povećan je iznos primitaka koje fizička osoba može ostvariti da bi imala status uzdržavanog člana s 13.000 (1.725,40 eura) na 15.000 kuna (1.990,84 eura) te je u konačnici u 2022. povećan na 24.000 kuna (3.185,40 eura).

Od 1. siječnja 2020. propisano je da se pri utvrđivanju prava na osobni odbitak za uzdržavane članove ne uzimaju u obzir:

- nagrade učenicima za vrijeme praktičnog rada i naukovanja i nagrade učenicima za vrijeme dualnog obrazovanja
- stipendije bez obzira na to tko je isplatelj
- te nagrade za izvrsnost učenika i studenata isplaćene iz proračuna i bespovratna sredstva koja se isplaćuju u svrhe obrazovanja i stručnog usavršavanja te potpore djetetu za školovanje do 15. godine života, odnosno do završetka osnovnoškolskog obrazovanja, koju poslodavac isplaćuje djetetu umrlog radnika ili djetetu bivšeg radnika kod kojeg je nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti.

Uvedena je i mogućnost da poslodavac radniku neoporezivo isplati sve naknade za troškove redovne skrbi djece u ustanovama predškolskog odgoja (vrtić), te je povećan neoporezivi iznos potpore za novorođenče sa jedne proračunske osnovice na 10.000 kuna (1.327,24 eura).

3. OBRAZOVANJE

I OSPOSOBLJAVANJE

Razvoj sustava znanosti i obrazovanja od 2016. do danas

U proteklih šest godina pokrenuti su reformski procesi u sustavu obrazovanja i znanosti te su značajno povećana izdvajanja za znanost i obrazovanje, za što su osigurana i dodatna nacionalna i europska sredstva, uključujući i sredstva iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026. te Europskog fonda solidarnosti za ublažavanje posljedica potresa. Provodi se i kontinuirano vrednuje provedba reforme osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja, doneseno je više od četrdeset novih kurikuluma, uključujući i međupredmetne teme koje razvijaju temeljne kompetencije mladih (Građanski odgoj i obrazovanje, Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije, Održivi razvoj, Osobni i socijalni razvoj, Poduzetništvo, Učiti kako učiti i Zdravlje), ali i Smjernice za rad s darovitom djecom i učenicima te učenicima s teškoćama u razvoju. Poboljšano je i materijalno stanje odgojno-obrazovnim djelatnicima, a plaće su povećane za više od 25%.

Socijalna dimenzija odgoja i obrazovanja

Vodi se računa o socijalnoj dimenziji obrazovanja i uključivanju na svim razinama. Politikom stipendiranja pridonosi se razvoju punog potencijala učenika i studenata. Uloženi su značajni napor za razvoj strukovnog obrazovanja, osobito deficitarnih zanimanja. Povećan je broj učeničkih stipendija u deficitarnim zanimanjima, s 350 stipendija 2015. godine, na više od 15.000 stipendija godišnje. Osigurano je preko 50.000 socioekonomskih studentskih stipendija i 17.000 STEM stipendija, a mjesečni iznosi stipendija su povećani te sada iznose 1.506,90 kuna (200 eura) za socio-ekonomske stipendije te 2.260,35 kuna (300 eura) za STEM studijske programe, odnosno 4.520,70 kuna (600 eura) za nastavničke STEM studijske programe. Iz europskih fondova i državnog proračuna financiralo se više od 6.000 pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika koji su oslonac učenicima s teškoćama i razvoju, a financiraju se i projekti organizacija civilnog društva koje imaju važnu ulogu u tom pogledu. Uz navedeno, učenicima s teškoćama u razvoju pokriva se trošak prilagođenog prijevoza, prijevoza za pratitelje, sufinanciranje nastavnih sredstava i pomagala te prehrane.

Kako bi se roditeljima olakšalo obrazovanje djece, povećava se broj mjesta u dječjim vrtićima kontinuiranim ulaganjem u infrastrukturu i kapacitet. Na dosadašnjih 1.996.642.500 kuna (265 milijuna eura) uloženi sredstava u više od 500 vrtića, Nacionalnim planom oporavka i otpornosti 2021.-2026. planirano je još 1.619.917.500 kuna (215 milijuna eura) ulaganja čime će se osigurati više od 22.500 novih mjesta u dječjim vrtićima. Od prvog polugodišta 2023. godine, svim učenicima osnovne škole osigurana su sredstva za školsku prehranu (10 kuna (1,33 eura po danu i po učeniku)), od školske godine 2019./2020. svi učenici osnovnih škola imaju besplatne udžbenike, a posebnim skupinama učenika financiraju se i drugi obrazovni materijali te udžbenici u srednjim školama. Povećanjem broja mjesta

u dječjim vrtićima i ulaganjem u dogradnju, izgradnju i modernizaciju osnovnih škola, kao preduvjeta za jednosmjenski rad i cjelodnevnu školu, mladim roditeljima omogućit će se organizirana skrb za djecu prilikom uključivanja na tržište rada.

Podizanje studentskog standarda i jačanje položaja studenata

Kontinuirano se radi i na poreznom rasterećivanju studenata, kao i na povećanju minimalne studentske satnice koja je trenutno na rekordnim razinama i iznosi 33 kune (4,38 eura), a nastavit će rasti zajedno s minimalnom plaćom u Hrvatskoj. Povećan je porezni limit za studente s 15.000 kuna (1.990,84 eura) na 24.000 kuna (3.185,35 eura), a omogućen je rad izvanrednim studentima posredstvom student servisa. Značajna sredstva osigurana su za zadržavanje cijene studentskih obroka, pa tako studentski meni i dalje iznosi 6,48 kuna (0,86 eura). Povećan je iznos novčane potpore za redovite studente s invaliditetom te sada iznosi 1.883,63 (250 eura) mjesečno.

Uloženo je više od 1.280.865.000 kuna (170 milijuna eura) u studentske domove i infrastrukturu u desetak gradova u Hrvatskoj čime se poboljšavaju uvjeti studiranja i istraživanja u zemlji, uključujući u Puli, Rijeci, Zadru, Šibeniku, Splitu, Dubrovniku, Varaždinu, Čakovcu, Virovitici, Požegi, Vukovaru, Osijeku i Zagrebu.

Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarivanja prava redovitih studenata na subvencionirano stanovanje studentici majci ili studentu ocu koji imaju malodobno dijete dodjeljuje se dodatnih 500 bodova za svako dijete. Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarivanja prava na državnu stipendiju na temelju socio-ekonomskoga statusa, studentu roditelju dodjeljuje se dodatnih 300 bodova za svako dijete, a unutar Pravilnika o uvjetima i načinu ostvarivanja prava na državnu stipendiju za posebne skupine studenata, jedna od ukupno sedam kategorija odnosi se isključivo na studente roditelje.

Financiranje projekata

U području izvaninstitucionalnoga odgoja i obrazovanja djece i mladih, projektima udruga se dodjeljuju bespovratna sredstva sukladno provedenom godišnjem natječaju (dodijeljeno 15 milijuna kuna (2 milijuna eura u školskoj godini 2022./2023.)). Dodjeljuju se financijske potpore za izvannastavne aktivnosti osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova, za provedbu programa popularizacije znanosti, a provodi se i program za znanstvenike povratnike.

Ulaganja i reforme

Sredstvima Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026. usmjeravaju se ulaganja i provode se reforme na svim razinama odgojno-obrazovnog sustava, u visokom obrazovanju i znanosti što će značajno poboljšati infrastrukturu i uvjete za djecu i mlade, studente, znanstvenike i istraživače. Donesen je novi Zakon o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, kao i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o strukovnom obrazovanju te se sustavno radi na modernizaciji sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, uz naglasak na razvoju strukovnih kurikuluma.

Donesen je i Nacionalni plan razvoja sustava obrazovanja za razdoblje do 2027. godine kojim je planiran nastavak osiguranja državnih stipendija za studente nižeg socio-ekonomskog statusa i studente na studijskim programima u STEM područjima i studijskim programima deficitarnih zanimanja te razvoj i unaprjeđenje infrastrukture studentskog smještaja za studente u nepovoljnom položaju. Planira se daljnja stručna podrška roditeljima za praćenje psihofizičkog razvoja učenika s teškoćama u razvoju, kao i uspostavljanje oblika potpora i procedura za ostvarivanje prava studenata s invaliditetom na visokim učilištima. Uz to, radit će se na osiguravanju dostupnosti ranog, predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja te obrazovanja za djecu iz obitelji povratnika iz hrvatskog iseljništva i obitelji potomaka hrvatskih iseljenika pri povratku iz inozemstva. Nastavit će se financirati obrazovne materijale za učenike osnovnih i udžbenike za učenike

srednjih škola. Dodatno će se definirati mjere za odgoj i obrazovanje nacionalnih manjina i produbiti mjere za rad s darovitom i potencijalno darovitom djecom i mladima. U okviru Plana, uključene su i aktivnosti koje se tiču profesionalnog i karijernog savjetovanje i usmjeravanja učenika, razvoj i primjenu sustava financijskih potpora učenicima za uključivanje u sektorski prioritetne kurikulume koji ulaze u kategoriju deficitarnih programa te jačanje učenja temeljenog na radu.

Do kraja 2023. godine planira se digitalizirati nastavne i poslovne procese u svim školama u Hrvatskoj. Ulagać će se u financiranje znanstvene infrastrukture, a pokrenut će se i novi programi za mlade istraživače, uključujući i za jačanje, privlačenje i zadržavanje istraživača, za jačanje vještina u STEM i ICT području, za poticanje mobilnosti i razvoja start-up poduzeća te za uspostavu samostalnih istraživačkih karijera.

Odgovor na iznenadne krize

Hrvatski odgojno-obrazovni sustav žurno je odgovorio na potrebu uključivanja djece, učenika i studenata izbjeglica iz Ukrajine u sustav znanosti i obrazovanja. Za ublažavanje posljedica potresa i pandemije organizirana je nastava na daljinu putem digitalnih platformi i pokretanje Škole na Trećem za sve učenike osnovnih i srednjih škola, osigurane su financijske olakšice studentima u studentskim domovima, a potpuno su pokriveni troškovi stanovanja u studentskim i učeničkim domovima osobama koje imaju prebivalište na području gradova koji su proglasili elementarnu nepogodu nakon potresa u prosincu 2020. godine. Za učenike srednjih škola s potresom pogođenih područja Sisačko-moslavačke županije osigurano je pokrivanje troškova smještaja i prehrane u učeničkim domovima.

U jeku inflatornih pritisaka, spriječeno je značajnije poskupljenje hrane u studentskim centrima, a povećan je iznos i broj socioekonomskih stipendija. Uz sufinanciranje prijevoza učenika do 2024. godine, nastavlja se sufinancirati i prijevoz redovnih studenata na području Hrvatske kojima je otvorena

moćnost neograničenog korištenja željezničkog prijevoza. Tom je mjerom obuhvaćeno oko 113 tisuća studenata koji mogu kupiti mjesečne karte po jedinstvenoj cijeni od 75 kuna (9,95 eura).

Ulaganja i reforme

Sredstvima Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026. usmjeravaju se ulaganja i provode se reforme na svim razinama odgojno-obrazovnog sustava, u visokom obrazovanju i znanosti što će značajno poboljšati infrastrukturu i uvjete za djecu i mlade, studente, znanstvenike i istraživače.

Donesene su izmjene i dopune Zakona o strukovnom obrazovanju i sustavno se radi na modernizaciji sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, uz naglasak na razvoju strukovnih kurikuluma. Donesen je i Zakon o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti.

Donesen je i Nacionalni plan razvoja sustava obrazovanja za razdoblje do 2027. godine te povezani Akcijski plan do 2023. godine koji uključuje profesionalno i karijerno savjetovanje i usmjeravanje učenika, razvoj i primjenu sustava financijskih potpora učenicima za uključivanje u sektorski prioritetne strukovne kurikulume koji ulaze u kategoriju deficitarnih programa te jačanje učenja temeljenog na radu. U okviru Plana nastavit će se osiguravati državne stipendije za studente nižeg socio-ekonomskog statusa i studente na studijskim programima u STEM područjima i studijskim programima deficitarnih zanimanja te razvoj i unaprjeđenje infrastrukture studentskog smještaja za studente u nepovoljnom položaju. Planira se daljnja stručna podrška roditeljima za praćenje psihofizičkog razvoja učenika s teškoćama u razvoju, kao i uspostavljanje oblika potpora i procedura za ostvarivanje prava studenata s invaliditetom na visokim učilištima. Uz to, radit će se na osiguravanju dostupnosti ranog, predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja te obrazovanja za djecu iz obitelji povratnika iz hrvatskog iseljeničtva i obitelji potomaka hrvatskih

iseljenika pri povratku iz inozemstva. Nastavit će se financirati obrazovne materijale za učenike osnovnih i udžbenike za učenike srednjih škola. Nastavit će se mjere za odgoj i obrazovanje nacionalnih manjina i produbiti mjere za rad s darovitim i potencijalno darovitim djecom i mladima.

Do kraja 2023. godine planira se digitalizirati nastavne i poslovne procese u svim školama u Hrvatskoj. Ulagat će se u financiranje znanstvene infrastrukture, a pokrenut će se i novi programi za mlade istraživače, uključujući i za jačanje, privlačenje i zadržavanje istraživača, za jačanje vještina u STEM i ICT području, za poticanje mobilnosti i razvoja start-up poduzeća te za uspostavu samostalnih istraživačkih karijera.

Politika stipendiranja

Kroz različite resore omogućene su sektorske stipendije za pomorska, turistička, ugostiteljska, sportska, deficitarna, vojna i druga zanimanja.

4. GOSPODARSTVO

Stipendije za deficitarna obrtnička zanimanja

Projekt „Poticanje obrazovanja za vezane obrte temeljene na sustavu naukovanja“

Od 2017. na stipendije učenicima koji se obrazuju za deficitarna obrtnička zanimanja te potpore obrtnicima i poduzetnicima koji primaju učenike na naukovanje kroz Fazu I i II, utrošeno preko 303.600.000 kuna (40.294.644,63 eura).

Projekt „Stipendiranje učenika u obrtničkim zanimanjima“

Projektom su se kroz sustav stipendija učenici poticali na obrazovanje u zanimanjima koja su deficitarna na tržištu rada u cilju stjecanja vještina za samostalan rad u zanimanju i razvoj socijalnih i poduzetničkih kompetencija.

Od 2021. dodijeljeno je gotovo 15.500 stipendija učenicima koji se obrazuju za deficitarna obrtnička zanimanja u ukupnom

iznosu od 217 milijuna kuna (29 milijuna eura).

Potrebno je istaknuti kako je u periodu 2019.-2020. godina iznos učeničke stipendije na godišnjoj razini povećan s 9.000 kuna (1.194,51 eura) na 18.000 kuna (2.389,01 eura)

Projekt „Naukovanje za obrtnička zanimanja“

U razdoblju provedbe dodjeljivane su bespovratne potpore subjektima malog gospodarstva koji provode naukovanje. Temeljem potpore sufinanciralo se 80% troškova naknade učenicima za vrijeme naukovanja, trošak rada mentora koji poučavaju učenike i nabava opreme potrebne za izvođenje naukovanja.

U razdoblju 2016. - 2018. dodijeljeno je 1.316 potpora gospodarskim subjektima za izvođenje naukovanja u ukupnom iznosu od 87 milijuna kuna (11,6 milijuna eura).

Ujedno tijekom, 2019. i 2020. iz sredstava Europskog fonda za regionalni razvoj i Europskog socijalnog fonda provedena je nacionalna kampanja, prvenstveno kroz prigodne TV i radio spotove, koja je imala za cilj promovirati značaj strukovnog obrazovanja.

5. RAVNOMJERAN RAZVOJ I

JEDNAKE PRILIKE ZA SVE

Generacijska obnova hrvatske poljoprivrede

„Potpora za mlade poljoprivrednike“

Potpore se odnosi na korisnike između 18 i 40 godina (dan prije navršavanja 41 godine starosti), koji posjeduju odgovarajuća stručna znanja i vještine te su po prvi put na poljoprivrednom gospodarstvu postavljeni kao nositelji poljoprivrednog gospodarstva.

Mladi poljoprivrednik može biti nositelj/odgovorna osoba ili će to postati u obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu, obrtu registriranom za obavljanje poljoprivredne djelatnosti ili trgovačkom društvu registriranom za obavljanje poljoprivredne djelatnosti isključivo ako je vlasnik najmanje 50% temeljnog kapitala u trenutku podnošenja Zahtjeva za potporu i dalje u periodu od najmanje pet godina od konačne isplate potpore.

Potpore za mlade poljoprivrednike iznosi 50.000 eura za korisnike koji imaju obvezu ostati nositelji poljoprivrednog gospodarstva pet godina nakon konačne isplate i biti zaposleni na puno radno vrijeme u gospodarstvu za koje je ostvario potporu. Ukupno je na sva četiri ugovorena potpora za 1.501 mladog poljoprivrednika s iznosom odobrene potpore od 516 milijuna kuna (68 milijuna eura).

Isplaćeno je potpora za 1.450 mladih poljoprivrednika s iznosom potpore od 475 milijuna kuna (63 milijuna eura).

„Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva“

Osim izravne potpore mladim poljoprivrednicima za preuzimanje poljoprivrednog gospodarstva i korisnici mogu ostvariti dodatne bodove ako spadaju u kategoriju „mladog poljoprivrednika“.

U sklopu natječaja odobreno je potpora za 774 korisnika koji su mlađi od 40 godina s ukupnim iznosom odobrene potpore od 1,5 milijardi kuna (204 milijuna eura) i vrijednosti ulaganja od 2,3 milijuna kuna (304 milijuna eura).

„Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima“

Kroz mjeru 7 „Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima“ Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. rekonstrukcijom i izgradnjom male infrastrukture u ruralnim

područjima stvaraju se preduvjeti za poticanje društveno-gospodarskog rasta i zaustavljanje negativnog depopulacijskog trenda u ruralnim područjima.

Cilj provedbe projekata u kroz Mjeru 7 je poboljšanje životnih uvjeta u ruralnim sredinama, doprinos atraktivnosti sela i njegovom razvojnom potencijalu za druge aktivnosti te poticanje rasta i društveno-ekonomske održivosti.

Do sada su raspisana tri natječaja te je ugovoreno ukupno 208 projekata dječjih vrtića s iznosom odobrene potpore od milijardu kuna (144 milijuna eura).

Financijski instrumenti

Financijski instrumenti Programa odnose se na povratnu pomoć, odnosno na povoljne zajmove, kredite i jamstva.

Dodjeljuje se za ulaganja u restrukturiranje, modernizaciju i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava, korištenje obnovljivih izvora energije, povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima, razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima i modernizaciju tehnologija, strojeva, alata i opreme u pridobivanju drva i šumskouzgojnim radovima i u predindustrijskoj preradi drva te za obrtna sredstva.

Dodatna pogodnost za mlade poljoprivrednike u programu Pojedinačna jamstva za ruralni razvoj jeste maksimalna stopa jamstva od 80%, dok ona za ostale korisnike iznosi 70%. Od ukupno 10 izdanih jamstava u iznosu od 16,6 milijuna kuna (2,2 milijuna eura), čak 8 jamstava izdano je za mlade poljoprivrednike u ukupnom iznosu od 13,6 milijuna kuna (1,8 milijuna eura).

U okviru financijskih instrumenata Programa, za mlade poljoprivrednike do 31. ožujka 2022. isplaćeno je:

- 61 Mikro zajam za ruralni razvoj u iznosu od 9,1 milijuna kuna (1,2 milijuna eura)
- 30 Mikro zajmova za obrtna sredstva za ruralni razvoj u iznosu od 3,6 milijuna kuna (474 tisuća eura)
- 201 Mali zajam za ruralni razvoj u iznosu od 745 milijuna kuna (9,9 milijuna eura)
- 8 Pojedinačnih jamstava za ruralni razvoj u iznosu od 13,6 milijuna kuna (1,8 milijuna eura)
- 1 Investicijski kredit za ruralni razvoj u iznosu od 1,3 milijuna kuna (170 tisuća eura)
- 25 kredita Obrtna sredstva za ruralni razvoj u iznosu od 16,4 milijuna kuna (2,2 milijuna eura)

Mladim poljoprivrednicima, kroz 326 odobrenih zahtjeva, ukupno je isplaćeno 119 milijuna kuna (16 milijuna eura), što čini 21.5% od ukupno isplaćenih iznosa u okviru provedbe financijskih instrumenata Programa.

„Plaćanje za mlade poljoprivrednike“ (EU program)

Mjeri „plaćanje za mlade poljoprivrednike“ dodijeljeno je maksimalnih 2% godišnje omotnice izravnih plaćanja, a ukupno je za razdoblje 2015.-2020. odobreno za plaćanje za mlade poljoprivrednike 305 milijuna kuna (40 milijuna eura).

Mladi poljoprivrednici dobivaju ovu potporu u razdoblju od najviše 5 godina nakon što su osnovali ili preuzeli poljoprivredno gospodarstvo. Plaćanje se ostvaruje za prvih 50 ha, u obliku dodatnog iznosa potpore po hektaru (na osnovno, zeleno i preraspodijeljeno plaćanje), u visini od 25% prosječnog plaćanja po hektaru.

Od 2018. dodatni iznos plaćanja za mlade poljoprivrednike može biti u rasponu od 25% do 50% prosječnog plaćanja po hektaru.

Demografske mjere

Izgrađeno je, obnovljeno ili dograđeno više od 500 vrtića, odnosno 400 škola. Omogućen dvosmjenski rad u stotinjak vrtića čime se mladim roditeljima olakšava usklađivanje poslovnih i privatnih obveza

Kako bi se smanjili troškovi života obiteljima, uključujući i mlade obitelji, Vlada Republike Hrvatske kontinuirano financira prijevoz i udžbenike za učenike, a od 1. siječnja ove godine osiguran je i besplatni školski obrok za sve učenike u osnovnim školama u Hrvatskoj (311 tisuća učenika).

Kontinuirano se povećavaju roditeljske potpore. Podignuta je naknada za roditeljski dopust za drugih šest mjeseci, s 2.600 kuna (345 eura) na do 7.500 kuna (995 eura).

Provedbom Nacionalnog plana razvoja otoka 2021.-2027. pridonosi se kvalitetnijem položaju i kvaliteti života mladih na otocima. Uz to, osiguran je besplatni otočni javni cestovni prijevoz za djecu do navršene osme godine života, učenike, studente i mlade osobe s invaliditetom. Provedeni su ili su još uvijek u provedbi brojni europski projekti socijalne i gospodarske infrastrukture diljem Hrvatske, od kojih su mnogi usmjereni poboljšanju kvalitete života mladih.

U procesu je izrade i Strategija demografske revitalizacije Republike Hrvatske do 2033. godine u kojoj su mladi i mlade obitelji važan prioritet.

6. STANOVANJE

Polazeći od osnovne teze, potrebe za sigurnim stanovanjem, nužno je posvetiti pažnju i uložiti potrebne napore za pronalaženje rješenja kako bi se mladim ljudima olakšalo rješavanje stambenog pitanja. Pod mladim ljudima podrazumijevamo dvije različite dobne skupine: one koji se školuju/studiraju i one koji su već zaposleni i žele se osamostaliti, osnovati obitelj i započeti samostalno živjeti.

Zakonom o društveno poticanoj stanogradnji („Narodne novine“ broj: 109/01, 82/04, 76/07, 38/09, 86/12, 7/13, 26/15, 57/18, 66/19, 58/21) uređena je sustavno organizirana stanogradnja poticana javnim sredstvima, radi zadovoljavanja stambenih potreba i poboljšanja kvalitete stanovanja što šireg kruga građana, dok je Agencija za pravni promet i posredovanje nekretninama (u daljnjem tekstu: APN) nositelj investitorskih poslova.

Temeljem odredbi Zakona o društveno poticanoj stanogradnji, provodi se Program društveno poticane stanogradnje uz nekoliko potprograma: Program izgradnje obiteljskih kuća (Program B), Program kreditiranja građevinskog materijala (Program C), Program POST te Program najma stanova. Od početka provedbe Programa poticajne stanogradnje (POS), točnije od 2001. godine, APN je izgradio ukupno 7.524 stanova u 231 građevini.

Štosećet trenutne realizacije Programa POS-a u gradovima i općinama diljem Republike Hrvatske, trenutno se u fazi izgradnje nalazi 427 stanova, i to: Umag (84 stana), Šibenik (127 stanova), Zadar (100 stanova), Rovinj (28 stanova), Kutina (27 stanova), Sveti Filip i Jakov (24 stanova), Solin (17 stanova) i Prelog (20 stanova). U sklopu realizacije Programa POS-a, sve jedinice lokalne samouprave vode računa o potrebama mladih i to tako da prilikom utvrđivanja kriterija za kupnju stana iz Programa POS-a, mladi (u pravilu od 25-35 godina) dobivaju veći broj bodova, čime se stavljaju u povoljniji položaj kako bi osigurali rješenje stambenog pitanja.

Obzirom da veliki broj jedinica lokalne samouprave iskazuje interes za davanjem stanova iz Programa POS-a u najam, APN će u suradnji s Ministarstvom prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine, razmotriti mogućnost izmjene Zakona o društveno poticanoj stanogradnji, a sve u okviru raspoloživih sredstava APN-a s naslova poticane stanogradnje.

Nadalje, Zakonom o subvencioniranju stambenih kredita („Narodne novine“ broj: 65/2017, 61/2018, 66/2019 i 146/2020) omogućeno je rješavanje stambenog pitanja građana po povoljnijim uvjetima kreditiranja u svrhu poticanja demografske obnove društva te smanjenja iseljavanja mladih obitelji, i to tako da se subvencionira mjesečni iznos rate ili anuiteta korisnika kredita koji se realizira kod kreditnih institucija za kupnju stana ili kuće, odnosno izgradnju kuće u trajanju od najmanje 5 godina.

Ovaj se program provodi temeljem Zakona o subvencioniranju stambenih kredita od 2017. godine te je od početka primjene provedeno 7 ciklusa zaprimanja zahtjeva u kojem periodu je zaprimljeno ukupno 28.633 zahtjeva, dok je 27.492 odobrenih (aktivnih) kredita kojima je zbrinuto isto toliko mladih obitelji.

U obiteljima koje koriste subvenciju, omogućeno je dodatno subvencioniranje i odobrene su dodatne subvencije za stambene kredite na razdoblje duže od četiri odnosno pet godina za više od 7.200 rođene ili posvojene djece, odnosno 17.017 maloljetne djece koja nisu starija od 18 godina (primjenjuje se od 2019. godine).

S obzirom na činjenicu da je trajanje predmetnog programa temeljem važećeg Zakona o subvencioniranju stambenih kredita ograničeno do 31. prosinca 2023., u tijeku ove godine potrebno je provesti dodatne analize i utvrditi je li potrebno produžiti važenje Zakona o subvencioniranju stambenih kredita i ove mjere ili osmisliti neki drugi oblik rješavanja stambenog pitanja mladih.

Kako bi se uspostavio primjeren model stambenog zbrinjavanja, pri Ministarstvu prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine će započeti s radom radna skupina čiji je zadatak da formira primjereni model stambenog podupiranja mladih.

Vlada Republike Hrvatske donijela je 6. travnja 2023. Odluku o pokretanju postupka izrade Nacionalnog plana stambene politike

Republike Hrvatske do 2030. i Akcijskog plana za provedbu Nacionalnog plana za razdoblje od 2023. do 2024. Predmetnim Nacionalnim planom biti će detaljno razrađene mjere kojima će se između ostalog, regulirati i pitanje stanovanja mladih.

Do kraja mandata Vlade Republike Hrvatske, 20.000 mladih obitelji osigurat će svoj dom uz pomoć subvencioniranih kredita i POS-a.

Energetska obnova zgrada odgojno-obrazovnih ustanova

Od 2015. godine Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine kao Posredničko tijelo 1 objavilo je ukupno četiri poziva za energetska obnova zgrada za koje su prihvatljivi prijavitelji bile ustanove koje obavljaju djelatnosti odgoja i obrazovanja.

Do danas je sklopljeno oko 570 Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava za energetska obnova zgrada dječjih vrtića, područnih, osnovnih i srednjih škola te fakulteta. Ukupna vrijednost projekata iznosi preko 1,9 milijardi kuna (252 milijuna eura), dok je ukupan iznos bespovratnih sredstava osiguran iz Europskog fonda za regionalni razvoj preko 913 milijuna kuna (121 milijuna eura).

Jedan od glavnih kriterija poziva je najmanje 50% ušteda u odnosu na godišnju potrošnju energije za grijanje odnosno hlađenje (QH,nd) koje će se ostvariti kroz provođenje mjera za povećanje toplinske zaštite ovojnice, strojarskih i elektrotehničkih mjera te uvođenjem obnovljivih izvora energije. Provedbom projekata dječji vrtići, škole, fakulteti i druge obrazovne ustanove doprinjet će ne samo postavljenim ciljevima na razini Europske unije, već će i svojim korisnicima, djeci i zaposlenicima, osigurati ugodniji prostor za boravak i učenje.

7. SIGURNOST I ZAŠTITA

MLADIH

Ministarstvo unutarnjih poslova

Provode se kampanje za veću sigurnost i zaštitu mladih na internetu i društvenim mrežama, za zaštitu osobnih podataka u borbi protiv govora mržnje, kao i svih oblika nasilja i ovisnosti.

Unaprjeđen je i Zakon o hrvatskom državljanstvu čime se olakšalo stjecanje državljanstva potomcima hrvatskog naroda u iseljeništvu.

Ministarstvo hrvatskih branitelja

Putem javnih poziva dodjeljuju se potpore za samozapošljavanje djece smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja, djece dragovoljaca iz Domovinskog rata i djece hrvatskih ratnih vojnih invalida iz Domovinskog rata.

8. NATJEČAJI ZA UDRUGE

MLADIH I ZA MLADE I SAVJETI

MLADIH

Tadašnje Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku je sukladno svom djelokrugu u 2016., 2017., 2018. i 2019. godini provelo natječaj temeljem Poziva za prijavu projekata usmjerenih mladima.

- U 2016. godini, za projektno financiranje utrošeno je 4.300.000 kuna (570.708,08 eura) za ukupno 50 projekata.
- U 2017. godini, za projektno financiranje utrošeno je 3.767.944 kuna (500.092,11 eura) za ukupno 43 projekta,
- U 2018. godini utrošeno je 5.237.000 kuna (695.069,35 eura) za ukupno 72 projekta.
- U 2019. godini utrošeno je 8.134.000 kuna (1.079.567,32 eura) za ukupno 110 projekata.
- U 2021. godini Središnji državni ured za demografiju i mlade objavio je natječaj za udruge mladih i za mlade s ukupnim

raspoloživim iznosom od 10.000.000 kuna (1.327.228,08 eura). Financijski je podržano 105 projekata udruga u ukupnom iznosu od 9.976.372,40 kuna (1.324.092,16 eura).

- U 2022. godini Središnji državni ured za demografiju i mlade objavio je natječaj za udruge mladih i za mlade s ukupnim raspoloživim iznosom od 11.000.000 kuna (1.459.950,89 eura). Financijski je podržano ukupno 117 projekata te su potrošena sva predviđena sredstva.

Pregled djelovanja savjeta mladih u 2021. godini

Do kraja mjeseca srpnja 2022. godine dvadeset hrvatskih županija i Grad Zagreb dostavili su Središnjem državnom uredu za demografiju i mlade županijska izvješća o radu savjeta mladih na području svoje županije. Prikupljena izvješća pokazuju kako su u 2021. godini u Republici Hrvatskoj bila aktivna 73 od ukupno 127 osnovana savjeta mladih. Savjeti mladih aktivno su djelovali u Gradu Zagrebu i 12 hrvatskih županija te u 38 gradova i 22 općine.

Prema podacima prikupljenima iz županijskih izvješća, savjeti mladih su tijekom 2021. godine održali ukupno 338 sjednica i 235 sastanaka sa predstavničkim i/ili izvršnim tijelom. Nadalje, 89 savjeta mladih usvojilo je program rada, a 66 savjeta je ostvarilo konkretne rezultate rada u suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, poput povećanja proračuna za mlade, povećanja iznosa stipendija za učenike i studente, subvencija za prijevoz ili pak uvođenja novih stipendija.

U tijeku je donošenje izmjena Zakona o savjetima mladih kojim će se osnažiti sudjelovanje mladih u radu općinskih, gradskih i županijskih savjeta mladih te u njihovoj lokalnoj zajednici. U sklopu izmjena planira se uspostaviti koordinativno tijelo za mlade na nacionalnoj razini – Savjet mladih Republike Hrvatske koje će usklađivati rad svih savjeta mladih, pratiti i promicati interese mladih na nacionalnoj razini te upravljati aktivnostima u međunarodnoj suradnji.

1. „Ruksak (pun) kulture – umjetnost i kultura u vrtiću i školi u 2022. godini“
Ministarstvo kulture i medija osiguralo je 2.000.000 kuna (265.445,62 eura) za provedbu programa „Ruksak (pun) kulture – umjetnost i kultura u vrtiću i školi u 2022. godini“ (dalje u tekstu: Ruksak (pun) kulture). Proveden je u više od 130 odgojno-obrazovnih institucija odabranih iz prijava pristiglih na Javni poziv vrtićima, osnovnim i srednjim školama te centrima za odgoj i obrazovanje za iskazivanje interesa za sudjelovanje u provedbi programa. Ukupno je sudjelovalo 5291 djece i mladih.

U 2022. godine, uz provedbu redovitog „Ruksaka (punog) kulture“, provedena su tri komplementarna programa:

1. „Otočki ruksak (pun) kulture“ – provodio se uz sufinanciranje i potporu Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije. Realiziran je u 71 odgojno-obrazovnoj ustanovi te je programom obuhvaćeno 646 djece vrtićke dobi, 559 učenika osnovnih škola i 574 učenika srednjih škola. U programu su sudjelovale sve srednje škole s hrvatskih otoka.
2. „Ruksak (pun) kulture za mlade“ – provodio se uz sufinanciranje i potporu Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade. Realiziran je u 34 odgojno-obrazovne institucije te je programom obuhvaćeno 1.815 mladih s područja cijele Republike Hrvatske.
3. „Ruksak (pun) kulture za djecu i mlade u područjima pogođenim potresom u Sisačko-moslavačkoj županiji“ – provodio se u suradnji sa Središnjim državnim uredom za demografiju i mlade. Program se provodio od travnja do lipnja u Lječilištu Topusko. Programom je obuhvaćeno 2.358 učenika 6. - 8. razreda iz 23 osnovne škole. U njegovoj provedbi volontiralo je 38 studenata Učiteljskog fakulteta u Zagrebu.

U odgojno-obrazovnim ustanovama „Ruksak (pun) kulture – umjetnost i kultura u vrtiću i školi u 2022. godini“ realizirao je gostovanja planirana za 2022. godinu od travnja do prosinca 2022. godine. Uspješno je realizirano više od 300 gostovanja, a sudjelovalo je više od 11.200 djece i mladih.

2. Programi koji potiču razvoj publike u kulturi u 2022. godini
Ministarstvo kulture i medija objavilo je Javni poziv za predlaganje programa koji potiču razvoj publike u kulturi u Republici Hrvatskoj za 2022. godinu. Na Javni poziv prispjelo je 555 prijava od kojih je odobreno 93 programa (15 programa za kazalište, 13 za film, 11 za ples, 12 za književnost, 13 za glazbu, 9 za vizualnu umjetnost, 8 za kulturnu baštinu i 12 interdisciplinarnih programa). Pri ocjenjivanju programa vodilo se računa o kvaliteti, izvornosti i inovativnosti predloženog programa, promicanju interkulturnog dijaloga, stručnoj utemeljenosti i ekonomičnosti. Osim navedenih kriterija, vodilo se računa i o regionalnoj rasprostranjenosti, podržali su se programi kojima je cilj poticanje čitanja i razvoj mlade publike. Od 93 programa 44 ih je bilo namijenjeno djeci i mladima, a za programe je izdvojeno 1.018.251,19 kuna (135.145,16 eura).

3. Nacionalna strategija poticanja čitanja od 2017. do 2022. godine bila je usmjerena na pridonosenje razvoju kulture čitanja i omogućavanje čitanja sa zadovoljstvom i razumijevanjem što većem broju pripadnika hrvatskog društva. Nacionalna strategija poticanja čitanja je posebno bila važna za djecu i mlade koji tek trebaju postati čitatelji jer obvezuje one koji imaju utjecaj na poticanje čitanja - škole, učitelje i nastavnike te resorna ministarstva - da provode mjere poticanja čitanja.

Video najave knjiga – učnički radovi
Ministarstvo kulture i medija u rujnu 2021. drugi puta je objavilo Javni poziv učenicima osnovnih i srednjih škola za video najave knjiga, kao jednu od mjera Akcijskog plana Nacionalne strategije poticanja čitanja, s ciljem doprinosa razvoju kulture čitanja.

Na Poziv koji je trajao do 1. prosinca 2021. godine pristiglo je 257 prijava iz svih krajeva Hrvatske, što je pokazatelj učeničkog interesa za književnost i filmski medij. Tako je iz ukupno 77 gradova u kategoriji od 1. do 4. razreda prijavljeno 27 radova, u kategoriji od 5. do 8. razreda 124, a u kategoriji srednjoškolaca 106 učeničkih radova. Prvonagrađenim radovima proglašeni su „Velika tvornica riječi“, video najava učenika Osnovne škole Josipa Račića iz Zagreba, „Ovaj put je kriv tata“, video najava učenika Osnovne škole Vladimir Nazor iz Potpićana i „Stranac“, video najava učenika Srednje škole kneza Branimira iz Benkovca. Za učenike nagrađenih radova organiziran je kulturno-umjetnički posjet Muzeju Apoksiomena u Malom Lošinj.

4. Javni poziv „Čitanjem do uključivog društva“
Pozivom se pridonosi ostvarenju ciljeva Nacionalne strategije poticanja čitanja koju je Vlada Republike Hrvatske usvojila 2017. godine za razdoblje do 2022. godine. Poziv se provodi u okviru Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali“ 2014. – 2020., a usmjeren je na povećanje socijalne uključenosti ranjivih skupina, uključujući djecu i mlade do 25 godina, kroz razvoj čitalačke pismenosti.

Pozivom se financiraju aktivnosti pripreme i provedbe participativnih aktivnosti poticanja čitanja i razvoja čitalačkih kompetencija za pripadnike ciljanih skupina te aktivnosti podizanja javne svijesti o važnosti čitanja za osobni razvoj i društvenu integraciju. Ukupna raspoloživa financijska sredstva u okviru ovog Poziva na dostavu projektnih prijedloga iznose 41.000.000 kuna (5.441.635,15 eura). Udio financiranja po pojedinom projektu iznosi 100% prihvatljivih troškova, od čega je 85% osigurano iz sredstava Europskog socijalnog fonda, dok Ministarstvo kulture i medija osigurava obavezni udio nacionalnog sufinanciranja od 15%. Ministarstvo kulture i medija donijelo je 27. kolovoza 2021. godine Odluku o financiranju 12 projektnih prijedloga u okviru skupine aktivnosti A, ukupne vrijednosti bespovratnih sredstava 35.000.000 kuna (4.645.298,30 eura).

Ministarstvo kulture i medija je u 2022. godini donijelo Odluku o financiranju 12 projektnih prijedloga u okviru skupine B, ukupne vrijednosti bespovratnih sredstava 4.806.859,57 kuna (637.979,90 eura).

Provedba projekata ugovorenih u okviru skupina aktivnosti A i B je u tijeku.

5. Poziv „Umjetnost i kultura online“
Ministarstvo kulture i medija je, kao jednu od mjera potpore sektoru kulture uslijed izbijanja pandemije bolesti izazvane virusom COVID-19, dana 18. svibnja 2020. godine objavilo otvoreni (trajni) Poziv na dostavu projektnih prijedloga „Umjetnost i kultura online“. Poziv je objavljen u okviru Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali“ 2014. – 2020. Ukupni iznos bespovratnih sredstava koji se dodjeljuju Pozivom iznosi 35.000.000 kuna (4.645.298,30 eura), od čega je 85% osigurano iz sredstava Europskog socijalnog fonda, dok obavezni udio nacionalnog sufinanciranja od 15% osigurava Ministarstvo kulture i medija. Aktivnosti projekata usmjerene su na povećanje socijalne uključenosti ranjivih skupina (uključujući i osobe mlađe od 25 godina) sudjelovanjem u kulturnim i umjetničkim aktivnostima putem interneta.

Do srpnja 2022. godine Ministarstvo kulture i medija donijelo je osam Odluka o financiranju kojima se podupire provedba 77 projekata, a čija ukupna vrijednost iznosi 32.183.796,40 kuna (4.271.523,84 eura). U tijeku je provedba 37 projekata dok je 40 projekata završilo s provedbom.

6. Poziv za predlaganje programa koji omogućuju pristup i dostupnost kulturnih sadržaja za osobe s invaliditetom i djecu i mlade s teškoćama u razvoju u Republici Hrvatskoj u 2022. godini

Ministarstvo kulture i medija je u 2022. godini provelo Poziv za predlaganje programa koji omogućuju pristup i dostupnost kulturnih sadržaja za osobe s invaliditetom i djecu i mlade s teškoćama u razvoju u Republici Hrvatskoj. Prihvatljive su programske aktivnosti kojima je cilj osiguranje prilagodbe

umjetničkog i/ili kulturnog sadržaja za osobe s jednom ili više vrsta invaliditeta i djecu i mlade s jednom ili više teškoća u razvoju, vidljivost prilagođenih i/ili dostupnih programa za osobe s invaliditetom i djecu i mlade s teškoćama u razvoju, promicanje i jačanje vidljivosti vrijednosti ravnopravnog pristupa i dostupnosti kulture. U 2022. godini odobrena su 33 programa u ukupnom iznosu od 2.043.600 kuna (271.232,31 eura).

7. Potpora proizvodnji filmova namijenjenih djeci i mladima
Hrvatski audiovizualni centar je u 2022. godini putem Javnog poziva za poticanje audiovizualnih djelatnosti i stvaralaštva u kategoriji poticanja proizvodnje filmova odobrio sufinanciranje četiri kratkometražna i jednog dugometražnog filma namijenjenih djeci i mladima s ukupnim iznosom potpore od 5.610.000 kuna (744.575 eura).

8. Potpora razvoju filmske pismenosti
Hrvatsko audiovizualno vijeće je krajem 2021. godine donijelo Odluku o usvajanju prijedloga o sklapanju Sporazuma o suradnji s Hrvatskim filmskim savezom (HFS) kojim se Hrvatski audiovizualni centar (HAVC) obavezuje poduprijeti rad filmskih družina u osnovnim i srednjim školama u proizvodnji audiovizualnih djela u iznosu od 300.000 kuna (39.816,84 eura). Na prvom Javnom pozivu 30 školskih filmskih družina dobilo je navedena sredstva koja su utrošena na kupovinu audiovizualne i informatičke opreme za rad.

HAVC i HFS osmislili su program poticanja rada školskih filmskih družina, uz sufinanciranje od strane HAVC-a i Hrvatske zajednice tehničke kulture, a u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje. U hrvatskim školama djeluje više od 200 filmskih i video družina te sličnih medijskih grupa koje godišnje proizvedu preko 200 filmova svih rodova kao i ostalih medijskih sadržaja. U njihovom radu sudjeluje više od 3.000 učenika i učenika te 200 nastavnika i učitelja. Učenici tako nadopunjavaju svoje znanje o filmskoj pismenosti, upoznaju se sa strukturalnim elementima animiranog, dokumentarnog,

igranog i eksperimentalnoga filma i ulogom audiovizualnih medija u svakodnevnoj komunikaciji.

9. Razvoj medijske pismenosti
Ministarstvo kulture i medija nastavlja podržavati programe osnaživanja medijske pismenosti među mladima. Medijska pismenost ključna je kompetencija u suvremenom društvu koja je usmjerena na bolje razumijevanje novih tehnologija i priljeva informacija s kojima se svakodnevno suočavamo, posebice u smislu borbe protiv dezinformacija i lažnih vijesti čime su posebno pogođeni mladi kao najaktivniji korisnici društvenih mreža i digitalnih platformi. U 2021. i 2022. godini u okviru Javnog poziva za sufinanciranje projekata na temu poticanja medijske pismenosti kojeg provodi Agencija za elektroničke medije odobreno je 45 programa u ukupnom iznosu od 700.000 kuna (92.905,97 eura).

10. TURIZAM I SPORT

Turizam Program poticanja obrazovanja kadrova u ugostiteljstvu i turizmu

Stipendije se provode od 2008., a od školske godine 2021./2022. prihvatljivi partneri su i obrti u turizmu i ugostiteljstvu. Povećan je maksimalni iznos stipendija na 2000 kuna (265,45 eura) mjesečno.

Javni poziv se raspisuje svake godine u listopadu s ciljem motiviranja mladih za ugostiteljsko-turistička zanimanja podizanjem standarda obrazovanja:

- stipendiranjem tijekom obrazovanja za ugostiteljsko-turistička zanimanja u iznosu do 2000 kuna (265,45 eura) mjesečno kroz 10 mjeseci (rujan-lipanj)
- podizanjem kvalitete stručne prakse
- zapošljavanjem nakon završenog obrazovanja u trajanju najmanje 12 mjeseci kroz najviše dvije sezone.

Krajnji korisnici su učenici i studenti koji se obrazuju za ugostiteljsko-turistička zanimanja te srodna zanimanja potrebna turističkom sektoru u skladu s potrebama na tržištu rada. Od 2017. zaključno sa školskom godinom 2021./22. potpisano je 1.394 tripartitnih ugovora te je u tom razdoblju iz državnog proračuna isplaćeno ukupno 14.916.000 kuna (1.979.693,41 eura). Od samog početka Programa poticanja obrazovanja kadrova u ugostiteljstvu i turizmu do danas potpisan je 2.351 ugovor.

Promocija i jačanje kompetencija strukovnih zanimanja za turizam - PROMOCIJA ZANIMANJA.

Program se provodi od 2009., a namijenjen je svim srednjim strukovnim i umjetničkim školama.

Iznos zatraženih sredstava može najviše biti 25.000 kuna (3.318,07 eura), ako se prijavljuje jedan prijavitelj (škola), odnosno 50.000 kuna (6.636,14 eura) ako se prijavljuju dva ili više prijavitelja (partneri).

Javnim pozivom za izradu projekata u turizmu i za turizam, želi se utjecati na jačanje kompetencija i podizanje kvalitete ljudskih potencijala, učenika srednjih strukovnih škola kroz: motiviranje mladih za rad u turizmu, podizanje razine svijesti kod učenika i nastavnika o turizmu kao multisektorskom resoru.

Sredstva su namijenjena za projekte koji uključuju elemente inovativnosti u funkciji održivog razvoja turizma u skladu s novim trendovima u turizmu, turistički proizvod koji pruža lokalno iskustvo, primjena IT tehnologije u kreiranju turističkog proizvoda destinacije.

Po završetku, biraju se tri najbolja projekta, a škole čiji su projekti odabrani dobivaju pohvalnice i nagradno studijsko putovanje u suradnji s nekom od hotelskih tvrtki.

Od 2017. do 2021. financirano je 156 projekata škola za što je iz državnog proračuna isplaćeno

2,8 milijuna kuna (367 tisuća eura).

Sport Subvencije školarine sportašima

Školarine se dodjeljuju temeljem natječaja za dodjelu subvencija školarina osvajačima medalja na olimpijskim igrama, paraolimpijskim igrama i olimpijskim igrama gluhih te bivšim i sadašnjim vrhunskim sportašima.

Subvencijom školarina potiče se dual karijera sportaša i potiče se mlade da osim svoje sportske karijere budu uključeni i u obrazovni sustav te da ulaganjem u obrazovanje nakon završetka sportske karijere budu konkurentni na tržištu rada.

U razdoblju od 2017. do 2021. dodijeljeno je ukupno 369 subvencija u ukupnom iznosu od 3,8 milijuna kuna (504 tisuće eura).

Izgradnja, građevinski zahvat i opremanje sportskih građevina

Od 2018. sufinancira se izgradnja novih sportskih građevina i/ili građevinski zahvat na postojećim sportskim građevinama, kao i njihovo opremanje. Poticanjem jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na svrhovito korištenje sredstava ulaganjem u razvoj sportske infrastrukture stvaraju se jednake mogućnosti svim mladima te pridonosimo popularizaciji sporta i poboljšanju kvalitete života te stvaranje jednakih uvjeta što je od velike važnosti za izgradnju demografski vitalnijeg društva u Hrvatskoj.

U razdoblju od 2018. do 2021. ukupno su realizirana 93 projekata na sportskim građevinama te su utrošena financijska sredstva u iznosu od 45,9 milijuna kuna (6 milijuna eura).

Sport na sveučilištima / veleučilištima

Hrvatski akademski sportski savez krovna je organizacija sveučilišnog sporta, koja promiče i skrbi o sportu na visokim učilištima te ga predstavlja u međunarodnim okvirima. Cilj je potaknuti što više mladih/studenata da kombiniraju sport s iskustvom studiranja te osigurati mogućnost da se natječu na najvišoj sveučilišnoj razini.

U sportske programe na sveučilištima i veleučilištima koje provodi Hrvatski akademski sportski savez: UniSport nacionalna i sveučilišna prvenstva, FISU i EUSA međunarodna sveučilišna sportska natjecanja, UniSport Health – rekreacije i zdravstveno usmjereno tjelesno vježbanje i Sportsko edukativni program i poticanje dualnih karijera, uključeno je više od 20.000 studenata.

Za programe javnih potreba u sportu državne razine koje provodi HASS u razdoblju od 2016 do 2021. utrošeno je 18,5 milijuna kuna (2,5 milijuna eura).

11. DIGITALIZACIJA

Digitalne tehnologije danas omogućuju napredak u svim sferama života, a upravo mladi su glavni nositelji tog razvoja i digitalne transformacije.

Krajem 2022. godine donesena je Strategija digitalne Hrvatske za razdoblje do 2032. godine za čiju je izradu i provedbu zadužen Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva. Strategija digitalne Hrvatske za razdoblje do 2032. godine predstavlja dugoročni akt strateškog planiranja čija vizija glasi: „Hrvatska unaprijeđena digitalnom transformacijom”. Kroz Strategiju digitalne Hrvatske za razdoblje do 2032. godine definirana su četiri Strateška cilja; razvijeno i inovativno digitalno gospodarstvo, digitalizirana javna uprava, razvijene, dostupne i korištene mreže vrlo velikih kapaciteta i Razvijene digitalne kompetencije za život i rad u digitalno doba. Poseban naglasak, među ostalim stavlja se na

cjeloživotno obrazovanje i digitalizaciju svih ključnih javnih usluga koje rješavaju cjelovite životne situacije kao i podizanje digitalnih kompetencija u hrvatskom društvu u čemu su mladi glavni nositelji.

U okviru sustava e-Građani kontinuirano se omogućavaju nove usluge u za pojedine skupine građana. Posebno ističemo projekt e-Upisi kojim je razvijen informacijski sustav prijave i upisa u odgojno-obrazovne institucije kojim se u potpunosti digitaliziralo sve procese prijave odnosno upisa u odgojno-obrazovne institucije kroz čitavu vertikalnu obrazovanja na razini cijele države.

Upravo ovaj projekt usmjeren je ponajprije na mlade budući da kod upisa djece u vrtić ili škole više nije potrebno donositi razne potvrde kao npr. rodni list ili potvrdu o zaposlenju već Sustav te podatke sam povlači iz odgovarajućih registara nadležnih državnih tijela koja su dosad građanima izdavala potvrde na svojim šalterima. Tako je ostvareno administrativno rasterećenje građana, korištenjem Sustava smanjuju se gužve na upisnim mjestima osnivača, tijekom trajanja procesa prijave/upisa, te pojednostavljenje njihovog rada, budući da raspolažu ažurnim i točnim podacima dobivenim direktno iz nadležnih tijela.

(Tijekom pedagoške godine 2022./23., putem Sustava provedeni su upisi u vrtiće, srednje škole i u učeničke domove, te su ostvarene sljedeći rezultati:

Vrtići – predano je ukupno 22.335 zahtjeva za upis te je u programe ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja upisano 13.075 djece.

Srednje škole – u ukupno 441 srednju školu predano je ukupno 193.997 prijave programa (svaki učenik mogao je prijaviti do 6 različitih programa za upis) te je upisano 40.848 učenika.

Učenički domovi – u ukupno 61 učenički dom predano je 2.120 zahtjeva te je pravo na upis ostvarilo 1.754 učenika.)

U sklopu aktivnosti Središnjeg državnog ureda za razvoj digitalnog društva, provode se aktivnosti edukacije državnih službenika iz područja digitalizacije odnosno područja kibernetičke sigurnosti u suradnji s Državnom školom za javnu upravu. Cilj je predavanja stručno osposobljavanje i usavršavanje službenika tijela javnog sektora u području kibernetičke sigurnosti. Predavanjem se polaznicima podiže znanje i svijest o opasnostima u kibernetičkom prostoru s naglaskom na prepoznavanje i suočavanje s raznovrsnim vektorima napada. Putem praktičnih primjera i studije slučaja pojedinih napada, polaznike se osvještava kako bi mogli prepoznati tipične tehnike i taktike koje napadači koriste u svakodnevnom radu.

Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva u suradnji s Hrvatskom akademskom i istraživačkom mrežom i Udruhom Suradnici u učenju i drugim uključenim stranama, sudjeluje stručnim predavanjima iz područja kibernetičke sigurnosti na konferencijama Dana sigurnijeg interneta, namijenjene učenicima, nastavnicima, ali i svim zainteresiranim građanima s ciljem stvaranja sigurnijeg interneta za djecu i mlade.

Nadalje, Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva kao sektorsko nadležno tijelo za Digitalnu infrastrukturu i Poslovne usluge za državna tijela, sukladno Zakonu o kibernetičkoj sigurnosti operatora ključnih usluga i davatelja digitalnih usluga, preventivno i aktivno utječe na sigurnost ključnih digitalnih usluga RH koje mogu koristiti svi građani. Navedenim se aktivnostima osigurava sigurno korištenje digitalnih usluga te jača povjerenje građana, poglavito mladih u sigurno digitalno okruženje državne uprave.

12. ZDRAVLJE MLADIH

Provode se različite kampanje za poboljšanje zdravlja mladih (cijepjenje protiv infekcije HPV virusom, prevencija ovisnosti, pružanje psihološke podrške i savjetovanje).

U svrhu osiguravanja što bolje zaštite zdravlja mladih, s posebnim naglaskom na zaštitu mentalnog zdravlja, u sektoru zdravstva učinjeni su značajni koraci. Kroz mrežu službi za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti županijskih zavoda za javno zdravstvo, postoji odgovarajuća razgranana infrastruktura i resursi za pružanje cjelovitih usluga u zaštiti mentalnog zdravlja, prevenciji i liječenju ovisnosti. Od početka pandemije, osigurana su i psihološko savjetovanje putem otvorenih telefonskih linija u slučaju potrebe vezano za pandemiju, potres ili bilo koju drugu psihološku potrebu.

Uvođenje Probira rizika u mentalnom zdravlju učenika na sistematskim pregledima započelo je kroz pilot projekt početkom 2020. godine. Ovaj probir uvršten je u Plan i program mjera zdravstvene zaštite te se isti provodi u okviru sistematskih pregleda u 5. i 8. razredu osnovne škole, 1. razredu srednjih škola i kod studenata prve godine studija.

Od 2022. godine, uz 21 državu europske regije, Hrvatska sudjeluje u projektu EU-a Joint Action ImpleMENTAL koji za cilj ima implementaciju dobre europske prakse u području organizacije mentalnog zdravlja u zajednici i prevencije samoubojstava. Hrvatska se obvezala implementirati dobre prakse: prema belgijskom modelu organizacije mobilnih timova i pružanja intervencija u zajednici te prema austrijskom SUPRA modelu prevencije samoubojstava sa ciljem smanjenja dostupnosti sredstava za izvršenje suicida, osnaživanjem populacije, poglavito mladih, jačanjem socijalnih i emocionalnih kompetencija, rano otkrivanje rizika za mentalne poremećaje i povećanjem dostupnosti savjetovanja i tretmana.

U studenom 2022. godine donesena je Strateški okvir razvoja mentalnog zdravlja do 2030 (u daljnjem tekstu: Strateški okvir) u okviru kojeg su mjere usmjerene i na populaciju mladih. Mjere iz Strateškog okvira usmjerene su na edukacije djelatnika s ciljem povećanja mentalno zdravstvene pismenosti, uključujući

rano prepoznavanje emocionalnih problema djece i mladih te provođenje osposobljavanja odgojno-obrazovnih djelatnika u cilju razvoja komunikacijskih i socioemocionalnih vještina djece i smanjenja vršnjačkog nasilja. U izradi je Akcijski plan za zaštitu mentalnog zdravlja djece i mladih, koji uključuje jačanje specifičnih aktivnosti umjerenih djeci i mladima te jačanje kapaciteta psihijataru koji se bave s djecom kao i Akcijski plan za implementaciju sustava zaštite mentalnog zdravlja u zajednici koji je usmjeren na unaprijeđenje dostupnosti uslugama zaštite mentalnog zdravlja svim građanima.

S ciljem zaštite mentalnog zdravlja mladih u kontekstu prevencije ovisnosti kontinuirano se provode preventivne intervencije na univerzalnoj, selektivnoj i indiciranoj razini, kao i strategije okruženja. Dosadašnji napori usmjereni su na unaprijeđenje kvalitete te razvijanje znanstveno utemeljenih preventivnih programa. Godišnje se provodi 300-tinjak programa prevencije ovisnosti od čega većina u okviru odgojno-obrazovnog sustava. Kontinuirano provođenje programa prevencije osigurano je uvođenjem Minimalnih standarda prevencije ovisnosti za djecu i mlade u odgojno-obrazovnom sustavu od 2017. godine. Organiziran je čitav niz edukacija za potrebe djelatnika u zdravstvu, socijalnoj skrbi, probacijskom sustavu, predstavnikima udruga, terapijskih zajednica, roditelja i mladih (npr. Razvoj programa u području problema ovisnosti, program „Imam stav – Unplugged“, Pilot projekta prevencije ovisnosti usmjerenog djeci i mladima Romima u Međimurskoj županiji, Radionice o planiranju, praćenju i evaluaciji psihosocijalnog tretmana ovisnosti i dr.).

Mjere koje će se u području prevencije ovisnosti provoditi u narednom razdoblju planirane su u okviru nove Nacionalne strategije djelovanja na području ovisnosti za razdoblje do 2030., a bit će usmjerene na izradu smjernica za rad s rizičnim skupinama mladih, razvijanje preventivnih programa usmjerenih na osnaživanje obitelji i razvijanje

roditeljskih vještina te na mlade s problemima u ponašanju te unaprjeđivanje znanja i vještine stručnjaka uključenih u sustav prevencije.

U narednom periodu planirano je niz istraživanja od kojih ističemo Istraživanje o pušenju, pijenju alkohola i drugim zdravstvenim ponašanjima učenika (Health Behaviour in School-aged Children, HBSC), Global youth tobacco survey – GYST kao i Europsko istraživanje o pušenju, pijenju i uzimanju droga među učenicima (European School Survey Project - ESPAD).

U svrhu promicanja i zaštite spolnog i reproduktivnog zdravlja mladih u razdoblju od 2023. do 2025. godine, planira se jačanje uloga postojećih polivalentnih savjetovaništva za mlade i savjetovaništva za promicanje spolnog zdravlja te unaprijeđenje postojećih usluga za promicanje odgovornog spolnog ponašanja pri zavodima za javno zdravstvo.

Zdravstveno obrazovanje djece i mladih, osim činjenica o zdravlju usvojenih tijekom nastavnog procesa, uključuje i osnaživanje zdravstvene pismenosti odnosno usmjeravanje djece i mladih ka usvajanju pravilnih životnih navika te osvještavanju važnosti očuvanja tjelesnog zdravlja. Veliki javnozdravstveni izazov predstavlja pretilost mladih osoba s obzirom na utjecaj pretilosti na kvalitetu i dužinu trajanja života. Akcijski plan za prevenciju debljine za razdoblje 2023.-2026. je u fazi donošenja, a neke od sadržanih mjera usmjerene su na mlade i obuhvaćaju edukaciju mladih u odgojno – obrazovnim ustanovama, praćenje uhranjenosti i životnih navika mladih kao i pružanje podrške u liječenju mladih s pretilošću.

HZJZ je 2021. godine donio i „Preporuku za škole o preporučljivim prehrambenim proizvodima u prodajnim automatima“ kako bi se unaprijedio sadržaj prodajnih automata često prisutnih u srednjim školama u kojima nije organizirana školske prehrane.

Kao i do sada planira se provođenje niza promotivnih i edukativnih aktivnosti,

uključivanje novih škola u projektne aktivnosti Mreža škola koje promiču zdravlje, nastavak Programa zdravstvenog opismenjavanja odgojno-obrazovnih djelatnika u području mentalnoga zdravlja „PoMoZi Da“ te čitav niza drugih aktivnosti u okviru Nacionalnog programa „Živjeti zdravo“.

13. BRIGA O HRVATIMA

IZVAN HRVATSKE

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova

Većina aktivnosti odnosi se na sustavan rad na promicanju i zaštiti ljudskih prava mladih u vanjskoj dimenziji, odnosno kroz vanjskopolitičke aktivnosti.

Aktivno se podržavaju sve inicijative koje u fokusu imaju zaštitu i promicanje prava mladih, uključujući i u području vezanom za mlade, mir i sigurnost. Drugi aspekt aktivnosti odnosi se na stvaranje mogućnosti za uključivanje predstavnika mladih na skupovima i raspravama koje se dotiču tema bitnih za mlade.

Pitanje mladih identificirano je i kao jedan od prioriteta hrvatskog predsjedanja Vijećem EU-a u području razvojne suradnje i humanitarne pomoći te su promicani kao tema i u okviru Radne skupine Agenda 2030., gdje je pažnja posvećena mladima kao ključnim partnerima za dostizanje ciljeva održivog razvoja. Na inicijativu Vlade Republike Hrvatske, za vrijeme hrvatskog predsjedanja Vijećem EU-a doneseni su i zaključci Vijeća na temu Youth in External Action.

Ostvarena je suradnja sa Središnjim državnim uredom za demografiju i mlade po pitanju uključivanja mladog delegata pri UN-u u vanjskopolitičke aktivnosti koje su predviđene za njegovo sudjelovanje.

U aktivnosti se redovno uključuje i mlade SDGs ambasadore, a za vrijeme hrvatskog predsjedanja Vijećem EU-a ostvaren je projekt s UNICEF-om, u okviru kojeg je

odabrano jedanaestoro mladih ambasadora za prava djece i mladih u dobi od 13 do 17 godina iz različitih krajeva Hrvatske, s ciljem podizanja razine njihova sudjelovanja u procesima odlučivanja na nacionalnoj i EU razini, uključujući i kroz podizanje svijesti o politikama namijenjenima djeci i mladima.

Važan aspekt djelovanja odnosi se na provedbu razvojnih projekata u trećim zemljama, s ciljem jačanja mladih i omogućavanja njihovog aktivnog i punopravnog sudjelovanja u društvu. Posebna se pažnja posvećuje mladima te ženama i djevojčicama kao ključnim pokretačima održivog razvoja.

Od 2017. jednom godišnje raspisuje se natječaj za prijavu projekata udruga iz područja „Informiranja o EU-u“ s ciljem informiranja šire javnosti, s naglaskom na mlađu populaciju, o Europskoj uniji, temama i politikama koje se komuniciraju u institucijama EU, o pravima i obvezama te prednostima koje nam se pružaju, o odlukama koje utječu na svakodnevni život hrvatskih građana i njegovu kvalitetu kroz organizaciju i provedbu predavanja, edukacija, konferencija, radionica i sličnih aktivnosti.

Rad UN Akademije koju, preko deset godine, organizira Hrvatsko društvo za UN u suradnji s Diplomatskom akademijom. Riječ je o obrazovnom programu čiji je cilj upoznati polaznike sa sustavom i radom UN-a, a kojeg na godišnjoj razini pohađa 30-ak mladih ljudi.

Hrvati izvan Hrvatske Mjere, programi i projekti namijenjeni mladim pripadnicima hrvatskoga naroda diljem svijeta

Program učenja hrvatskoga jezika
Program učenja hrvatskoga jezika obuhvaća sveučilišne tečajeve učenja hrvatskoga jezika u Republici Hrvatskoj (razine: od A1 do C2) i internetsko učenje hrvatskoga jezika, za koje stipendije dodjeljuje Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, kao i besplatni internetski tečajevi hrvatskoga jezika A1 i A2 razine.

Ukupno je bilo 16.595 korisnika tečajeva (od čega je 14.375 korisnika pohađalo besplatni e-tečaj):

- Sveučilišni tečaj učenja hrvatskoga jezika u Republici Hrvatskoj
- Internetski tečajevi učenja hrvatskoga jezika na daljinu HIT-1
- Besplatni internetski tečaj A1 i A2.

Posebna upisna kvota na hrvatskim visokim učilištima namijenjena pripadnicima hrvatske nacionalne manjine i hrvatskoga iseljništva.

Posebna kvota odnosi se na pripadnike hrvatske nacionalne manjine u 12 europskih država te na hrvatske iseljenike u preokooceanskim i europskim državama i njihove potomke. Zajedničkim djelovanjem Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Sveučilišta u Zagrebu i Ministarstva znanosti i obrazovanja po prvi puta je u ak. god. 2018./2019. osigurana posebna upisna kvota za upis na studijske programe Sveučilišta u Zagrebu. Do danas je upisano 102 studenata.

Program stipendiranja studenata pripadnika hrvatskoga naroda izvan Republike Hrvatske Svake godine Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske provodi Javni natječaj za stipendiranje studenata - pripadnika hrvatskoga naroda izvan Republike Hrvatske. U razdoblju od akademske godine 2016./2017. do akademske godine 2020./2021. svake godine bila su osigurana i dodijeljena financijska sredstva za stipendiranje 500 studenata (100 studenata Hrvata izvan Republike Hrvatske koji studiraju u Republici Hrvatskoj te 400 studenata Hrvata koji prebivaju i studiraju u Bosni i Hercegovini) sa svrhom poticanja ostanka mladih u Bosni i Hercegovini te kao dodatan doprinos jačanju sveučilišnih i akademskih kapaciteta hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini.

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske je za akademsku godinu 2022./2023. značajno povećao broj i iznos stipendija te će se studentima - pripadnicima

hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske dodijeliti – 1.150 stipendija za akademsku godinu 2022./2023., od čega 300 stipendija za studij u Republici Hrvatskoj (200 stipendija za pripadnike hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini, 60 stipendija za pripadnike hrvatske nacionalne manjine i 40 stipendija za pripadnike hrvatskog iseljništva) i 850 stipendija za studij u Bosni i Hercegovini. Stipendije se dodjeljuju studentima za jednu akademsku godinu jednokratno, odnosno za razdoblje od 10 mjeseci u mjesečnom iznosu od 150 eura. Obrada Natječaja je u tijeku.

Projekt „Korijeni“

Projekt se provodi s ciljem jačanja hrvatskoga nacionalnog identiteta i podizanja svijesti o pripadnosti jednom, nedjeljivom hrvatskom narodu, kroz umrežavanje osnovnih škola iz Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine sa školama hrvatske nacionalne manjine u europskim državama i hrvatskog iseljništva. Projekt Ljetna škola „Domovina“

Pilot projekt Ljetna škola Domovina iskustveni je projekt namijenjen mlađim pripadnicima hrvatskoga iseljništva u dobi od 18 do 30 godina, izrađen u suradnji i na temelju iskazanih potreba hrvatskih zajednica u iseljništvu. Kroz specijaliziran edukativno - turistički sadržaj, usmjeren, kako na hrvatsku povijest, kulturu i običaje, tako i na suvremena pitanja i izazove koji se nalaze pred Republikom Hrvatskom, sudionici su upoznali domovinu svojih predaka, a time i svoju domovinu. Nakon stanke zbog pandemije, nastavak Ljetne škole „Domovina“ planira se održati od 10. do 24. srpnja 2023. godine.

Diplomski sveučilišni studij na engleskom jeziku Leadership – očekuje se početak programa.

NACIONALNI PROGRAM

ZA MLADE

za razdoblje 2023. do 2025.

SREDIŠNJI DRŽAVNI URED
ZA DEMOGRAFIJU I MLADE